

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2017. gada 20. septembrī

turpinājums

2017. gada 26. septembrī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētāja

Ineta Ziemele

I. Ziemele.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Turpinām lietas Nr. 2016-31-01 **“Par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 4. panta devītās daļas un 6.¹ panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 83. un 107. pantam”** izskatīšanu.

Mēs turpinām ar pieaicināto personu uzklaušāšanu.

Iepriekšējā tiesas sēdē tika lemts uzaicināt tieslietu ministru Dzintaru Rasnaču. Es aicinātu tieslietu ministru paust savu viedokli šajā lietā.

Dz. Rasnačs.

Labdien, cienījamā tiesa! Klātesošie!

Kopš manas stāšanās tieslietu ministra amatā 2014. gada 4. novembrī, kad jau sākām strādāt pie 2015. gada budžeta veidošanas, katru gadu, veidojot budžetu, mēs esam ļoti aktīvi iestājušies par tiesu varai piederīgo personu atalgojumu. Pirmkārt jau runa ir par tiesnešu un prokuroru atalgojumu, kā arī par tiesu tehnisko darbinieku atalgojumu.

Veidojot 2015. gada budžetu, mēs par savu prioritāti noteicām un izvirzījām Finanšu ministrijai prioritāti Nr. 1 — tiesu darbinieku atalgojums. Šo prioritāti izdevās īstenot ne tikai Tieslietu ministrijas ietvaros, ja runājam par rajonu un apgabaltiesām, bet visas tieslietu sistēmas ietvaros. Un gan prokuroru atalgojums, gan

Augstākās tiesas... tātad viss, kas šajā atlīdzības likumā ir sasaistīts kopā, arī tika nodrošināts.

2016. gads, protams, mums bija prioritāra ieslodzījumu sistēmas darbinieku alga, iekšlietu sistēmā viņi kopā sasaistīta ar policistiem, ugunsdzēsējiem un robežsargiem, un tā bija prioritāte numur viens.

2017. gadā mūsu prioritāte numur viens, veidojot budžetu, bija atkal tiesu tehnisko darbinieku atalgojums, un mēs panācām jau varenu pieaugumu.

Kāpēc es minu šīs prioritātes un kāpēc es minu šo budžetu veidošanas gadus? Tāpēc, ka es gribu uzsvērt, ka mēs tiesām un tiesu darbībai esam pievērsuši galveno uzmanību, vienlaikus, protams, atceroties arī ar tiem sektoriem, kur atalgojums pēc krīzes bija samazināts — probācija un ieslodzījuma vietas.

Un, protams, runājot par tiesnešu algām, Tieslietu padomē šis jautājums ir skatīts vairākkārt. Hronoloģiski šo uzskaitījumu mēs varam piedāvāt Satversmes tiesai, taču es vēlētos uzsvērt to, ka Tieslietu padomē, lemjot par tiesnešu algām, vienprātīgs, pilnīgi vienprātīgs ir viedoklis, ka tiesnešu atalgojums, lai nodrošinātu tiesnešu neatkarību, ir tomēr jāpiesaista pie konkrēta koeficienta, jo tas nodrošina, pirmkārt, stabilitāti, otrkārt, prognozējamību un arī šo finanšu drošību. Manuprāt, šie trīs faktori ir vērā ņemami, tieši ja runājam par tiesnešu karjeru, par tiesnešu atalgojumu, par tiesnešu neatkarību beigu beigās.

Tieslietu padome uzskatīja, ka ir jāveido koeficients 4,31 no vidējā atalgojuma valstī un šis Tieslietu padomes lēmums par 4,31 veidoja ievērojamas summas visā tieslietu sistēmas budžetā un ir skaidrs, ka Finanšu ministrija, pat izvērtējot fiskālo telpu turpmākajiem gadiem, neredzēja iespēju šīs milzīgās summas jebkādā veidā iekļaut budžetā. Bija vairākas sarunas, augstāko amatpersonu sarunas, bija arī tieslietu augstāko amatpersonu sarunas, gan ar Ministru prezidentu, gan ar Valsts sekretāra vietnieci budžeta veidošanas jautājumos, tas bija 2016. gada 13. aprīlis. Pie Ministru prezidenta šīs sarunas bija, kur piedalījās arī tiesu varas augstākās amatpersonas un jāsaprot, ka tika panākta tāda konceptuāla vienošanās vai priekšvienošana, ka, veidojot budžetu, pakāpeniski tomēr mēs ejam uz šo koeficientu, taču šis koeficients ir nevis 4,31, bet 3,27. Un ka trīs gadu laikā mēs panākam to, ka tiesnesis, kurš tikko stājies ir amatā, tātad savos karjeras pirmsākumos, kamēr vēl nav iedarbojies izdienas piemaksu režīms, kamēr nav amati citi, tātad par ko arī ir zināma daļa atalgojuma, tātad šis bāzes skaitlis ir 3,27 no vidējā atalgojuma gadā. Un tā vienošanās bija, ka mēs šo pakāpeniski trīs gados palielinām līdz noteiktajam līmenim.

Jāsaka, ka 2016. gada noslēgumā, jau pieņemot budžetu, šī vienošanās diemžēl netika īstenota to apstākļu dēļ, kas ir saistīti atkal ar to pašu fiskālo telpu, droši vien, ka Finanšu ministrija te komentēs vairāk. Un paredzētā 2018., 2019. un 2020. gadā pakāpeniskā paaugstinājuma līdz 3.27 vietā tika panākts tikai palielinājums šī nākamā gada budžetam, 2018. gadam. Un pie tā arī viss ir apstājies.

Es saprotu, ka arī šī iemesla dēļ ir Ģenerālprokurora iesniegums Satversmes tiesā arī par prokuroru atalgojumu, kas, manuprāt, ir cieši saistīts arī ar šo jautājumu un daudz, kas izskanēja šajā procesā, droši vien atkārtosies arī tajā.

Vienlaikus, ja tiesa vēlas uzzināt manu viedokli, vai pašreizējā tiesnešu atalgojuma sistēma ir pietiekama, lai nodrošinātu tiesu neatkarību, jāsaka, ka budžeta plānošana kā tāda tiesu sistēmas atalgojuma sakarā tomēr vairāk izskatās pēc pārpalikuma sadalīšanas, kas, manuprāt, nav tas, kas nodrošina tiesu neatkarību.

Ja tiesa man jautā, vai... kāds ir mans viedoklis, vai šādas atlīdzības likuma normas ir atbilstošas Satversmei vai nav atbilstošas, tad ļaujiet man atturēties no šiem secinājumiem, jo, manuprāt, tas ir un paliek tikai tiesas kompetencē.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies ministra kungam. Sekos tiesnešu jautājumi. Tiesnese Osipova, lūdzu!

S. Osipova.

Paldies par izsmeļošu ekskursu tiesnešu algu peripētijās. Tieslietu ministrija ir gājusi roku rokā ar pieteikuma iesniedzēju — Tieslietu padomi šajos jautājumos. Vai es pareizi no jūsu stāstītā sapratu, ka Tieslietu ministrija iestājās par konkrētu koeficientu tiesnešiem pret vidējo algu valstī un iestājās par to, lai tiesnešu algas tiktu atsaistītas no valsts pārvaldē strādājošo algām, jo liela diskusija šeit izvērsās, kāpēc tieši 12. grupa, kāpēc vidēja līmeņa vadītājs ir piesaistīts tiesnesim un cik tas ir atbilstoši. Tad vai es pareizi saprotu, ka Tieslietu ministrija vēlētos redzēt citu modeli?

Dz. Rasnačs.

Tas ir arī izlasāms valdības protokolos, kur es vairākkārt esmu iesniedzis savu atsevišķo viedokli sēdēs, kad ir lemts par budžetu. Protams, mēs atbalstām piesaisti konkrētam koeficientam.

S. Osipova.

Vēl tiesas sēdē ir izskanējis tāds arguments, ka ar tiesnešu algām un attiecīgi amata prestižu Latvijas Republikā viss ir kārtībā tāpēc, ka ir liels konkurss uz tiesnešu amata vietām. Sakiet, lūdzu, Tieslietu ministrija nav apkopojusi informāciju, kas ir tās personas, kas piesakās uz tiesnešu amata vietām, bet mums šeit nāca Ģenerālprokuratūras pārstāvis, kurš teica, ka konkurss joprojām ir nemainīgi augsts, taču iestājai šos pārbaudījumus nevar nokārtot un ar katru gadu nākas pazemināt šī pārbaudījuma prasības. Vai Tieslietu ministrija nav apsvērusi, vai nebūtu lietderīgi kaut kādā veidā analizēt to, kas tad ir tās personas, kas šobrīd Latvijas Republikā piesakās uz tiesnešu amata vietām?

Dz. Rasnačs.

Mēs analizējam, un pamatā tie ir tiesu varas pārstāvji — advokāti, prokurori, tiesnešu palīgi. Ir liels skaits arī no valsts pārvaldes, bet te mums ir jāveic... atsevišķi jāanalizē vispārējās tiesas un administratīvās tiesas, jo administratīvās tiesas ir nu tas tiesu varas atzars, kurā būtu pat vēlams nākt arī no valsts pārvaldes cilvēkiem. Līdz ar to, ja mums ir tāds vispārējs apskats apmēram... redzējums... tad skaitļos teikšu, ka vidēji uz vienu tiesnešu vietu pretendē 9 līdz 17 pretendenti, tas ir pēdējos dažos gados, kur tāda statistika ir apkopota un tad tas visizplatītākais... visbiežāk pretendents ir bijis no valsts pārvaldes, tālāk mēs varam runāt jau par tiesnešu palīgiem, pa advokātiem un par prokuroriem.

Ja jautājat manu viedokli, es uzskatu, ka tiesnešu palīgiem ir jābūt tai galvenajai bāzei, no kuras nākotnē veidojas tiesneši. Bet tas jau ir ilgtermiņa plānošanas rezultāts... jāveido ilgtermiņā.

Ja runā par prestižu... jā... šķiet, ka veidojas zināmā mērā pretruna, ja ir liels konkurss uz mazu atalgojumu, kā tas var būt... Tad jāsaprot gan, ka tiesneša profesija ir saistīta ne tikai ar atalgojumu, bet arī ar milzīgu atbildību. Tātad tie cilvēki, kas pretendē, acīmredzot ir tam gatavi... ar obligātu nosacījumu regulāri izglītoties un protams, ar to milzīgo... nu, atbildību jau es minēju un, protams, ar sociālo garantiju apjomu, kas nāk līdz ar šo atbildību. Bet šis viens faktors — atalgojums — diemžēl atpaliek gan no tā fakta, ka tiesnešiem ir izdienas pensijas ne tā kā citiem, kas saņem izdienas pensijas jau pēc neilgi nostrādāto gadu skaita, bet pēc tādu gadu skaita, kas pat ir ilgāks par vispārējo pensionēšanās vecumu, bet nu tik un tā acīmredzot

cilvēkiem šis amats lielākai daļai, kas pretendē, protams, ir augstākais iespējamais sasniegums jurista profesijā.

S. Osipova.

Gatavojot lietu, tiesa ievāca informāciju no tiesu varai piederīgo amatpersonu grupas. Un protams, mēs neprasījām par ierēdņiem un mēs neprasījām par tiesnešu palīgiem, taču advokāti, notāri un tiesu izpildītāji mums atbildēja, ka pēdējos trīs gados neviens no viņu grupas nav devies uz tiesnešu grupu. Diemžēl citas tiesu varai piederīgās amatpersonas tāpat vai tam pielīdzinātās labprāt paliek tajā savā vietā, tai vietā, lai varbūt virzītos uz tiesnešu amatu. Tā kā...

Dz. Rasnačs.

Vai man tas jākomentē?

S. Osipova.

Nē.

Dz. Rasnačs.

Es varu pavisam īsi. Advokāti mums ir 1300, zvērināti notāri ir nedaudz vairāk par 100 un zvērināti tiesu izpildītāji ir nedaudz vairāk par 100. Un protams, ka šo profesiju... advokāti ir pretendentu lokā, bet tiešām notāri un tiesu izpildītāji nepretendē uz tiesnešu amatu un acīmredzot tam ir savs pamats, kas varētu būt jūsu minētais.

S. Osipova.

Es domāju, ka mūsu savstarpējā šī saruna varētu nonākt līdz patiesībai ar to, ka šie advokāti pretendē, bet neaiziet varbūt uz tiesnešiem, jo advokāti mums atbildēja par to, vai kāds ir aizgājis, nevis par to, vai kāds ir mēģinājis iestāties tiesnešos.

I. Ziemele.

Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Rasnača kungs, man arī pateicība par šo izklāstu, kā Tieslietu ministrija līdz šim ir iestājusies par risinājumiem šajā jautājumā, ko jūs izstāstījāt. Bet mans jautājums būs par argumentāciju. Vai es pareizi saprotu, ka Tieslietu ministrija ir iestājusies par tiesnešu atalgojuma palielinājumu kā jaunās politikas iniciatīvu, respektīvi, tāvad argumentācija ir, ka tā ir tāda jauna politika nevis tāpēc, ka tas neatbilst Satversmei. Kas ir tas iemesls, kāpēc jūs iestājaties par to? Viens ir lietderības apsvērums un otrs ir... ja jūs uzskatāt vai neuzskatāt... atbilstība Satversmei.

Dz. Rasnačs.

Budžeta veidošanā līdz šim gadam tiešām tās sauca "par jaunās politikas iniciatīvām", tagad tam gan ir nedaudz grozīts nosaukums, tagad tās sauc par "prioritātēm". Jaunās politikas iniciatīvas valsts pārvalde, konkrēti ministrijas, veidoja tajās robežās, finanšu iespējamās robežās, kādas tām piedāvā Finanšu ministrija. Tāvad Finanšu ministrija šajā situācija ir pirmais un galvenais spēlētājs, es pat teiktu savā ziņā spēles tiesnesis, kurš nosaka vai varbūt pat diktē noteikumus, kādā finanšu telpā katra ministrija var iekļauties, nosakot arī savas prioritātes. Un ja runājam par mūsu prioritātēm, tad mēs maksimālais, ko varam un varējām paņemt, tas ir, rajonu un pilsētu tiesu darbinieki un tādā veidā mēs ņemam finanšu telpā klāt arī prokuratūras darbiniekus, Augstākās tiesas darbiniekus un pārējos, kas ir visi sasaistīti vienā atalgojumā. Ja mēs šajā telpā mēģinām kādu jaunās politikas iniciatīvu vai, kā teikt, savas prioritātes virzīt tiesnešu un prokuroru atalgojumu, es tagad nepateikšu precīzi, bet man šķiet, ka mēs desmitkārt pārsniedzam to telpu, kāda mums ir iedota no Finanšu ministrijas puses. Tā var būt tikai un vienīgi valdības prioritāte. Tieši tāpēc arī pagājušā gada 13. aprīlī bija sanāksme pie Ministru prezidenta, jo tā varēja būt tikai un vienīgi valdības prioritāte.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu to procedūru, ka Finanšu ministrijas piedāvātais, ja mēs to tā nosacīti sauksim par rāmi, tad tas ir rāmis neatkarīgi no tā, vai tā ir Satversmes prasību izpildīšana, vai tā ir tā jaunā politikas iniciatīva... ka tas rāmis aptver Finanšu ministrijas izpratnē gan vienu, gan otru.

Dz. Rasnačs.

Nu, par Satversmes prasību izpildīšanu, es domāju, ka interpretācijas var būt dažādas. Bet, ja mēs runājam par Satversmes tiesas lēmumu izpildi, tad ugunsdzēsēju... man šķiet, ka tā bija Satversmes tiesa... jeb varbūt es tagad jaucu... laikam tomēr Augstākā tiesa... Nu, bet jebkurā gadījumā par tiesas lēmumu izpildi... šo lēmumu izpilde nekādām interpretācijām nepakļaujas, un mums visiem labi atmiņā ir ugunsdzēsēju prasība par atalgojumu, kur neatkarīgi no visiem rāmjiem Finanšu ministrija bija spiesta pildīt tiesas lēmumu un bija šis atalgojums jānodrošina ne tikai ugunsdzēsējiem, bet arī policistiem, robežsargiem un ieslodzījuma vietu darbiniekiem.

G. Kusiņš.

Paldies, Rasnača kungs.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tiesnesis Laviņš. Lūdzu!

A. Laviņš.

Labrīt, ministra kungs!

Paldies par izklāstu. Man divi precizējoši jautājumi, ko jau mani kolēģi iesāka uzdot. Pirmais ir attiecībā uz konkursu uz vakanto tiesnešu amata vietu. Jūs minējāt, ka konkurss šobrīd uz tiesnešu vakanto amata vietu ir no 9 līdz 16 kandidātu uz vienu vietu. Es pareizi sapratu?

Dz. Rasnačs.

Jā.

A. Laviņš.

Man šķiet, ka izcils rādītājs, bet tas, ko mēs dzirdējām pagājušajā tiesas sēdē no Ģenerālprokuratūras pārstāvja, ka konkurss uz vakanto prokurora amatu... konkursā piedalās arī diezgan ievērojams skaits pretendentu, bet, kā mums tika norādīts, neviens īsti... tā gluži varbūt nevarētu teikt, ka neviens nespēj izturēt, bet ir vērojama tendence, ka ļoti maz no tiem, kas ir pieteikušies konkursam, spēj nokārtot testus un atbilst šīm izvirzītajām prasībām. Mans jautājums ir: vai Tieslietu ministrija,

komplektējot tiesnešu korpusu tur, kur ir vakantās vietas, ir apmierināta ar tiem atlasītajiem kandidātiem, kas ir pieteikušies konkursā. Tāds jautājums būtu.

Dz. Rasnačs.

Ja runājam par atlasītajiem kandidātiem, tad, protams, tie ir labākie no visiem, kas var būt. Ja runā par kandidātu kopumu, tad jāsaka, ka Latvijas juridiskās izglītības sistēma tiek reformēta, neskatoties uz ļoti lielu pretestību no atsevišķu augstskolu puses, un ir paredzēts vienots maģistra eksāmens jau pēc pārejas perioda beigām. Līdz ar to tā juridiskās izglītības kvalitāte daudzās Latvijas augstskolās diemžēl nav tajā līmenī, kādā mēs vēlētos un mēs nekādā veidā nevaram likt kaut kādus šķēršļus kandidēt jeb pretendēt vai uz tiesneša vai uz prokurora amatu cilvēkam, kurš ir beidzis augstskolu ar vāju jurista sagatavošanas kvalitāti. Vai labākie no visiem ir arī vislabākie, nu... protams, ka jauno tiesnešu atlases procedūra ir jāpilnveido un jāpārveido. Un nākotnē es to redzu, ka pamats visam var būt tikai un vienīgi tiesnešu palīgi, bet tad arī jāpārveido ir tiesnešu palīgu atalgojuma sistēma un acīmredzot nākotnē mēs pie tā vēl nonāksim.

A. Laviņš.

Jā... Tad kopumā tā atbilde ir pozitīva, ka tie atlasītie kandidāti, Tieslietu ministrijas prāt, ir atbilstoši, lai strādātu tiesu sistēmā.

Dz. Rasnačs.

Nu, ja viņi nebūtu atbilstoši, tad viņi neizturētu kvalifikācijas kolēģijas pārbaudījumu.

A. Laviņš.

Otrs jautājums. Otrs jautājums ir saistīts ar atsevišķām norādēm Satversmes tiesas spriedumos par to, ka tiesnešu atalgojums ik pa laikam ir jāpārskata. Tātad 2010. vai 2011. gadā ir ieviesta šī jaunā sistēma un varētu teikt, ka tajā laikā arī ir pārskatīta šī sistēma. Sākot no 2010. vai no 2011. gada līdz šim brīdim nav pārskatīta. Vai, Tieslietu ministrijas prāt, bija objektīvi apstākļi, lai pārskatītu sistēmu, vai šobrīd ir pienācis tas īstais brīdis, kad Tieslietu ministrija redz, ka varbūt ir kaut kādi apsvērumi, ka ir jāpārskata tiesnešu atalgojuma sistēma. Šis jautājums sasaucas ar to, manuprāt, ko mans kolēģis Gunārs Kusiņš uzdeva, vai šī te pārskatīšana jūs šobrīd

uzskatāt, ka tas bija pienākums jāizdara iepriekš, vai arī no politiskās lietderības viedokļa, lūk, šis ir īstais brīdis, kad mēs varētu runāt par iespējamo tiesnešu atalgojuma pārskatīšanu.

Dz. Rasnačs.

Kā jau es sākumā daļēji minēju, tātad tiesnešu atalgojums veidojas no trim lielumiem. Tā ir alga, tā ir izdienas piemaksa, kas veidojas ik pēc noteiktiem gadiem un tas ir amats, ja tāds ir, protams... piemaksa par amatu. Šajā sistēmā varbūt nākotnē Tieslietu padome saskata kādas iespējamās izmaiņas, taču es nevēlētos kā izpildvaras pārstāvis Tieslietu padomes vietā uzņemties šo lomu, jo es domāju, ka tas ir pašu tiesnešu jautājums, tiesu varas jautājums. Citastarpā par prasību tiesā balsojumā gan likumdevēja pārstāvis, gan arī izpildvaras pārstāvis manā personā mēs nepiedalījāties balsojumā, jo tas ir tiesnešu jautājums. Un šajā situācijā, ja runā par kopīgo finansēšanas politiku, tad mēs uzskatām, ka, protams, esošās sistēmas ietvaros ir jāpaaugstina koeficients. Ja runājam par izdienas termiņa piemaksu sistēmu, tur Tieslietu padome varbūt varētu izdarīt labākus secinājumus, jo tur ir iespējas šo to uzlabot, lai paaugstinātu šo bāzes saņemto finansējumu un lai izlīdzsvarotu ar pārējo. Bet tas jau ir pārāk garš un pārāk sarežģīts stāsts. Tā maksimālā likme par iespējami maksimālajiem gadiem izdienas piemaksā ir 35 procenti no algas.

A. Laviņš.

Tad, piedošanu... vai es pareizi sapratu, ka tiesnešu atalgojuma pārskatīšanas pienākuma iniciēšana ir Tieslietu padomei, nevis Tieslietu ministrijai?

Dz. Rasnačs.

Mēs varam iniciēt, bet mēs nekādā gadījumā nedrīkstam uzspiest Tieslietu padomei savu viedokli. Ja mēs esam nonākuši situācijā, kāda ir tagad, tad, ļoti iespējams, ka es vērsīšos Tieslietu padomē un lūgšu Tieslietu padomi tieši vērsties pie likumdevēja ar konkrētu iniciatīvu par šo atalgojuma reformu. Būtībā tie mūsu sagatavotie projekti varētu būt tās pašas iniciatīvas nedaudz precizētas.

A. Laviņš.

Paldies.

I. Ziemele.

Man būtu divi precizējoši jautājumi. Mēs runājam patreiz par politiku un arī par dažādu faktisko informāciju. Mani interesē jūsu viedoklis par apstrīdētajām normām. Jūs minējat tāvad tiesnešu neatkarības principu. Mēs, protams, runājam par tiesu varu kā vienu no principiālajām varām, mēs runājam par konstitucionālajiem orgāniem pašreiz. Sakāt, lūdzu, vai šo gadu laikā, kad jūs virzījāt fiskālās telpas ietvaros to, ko varēja virzīt, vai apstrīdētos pantos noteiktā pieeja, tas princips, kas tur ir, ka tiesnešu alga ir piesaistīta valsts pārvaldes iestādes augsti kvalificēta jurista mēneša algai, šī sasaiste kā tāda... jūs uzskatāt, ka tas atbilst tiesnešu neatkarības principam?

Dz. Rasnačs.

Tā pauze ir saistīta ar to, ka es 2010. gada Satversmes tiesas spriedumu nedaudz esmu papētījis un jāsaka... nu, protams, ar tiesu strīdētājiem nedrīkst, bet jāsaka, ka es tomēr daļai no tā, kas tur ir minēts, nepiekrītu. Un es domāju, ka nedrīkst būt tiesnešu atalgojums piesaistīts pie izpildvaras atalgojuma. Tas būtu jāpiesaista pie konkrētiem tautsaimniecības rādītājiem, kā tas ir vairumā augstākajām valsts amatpersonām valstī, konkrēti pie koeficienta, kas saistīts ar vidējo atalgojumu. Jo tā sistēma, kāda darbojas jau vairākus gadus, piesaiste pie valsts pārvaldes, nu... būtībā tas ir... zināmā mērā tāds pats pārpalikuma princips tiek īstenots.

I. Ziemele.

Ja jums ir šāds viedoklis, jo, protams, ka katrs spriedums tomēr ir, teiksim, zināma fotogrāfija konkrētā laikā un konkrētā telpā un noteikto konkrēto apstākļu noteikts... 2010. gadā mēs atceramies, kas tas bija par brīdi... Bet pēc tam jau... un ņemot vērā, ka jums ir šis viedoklis, runājot par tiesnešu neatkarību, vai pārstāvēt vai virzot šīs iniciatīvas, jūs arī minējat to, ka patreizējā sistēma tā objektīvi skatoties, no ministra viedokļa, no visa jūsu aparāta viedokļa, kurš ir eksperts šajā jomā, īsti varbūt atbilstoši Satversmei nav un ir nepieciešams iet pāri un tālāk.

Dz. Rasnačs.

Jāsaka, ka es esmu minējis to, ka, ja mēs runājam par varas atzariem, par izpildvaru, likumdevēja varu un tiesu varu, tad es vairākkārt esmu arī minējis to, ka, ja pirmajos divos gados gan izpildvarā, gan tiesu varā mēs vērojām pēckrīzes stabilitu

atalgojuma pieaugumu, tad tiesu varā mēs redzam tādu kā sastingumu pilnīgu, jo reāli tiesnešiem atalgojums nav pieaudzis. Tas, kas ir pieaudzis, ir uz izdienas rēķina un varbūt kādam ir vairāk šie gadi pagājuši un kaut kāds neliels mazumiņš ir klāt, varbūt kāds ir amatā apstiprināts, bet reāli, ja runājam par šo pamatlikmi, kas ir saistīta ar tiesnesi, kurš tikko sāk strādāt, tad šāda pieauguma nav. Tātad mēs redzam, ka līdzsvars starp varas zariem šajā jomā arī ir izjaukts un tas neliecina par labu tiem, kas pieņem lēmumus, lai šo līdzsvaru nodrošinātu.

I. Ziemele.

Un vēl pēdējais jautājums. Runājot par šo līdzsvaru un neatkarību, tātad Satversmē ietvertajiem principiem, no vienas puses un no otras puses to, ko jūs piesaucāt, ir šī fiskālā telpa, kura arī... teiksim, viņu arī var saprast, noteikti var uzskatīt kā disciplinētu fiskālās telpas ievērošana ir kopumā sabiedrības labklājības interesēs, sakāt lūdzu, tas ir no otras puses... Kā izskatās šīs attiecības no vienas puses tātad varu līdzsvara nodrošināšana un tostarp, protams, ar finansiāliem līdzekļiem, no vienas puses un šī fiskālā telpa, kas izklausās kā kaut kas pāri stāvošs vispār visam. Kā nodrošināt šo te līdzsvaru? Kādai ir jābūt tai sinerģijai, tai sazobei, tai diskusijai starp šiem principiem?

Dz. Rasnačs.

Nu, droši vien tad ir jāpastrādā kāds laiks finanšu ministra amatā, lai varētu pilnvērtīgi pietiekami augstā kvalitātē atbildēt uz šo sarežģīto jautājumu. Man šķiet, ka šī sazobe ir iespējama tikai un vienīgi, ja visi ir vienādi salikti vienā atalgojuma sistēmā, kas, ja runā par augstākajām valsts amatpersonām un arī par tiesu varu, tad, protams, te redzu tikai šo koeficientu pie vidējā atalgojuma. Varbūt Finanšu ministrijai ir labākas idejas par sasaisti... Kādreiz bija Saeimas deputāta atalgojums piesaistīts pie vidējā atalgojuma sabiedriskajā sektorā un tā arī bija kļūda. Tātad jārunā ir par vidējo atalgojumu kopā gan sabiedriskajā, gan privātajā... kopējo vidējo atalgojumu.

I. Ziemele.

Paldies. Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

No tiem jautājumiem, ko kolēģe uzdeva jums, man interesi raisīja jūsu atbilde uz jautājumu, ka tiesnešu atalgojuma piesaisti tiešās valsts pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja amata atalgojumam esot neatbilstoša tiesneša neatkarības principam. Es būtu pateicīgs, ja jūs mazliet vairāk nokomentētu, kā jūs saskatāt, ka pati par sevi šī piesaiste ir tāda, kas apdraud tiesnešu neatkarību? Kā tas, jūsuprāt, izpaužas? Mums būs iespēja uzdot jautājumu tiesnešiem, gan administratīvās tiesas, gan vispārējās jurisdikcijas tiesas tiesnešiem... viņi varētu no cita, iespējams, aspekta nokomentēt, vai viņi izjūt tikai piesaistes vien esību par apdraudējumu neatkarībai, bet tiesu politikas veidotājiem... kā jūs uzskatāt, kur šis neatkarības apdraudējums izpaužas? Tikai piesaistes vien esība?

Dz. Rasnačs.

Pieņemsim, ka 12. kategorijas ierēdnis saņemtu trīs reizes lielāku algu nekā šodien. Tāpat tas iet ārpus sistēmas. Tas iet ārpus tās kopējās atalgojuma sistēmas, jo nevar būt tiesnesis šajā sistēmā kā valsts pārvaldes sastāvdaļa. Tāds ir mans viedoklis.

A. Laviņš.

Tāpat respektīvi... ja tiesneša atalgojums ir piesaistīts šādam kritērijam, tad varētu nonākt pie secinājuma, ka tiesneši pat kaut kādā mērā ir saistīti ar vienu citu varu atzaru? Tāda ir tā argumentācija?

Dz. Rasnačs.

Argumentācija ir saistīta ar visu sistēmu kopumā un būtībā tiesneša piesaiste izpildvarai... man tiešām nav bijusi iespēja salīdzināt... to acīmredzot Tiesnešu biedrības cilvēki labāk pastāstīs... bet tiesnešu atalgojuma piesaiste izpildvaras atalgojumam principā paša saknē nav pareiza. Mēs runājam par principu. Tai jābūt neatkarīgai, stabilai, prognozējamai un drošai sistēmai.

I. Ziemeļe.

Tiesnese Rezevska. Lūdzu!

D. Rezevska.

Jā. Paldies. Man viens tāds tiešām tiesību politisks jautājums, es pat teiktu. Kā jūs, ministra kungs, uz to skatāties... jo iepriekšējā tiesas sēdes dienā mums tika savādāka aina, es pat teiktu, uzburta... viena no pieaicinātajām personām, kas bija Valsts kontroles pārstāvis, mums stāstīja arī par šīm te lielajām atšķirībām... teiksim, kā ir... dažādu ministriju budžetos, kur vienā galā, tajā augšgalā būtu Zemkopības un Aizsardzības ministrijas un Finanšu un tad otrā galā ir Tieslietu ministrija, Izglītības ministrija, Labklājības ministrija... Nu, tas tā tad ir tas gals, par kuru mēs tagad runājam, tas zemāka apmēra budžeta gals. Un tā doma bija tāda, ka tas atkarīgs no tā, cik prasa. Tāda tā doma izskanēja. Un šodien jūs parādījāt savādāku to perspektīvu arī par šo Finanšu ministrijas uzlikto rāmi, kas no jūsu runas izriet, ir desmit reizes apmēram mazāks... tā telpa, kas ir piešķirta, nekā būtu vajadzīga... Un jūs pieminējāt arī tādu ļoti svarīgu lietu kā – valdības prioritāte. Tiesu vara nav bijusi... mēs to tagad varam secināt un redzam šajā jautājumā, ka tiesu vara nav bijusi tajā valdības prioritāšu sarakstā. Tad saki, no jūsu perspektīves, no ministra perspektīves lūkojoties, kas tad varētu dot šo grūdienu valdībai beidzot tiesu varu ielikt šajā prioritāšu sarakstā? Kas būtu tas grūdiens, kas Latvijas tiesiskajā sistēmā būtu vajadzīgs, lai valdība saprastu šo principu nodrošināšanas nepieciešamību, ko jūs minējāt... gan varas dalīšanas principa nodrošināšanu, gan tiesnešu neatkarības principu nodrošināšana.

Dz. Rasnačs.

Paldies. 2015. gadā tiesu darbinieku atalgojums — prioritāte, 2017. gadā — tiesu darbinieku atalgojums — prioritāte. Ja tā ir Tieslietu ministrijas prioritāte, tad tā ir arī valdības prioritāte. Tā kā mēs nevaram teikt, ka valdība ir ignorējusi tiesu varu.

Ja runājam par atalgojumu, tad es redzu tikai vienu iespēju — turpināt to praksi, kāda ir bijusi īstenojot reformas, un ka reformu īstenošanā ir ciešs premjera atbalsts. Un visas tās reformas, kur ir bijis ciešs premjera atbalsts, ir ļoti veiksmīgi virzījušās uz priekšu. Un es ceru, ka arī šajā jomā mēs virzīsimies uz priekšu.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tagad var pieteikuma iesniedzējas pārstāve uzdot jautājumus un arī Saeimas pārstāve. Es tikai lūgtu, jo tieslietu ministram ir jāatgriežas sēdē, ja es pareizi saprotu... tad varbūt tādus koncentrētus šos jautājumus, ja tādi būtu.

S. Harbaceviča.

Man šobrīd nav jautājumu. Paldies.

I. Ziemele.

Saeimas pārstāvei?

I. Tralmaka.

Man būs viens jautājums.

Labrīt, ministra kungs! Es varbūt pajautāšu... jūs šobrīd runājat par to, ka, jūsuprāt, atalgojumam ir jānodrošina stabilitāte, drošība, prognozējamība. Jūs to redzat vienā veidā, bet vai, jūsuprāt, likumdevējam būtu liegts izvēlēties citu modeli, vai Satversme to liedz? Mans jautājums ir vērsts uz to, vai jūsu viedoklis ir juridisks vai tiesībpolitisks šobrīd, ja jūs redzat tikai vienu risinājumu?

Dz. Rasnačs.

Ja Tieslietu padome nāks ar iniciatīvu Saeimā, tad tas, protams, būs juridisks. Es šaubos, vai bez saziņas ar Tieslietu padomi parlaments citādi virzīs šo iniciatīvu pats uz priekšu. Līdz ar to acīmredzot Tieslietu padome savu darbu... respektīvi, Tieslietu padome izvērtēs, vai tas būtu pareizākais solis, bet man šķiet, ka tas būtu pareizākais.

I. Tralmaka.

Paldies.

I. Ziemele.

Jā, paldies. Paldies ministra kungam, paldies, ka atradāt iespēju. Lai jums jauka diena!

Dz. Rasnačs.

Paldies.

I. Ziemele.

Tagad mēs aicinām Latvijas tiesnešu biedrības pārstāvi. Biedrības valdes loceklis Guntars Ploriņš. Lūdzu arī pārbaudīt pilnvaru un personu apliecinošu dokumentu...

Lūdzu paust biedrības viedokli.

G. Ploriņš.

Labīt, godātā tiesa!

Latvijas tiesnešu biedrība jau ir sniegusi savu rakstveida paskaidrojumu konkrētajā lietā. Un mēs vēlamies tāpēc akcentēt atsevišķus apsvērumus un no tiem attiecīgi arī izrietošus secinājumus.

Pašreizējā tiesnešu amata atlīdzības sistēma stājās spēkā 2011. gada 1. janvārī un no likumdevēja puses tā bija definēta kā līdzvērtīga valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu atlīdzības sistēma. Tā arī tiešā tekstā 1. pantā Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā ir noteikts.

Tomēr jau sākotnēji vēl minētā likumprojekta apspriešanas laikā Latvijas tiesnešu biedrība bija sniegusi savu viedokli gan Tieslietu ministrijai, gan arī Finanšu ministrijai par to, ka šajā jaunajā sistēmā saskata tiesnešu neatkarības principa pārkāpumu. Tieši tāpat domāja arī lielākā daļa tiesnešu, uzskatot, ka šī jaunā tiesnešu atlīdzības sistēma nebija pat domāta kā līdzvērtīga, bet tās patiesais mērķis bija citastarp samazināt iepriekš paredzēto tiesnešu atalgojumu. Un tādēļ 2011. gada sākumā tiesneši vērsās ar pieteikumu Satversmes tiesā. 2012. gada 28. martā Satversmes tiesa izbeidza šo tiesvedību un tajā brīdī Satversmes tiesai nebija pamata izdarīt secinājumu, ka tiesnešu atalgojums būtu nesamērīgs. Jo vienkārši uz to brīdi nebija šādu faktisko apstākļu. Tādēļ pēc būtības tiesai bija jāpaļaujas uz likumprojekta anotācijā norādīto, tāpat uz likumdevēja solījumu, ka tiesnešu amatalgas apmērs būs noteikts, pielīdzinot to valsts tiešās pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja mēnešalgas maksimālajam apmēram un turklāt šajā jaunajā sistēmā tiesnešu amats būs viens no sabiedriskajā sektorā vislabāk atalgotajām juridiskajām profesijām, kas tad veicinās tiesnešu karjeras izaugsmi.

Tomēr realitātē pašreizējā tiesnešu atlīdzības sistēma ne tuvu nav vērtējama kā līdzvērtīga ar valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu atlīdzību. Un te nedaudz skaitļi. Kaut gan no 2011. līdz 2016. gadam strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā ir palielinājusies par 23,2 procentiem, tad tiesnešu darba samaksa ir

palikusi 2011. gada līmenī. Tātad palielinājums ir absolūta nulle. Un tas ir atšķirībā no Saeimas deputātiem, ministriem, parlamentārajiem sekretāriem, kā arī Saeimas ievēlētajām, apstiprinātajām un ieceltajām amatpersonām, kuru darba samaksa noteikta pēc valstī strādājošo aizpagājušā gada mēneša vidējās darba samaksas, piemērojot attiecīgo koeficientu, un palielinājusies aptuveni par 20 procentiem. Turklāt jāpiemin, ka šajā gadā strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā ir sasniegusi jau 927 eiro, tātad šis palielinājums jau sasniedz turpat 30 procentus no 2011. gada, līdz ar to arī iepriekš minētajām amatpersonu kategorijām, kas ir piesaistītas pie šī te atalgojuma, atalgojums turpinās palielināties, savukārt tiesnešiem viņš joprojām paliks turpat.

Tāpat salīdzinot tiesneša atalgojumu sistēmu ar pašreizējā atalgojuma sistēmā piesaistītā valsts tiešās pārvaldes iestādes augsti kvalificētu jurista atalgojumu sistēmu, ir konstatējamas šīs te būtiskās atšķirības, proti, tiesnesim nav tiesību saņemt ne nauda balvu mēnešalgas apmērā, ne reizi gadā saņemt prēmiju 75 procentu apmērā, ne katru mēnesi saņemt piemaksu 40 procentu apmērā un tādējādi šo sociālo garantiju atšķirību rezultātā jau 2014. gadā tika konstatēts, ka juridisko dienestu vadītāju vidējais atalgojums starp visām ministrijām bija 2292 eiro jeb par 28,1 procentu lielāks nekā pirmās instances tiesnešu sākotnējais atalgojums. Savukārt trijās ministrijās — Finanšu, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības un Zemkopības ministrijās vidējā mēnešalga gadā pārsniedza pat 3000, sasniedzot 3233 eiro jeb par 96,3 procentiem lielāks nekā tiesnešu atalgojums, turklāt šie statistikas dati norādīja uz to, ka tiesnešu atalgojumu pārsniedza ne tikai šo vadītāju, bet arī vecāko ekspertu un juriskonsultu atalgojums dažādās ministrijās.

Satversmes tiesa jau 2010. gada 18. janvāra spriedumā ir norādījusi, ka par tiesneša amatam atbilstošu uzskatāma tāda darba samaksa, kas... te es citēšu... ”pirmkārt, ir pietiekami konkurētspējīga, lai piesaistītu tiesnešu amatam spējīgus un kompetentus juristus, otrkārt, ir pietiekama, lai, ņemot vērā tiesnešu pieņemto lēmumu nozīmi un ietekmi, likumā noteikto amatu savienošanas aizliegumu, kā arī tiesnešu darba apjomu, tiesneši baudītu pienācīgu ekonomisko neatkarību”. Turklāt Satversmes tiesa šajā spriedumā arī ir uzsvērusi, ka “visi visu līmeņu tiesneši pasludina spriedumu Latvijas tautas un valsts vārdā, spriedumam ir likuma spēks un sprieduma nozīmīgums nav atkarīgs no tā, kura līmeņa tiesnesis to pieņēmis”. Līdz ar to likumdevējam, lemjot par tiesneša darba samaksas atbilstību tiesneša statusam, ir jāņem vērā zemākā līmeņa tiesneša atalgojums. Tas ir vairāk... šī te argumentācija

saistībā ar bieži vien dzirdēto valsts pārvaldes viedokli, ka tātad ir jāņem vērā šis te vidējais tiesnešu atalgojums visā sistēmā, nevis pirmās instances tiesas tiesnešu atalgojums.

Un šobrīd tiesnešu atalgojums Latvijā ir gandrīz tāds pats, kāds tas bija 2007. gadā, proti, desmit gadu laikā tas ir palielinājies par 72 eiro jeb par 4,6 procentiem, kaut gan vidēja darba alga šajā laikā ir pieaugusi par 39 procentiem. Tātad tiesnešu atalgojums desmit gadu griezumā ir palielinājies desmit reizes lēnāk. Turklāt būtiski ir uzsvērt vienu apstākli, ka no 2011. līdz 2016. gadam inflācija Latvijā ir bijusi 7,6 procenti. Vismaz man izdevās tā no publiski pieejamām vietnēm saskaitīt pa visiem sešiem gadiem kopā. Tātad tiesnešu atalgojums ir nevis pieaudzis līdzvērtīgi citu valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu atalgojumam, kā arī valsts ekonomikas izaugsmei kopumā, bet tā reālā vērtība uz 2017. gada sākumu ir samazinājusies par 7,6 procentiem.

Līdz ar to iepriekš minēto apstākļu kopums nepārprotami, vismaz biedrības ieskatā, liecina par to, ka pašreizējā tiesnešu atlīdzības sistēma nespēj nodrošināt ne tiesnešu darba samaksas konkurētspēju, ne arī pienācīgu ekonomisko neatkarību. Un šī atalgojuma sistēma, atšķirībā no iepriekš pieminētās koeficientu sistēmas, kas tātad ir noteikta gan likumdevējam, gan arī izpildvaras augstākajām amatpersonām un citām, nav saistīta ar ekonomikas attīstību valstī un dzīves līmeni kopumā. Turklāt tā pat nenodrošina reālās atalgojuma vērtības saglabāšanu, ko tad likumdevējam ir pienākums nodrošināt atbilstoši Satversmes 83. pantam. Un to savā 2010. gada 18. janvāra spriedumā ir norādījusi Satversmes tiesa, citastarp atsaucoties arī uz Kanādas un ASV Augstāko tiesu atziņām, kuras es vēlos arī nocitēt.

Protams, atvainojos, ka es citēju te, bet, manuprāt, vismaz biedrības ieskatā iepazīstoties ar Satversmes tiesas 2010. gada 18. janvāra un 22. jūnija spriedumiem, vismaz, ja Saeima tiešām būtu iepazīsinies detalizēti un secinājusi šīs te politiskās rīcības brīvības ierobežojumus, kas izriet no Satversmes, kas tur bija norādīts, tad mēs nenonāktu līdz šīs dienas tiesas sēdei un tāpēc es arī vēlētos citēt.

Kanādas Augstākā tiesa ir norādījusi, ka “likumdevēja bezdarbība, proti, atturēšanās palielināt tiesnešu darba samaksu atbilstoši reālo dzīvošanas izmaksu palielinājumam, ir pretrunā ar tiesnešu finansiālo drošību un uzskatāma par samazinājumu”.

Savukārt ASV Augstāka tiesa ir norādījusi, ka “konstitūcija ir piešķirusi likumdevējam tiesības noteikt atalgojumu un paļaujas uz ievēlēto tautas pārstāvju

godprātīgumu un veselo saprātu. Ja likumā nav ietverta formula, kas nosaka tiesnešu atalgojumu likumdevēja noteiktajā līmenī attiecībā pret vidējo algu, tad likumdevējs nosaka tiesnešu atalgojumu un skaidru kārtību, kādā šis atalgojums tiks periodiski palielināts.”

Pretēji Latvijas pašreizējai tiesnešu atalgojuma sistēmai, protams, nepārprotami ir secināms, ka Saeima nav nodrošinājusi reālās atalgojuma vērtības saglabāšanu. Un šis apstāklis tad uzskatāms par atalgojuma samazinājumu, kas tad arī ir noticis pat no 2011. līdz 2017. gada sākumam.

Satversmes tiesa 2010. gada 22. jūnija spriedumā ir norādījusi, ka jebkuras no valsts budžeta apmaksātās amatalgas noteikšana ir likumdevēja kompetencē un zināmā mērā tā vienmēr ir politiska izšķiršanās. Tomēr arī politiskus lēmumus Satversme ierobežo, tāpēc Saeimas rīcības brīvība ir atšķirīga, pieņemot lēmumus par Ministru prezidenta un tiesnešu atalgojumu. Ir pieļaujams, ka Ministru prezidenta atalgojums ir noteikts brīvi, bez izvērtēšanas, savukārt šāda, tikai uz likumdevēja politisko gribu balstīta tiesnešu atalgojuma noteikšana ir pretrunā ar varas dalīšanas un tiesu neatkarības principu.

Novērtējot... diemžēl pašreizējā atalgojuma sistēma Latvijas tiesnešu biedrības ieskatā ir balstīta tikai un vienīgi uz likumdevēja politisko gribu. Un līdz ar to arī loģisks secinājums, ka tā ir pretrunā pati par sevi jau gan ar varas dalīšanas, gan ar tiesu neatkarības principu.

Turklāt, runājot par likumdevēja politisko gribu, nodrošinot tiesiskumu šajā jautājumā... tāpat šāda griba nav konstatējama līdz šim, kaut gan Tieslietu padome, kuras viens no pastāvīgajiem locekļiem ir Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs, šo jautājumu aktualizēja jau 2015. gada 9. marta sēdē.

Vēl Latvijas tiesnešu biedrība grib norādīt, ka nepiekrīt Saeimas atbildes rakstā izdarītajam secinājumam, ka Satversmes tiesa pašreizējo tiesnešu atlīdzības sistēmu ir atzinusi par atbilstošu Satversmes 1. un 83. pantam, jo jau iepriekš minētajā 2012. gada 28. marta lēmumā Satversmes tiesa ir norādījusi, ka lietā esošie materiāli nedod pamatu secināt, ka tiesnešu atalgojums nebūtu samērīgs un tā faktiskā vērtība būtu samazināta, tādējādi nekonstatējot Satversmes 107. pantā noteiktās tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu atalgojumu pārkāpumu, Satversmes tiesa neturpināja ierosinātās lietas izskatīšanu un vērtēšanu atbilstoši Satversmes 1. un 83. pantam. Tātad nevis atzina par atbilstošu, bet neturpināja un neskatīja šo atalgojuma sistēmu atbilstoši jau iepriekš minētajiem Satversmes pantiem.

Un tādējādi Latvijas tiesnešu biedrība uzskata, ka šādos apstākļos ir nepieciešams pēc iespējas ātrāk un tātad vismaz līdz 2018. gada 1. janvārim, lai tiesnešu šīs te tiesības uz atbilstīgu atalgojumu netiktu ierobežotas jau septīto gadu, jo pēc būtības tās tiek ierobežotas no 2017. gada, ieviest tādu atalgojuma sistēmu, kas nebūtu atkarīga tikai un vienīgi no likumdevēja politiskās gribas, bet būtu gan atbilstoša valsts ekonomikas stāvoklim, gan arī elastīga, proti, sasaistīta ar izmaiņām valsts ekonomikā un tādā veidā arī ilgtspējīga, uz ko jau iepriekš manis minētajos 2010. gada spriedumos bija norādījusi arī Satversmes tiesa. Un biedrības ieskatā patreiz atbilstošākais būtu jau iepriekš minētā koeficientu sistēma, kas tad noteiktu pēc valstī strādājošā vidējās darba samaksas... nu, tā ir tā pati sistēma, kas līdz pašreizējai arī bija attiecināma uz tiesnešiem un kuru tad likumdevējs ir noteicis sev un augstākajām izpildvaras un citām amatpersonām.

Un papildus Latvijas tiesnešu biedrība vēlas vērst tiesas uzmanību arī uz līdzīgām tiesvedībām mūsu kaimiņvalstī Lietuvā, kur, pamatojoties uz Konstitucionālās tiesas spriedumiem, kuros nepamatotais tiesnešu atalgojuma samazinājums atzīts par valsts aizņēmumu, tiesnešiem valsts nolēma... daļēji spiestā kārtā... izmaksāt nepamatoti neizmaksātās atlīdzības daļu. Tātad atjaunojot taisnīgumu ne tikai uz notikumiem nākotnē, bet visā konstatētā prettiesiskuma laikā.

Nu nobeigumā gribu uzsvērt to, ka pienācīgs sociālais nodrošinājums nav tikai konkrēta tiesneša individuālais labums, bet tā ir nepieciešamība, lai valstī pastāvētu neatkarīga, objektīva un kompetenta tiesu varu. Un šajā gadījumā tiesneši neprasa neko vairāk par to, kas salīdzināmām amatpersonām mūsu valstī jau ir nodrošināts.. un turpmāk jau vairākus gadus.

Tas būtu viss.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tiesnešiem jautājumi. Tiesnese Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Jā. Paldies par jūsu viedokli. Tiesnešu neatkarību jau nenodrošina tikai nauda, un likumdevējs ir strādājis pie tiesnešu neatkarības stiprināšanas, tajā skaitā likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā". Un tātad tur ir virkne ierobežojumu, kas ir pārskatīti šajā laikā. Vai, jūsuprāt, tie ierobežojumi, kas ir

attiecināmi uz tiesnešiem, kaut kādā veidā ir saistāmi ar šodienas Tieslietu padomes pieteikumu, kas ir saistīts ar tiesnešu atalgojumu?

G. Ploriņš.

Jā. Citastarpā... teiksim, pilnā veidā nodarboties ar savu profesiju, ar jurista profesiju, sniedzot juridiskas konsultācijas... Protams, var arī runāt par pedagoģisko darbu. Bet mēs zinām, cik daudz ir augstskolas un cik daudz ir pedagogu. Un tiesneši... tāpēc nevaru prezumēt, ka lielākā daļa tiesnešu būtu attiecīgi pedagogi. Bet tomēr tāpat ir ierobežojums. Tātad šis ierobežojums būtiski ierobežo nodarboties ar savu profesiju.

S. Osipova.

Nav jau tikai nodarbošanās ierobežojumi... ir dāvanu pieņemšanas un vēl vesela virkne... vārda brīvība tiesnešiem ir ierobežota. Vai jūs uzskatāt, ka pastāvošā atalgojuma sistēma kompensē ierobežojumu sistēmu, kas ir izveidota tiesnešu neatkarības stiprināšanai?

G. Ploriņš.

Viennozīmīgi, ka nekompensē.

S. Osipova.

Ko jūs domājat... šobrīd tātad virzās projekts un es saprotu, ka ar 2018. gadu tiesnešiem būs cita atalgojuma sistēma, kura gan izskatās, ka šobrīd nebūs piesaistīta pie vidējās algas valstī, bet savādāka... jūs acīmredzot nepiedalījāties pirmajā tiesas sēdes dienā un jūs nezināt to izdiskutēto, kas šobrīd tiek virzīts tiesnešu atalgojuma jautājumā. Jūs neesat informēts par to?

G. Ploriņš.

Par pirmo tiesas sēdi nē, bet es zinu, ka tā sistēma, kuru minēja tieslietu ministrs, tā kā ir apturēta, kas bija par atalgojumu sistēmu... un tagad tiek meklēta... bet atkal tas... es pilnīgi piekrītu, ka tas ir pēc pārpalikuma principa. Tātad, ja ir pārpalikums, ir finansējums. Tātad mēs meklējam, kā šo finansējumu izlietot nākošam gadam tā, lai nebūtu jāmaina sistēma. Nu, tā būs tāda sistēmas pieskaņošana...

S. Osipova.

Tātad jūsuprāt netiek meklēts jauns koncepts, kas atbilstu 83. panta prasībām, bet kas tad tiek darīts?

G. Ploriņš.

Tātad daļēji iespējams, tiek darīts, ņemot vērā, ka ir Satversmes tiesā lieta... daļēji mēģināts parādīt, ka tomēr likumdevējs vēlas kaut ko šajā jautājumā mainīt, bet, manuprāt, tā ir tikai vienkārši tāda demonstrācija, nevis reāla vēlme tiešām izveidot sistēmu, kas atbilstu Satversmei.

S. Osipova.

Vai jūs nepiekrītat, ka likumdevējam ir plaša rīcības brīvība, kādā veidā valsts labā strādājošām personām noteikt atalgojumu, pēc kādiem principiem... ja šī atalgojumu sistēma kompensēs tātad to reālo vērtību? Ja viņa būs pietiekami elastīga...

G. Ploriņš.

Es tāpēc arī citēju to, ko Satversmes tiesa ļoti skaisti ir pateikusi un tā arī ir. Bet šajā gadījumā nevar būt sistēma, kas balstīta tikai un vienīgi uz politiskās gribas pamata, jo šajā gadījumā nav neviens mehānisms, kādā veidā, kādā laika periodā tiek pārskatīts, pēc kādu apstākļu iestāšanās... vai pēc valsts iekšzemes kopprodukta vai pēc inflācijas... Tās sistēmas jau var dažādas būt. Rīcības brīvība ir.

S. Osipova.

Tātad, jūsuprāt, šī piedāvātā... kas šobrīd veidojas, nav ilgtspējīga sistēma?

G. Ploriņš.

Jā.

S. Osipova.

Paldies. Vairāk šobrīd nav.

I. Ziemele.

Paldies. Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Nu, jā, jūs citējāt Satversmes tiesas nolēmumos paustās atziņas, gan ASV un Kanādas tiesas atziņas. Vispirms sāksu ar tām atziņām, kas bija Satversmes tiesas nolēmumā. Jūs minējāt, ka tiesnešu atalgojumam jāatbilst diviem kritērijiem... tāpat tādā atalgojumam, kas atbilstu Satversmei, pirmām kārtām, ir jābūt konkurētspējīgam un, otrām kārtām, ir jābūt atbilstošam tiesnešu darba apjomam un slodzei un atbildībai, jānodrošina šī ekonomiskā stabilitāte. Un attiecībā uz pirmo kritēriju. Tiesnešu biedrības prāt... vai, jūsuprāt, konkurss uz tiesnešu vakantajiem amatiem ir pietiekams un vai atlasītie kandidāti, Tiesnešu biedrības prāt, ir cienīgi ieņemt tiesnešu amatu, jo mēs zinām, ka labs tiesnesis var glābt situāciju, ka ir slikts likums un ar piemērošanas tehniku spēj to koriģēt. Slikts tiesnesis, savukārt, pat labu likumu var slikti piemērot. Un jautājums tāpat ir, kur, tiesnešu biedrības prāt, mēs esam ar jaunajiem tiesnešiem? Ir konkurētspējīgi juristi tiesu sistēmā?

G. Ploriņš.

Nu, Tiesnešu biedrībai, teiksim.. saistībā ar informāciju par pa šo te konkursu un par konkursu norisi nav tāda apkopojuma. To, ko mēs redzam, tad mums jau ir gatavs tiesnesis, kas viņš ir... un vai viņš līdzdarbojas vai nē... Bet, teiksim, no savas pieredzes, ko es zinu un no konkursiem arī kas bija saistībā ar administratīvo rajonu tiesu, tad bieži vien šie konkursi daudzus gadus ir noslēgušies bez rezultāta. Nu, tas jau arī ir viens no rādītājiem. Jā, mums ir konkurss, mums ir pretendenti, bet konkurss noslēdzas bez rezultāta, jo nav atbilstoša kandidāta. Un tā ir tā vēl viena nianse. Protams, man nav tās informācijas, cik bieži, bet ir bijuši neskaitāmi konkursi, kur tiešām tā ir bijis... nu, vairāki vismaz.

A. Laviņš.

Tāpat šobrīd administratīvās tiesas strādā ar neizpildītām vietām, jo neesot labu kandidātu?

G. Ploriņš.

Nē, tas bija, teiksim, tajā brīdī... 2009. gadā, kad izveidoja reģionālos tiesu namus un tad tur bija tie konkursi. Tad 2009., 2010. un 2011. gadā regulāri beidzās bez rezultāta. Jā, es par to laiku vairāk runāju.

A. Laviņš.

Tā. Otrs jautājums ar šo ekonomisko stabilitāti saistīts. Jūs minējāt, ka tiesnešu atalgojuma piesaiste pie valsts tiešās pārvaldes juridiskās struktūrvienības vadītāja amata apdraud vai neatbilst, pareizāk sakot, neatbilst tiesnešu neatkarības principam. Es jau šo jautājumu uzdevu tieslietu ministram, bet man interesanti būtu dzirdēt... nu, jūs arī esat tiesnesis un Tiesnešu biedrības valdes loceklis, šobrīd jūs esat Tiesnešu biedrības valdes locekļa kapacitātē... bet to jūsu argumentāciju, kur jūs saskatāt tiesneša ikdienas darbā tiesas spriešanas ietvaros ir kaut kur apdraudējums tiesneša neatkarībai tikai tāpēc, ka tiesneša atalgojums likumā ir sasaistīts ar tiešās valsts pārvaldes attiecīgo līmeni?

G. Ploriņš.

Nē, spriežot tiesu, protams, tas nekādā gadījumā neietekmē attiecīgi šo te tiesneša neatkarību pašā spriešanas procesā. Vismaz mani individuāli tas neietekmē.

A. Laviņš.

Kur tad tā neatbilstība tiesnešu neatkarības principam izpaužas?

G. Ploriņš.

Nu, tā neatkarības... Pirmais ir tas, ka šī sistēma, kā jau es teicu, ir tikai likumdevēja politiskās gribas izpaušme un tā sasaiste, kas mums ir dotajā brīdī ar tiešās valsts pārvaldes augsti kvalificēto juristu, neatbilst tāpēc, ka ir atšķirīgi šie nosacījumi. Protams, likumdevējs var sasaistīt, paredzot attiecīgu mehānismu, kā pārskatīt šo atalgojumu vai arī sasaistīt pie līdzvērtīga... Bet šajā gadījumā, kā jau es norādīju, piesaistot pie šīs 12. kategorijas un otai pusei paredzot atšķirīgas atalgojuma sadaļas — piemaksas, naudas balvas, prēmijas, kas šo sistēmu pilnībā... šo sasaisti padara par ļoti formālu un reāli apejamu no izpildvaras puses. Un šeit ir tas, ka izpildvara diktē... var noteikt šo atalgojumu, mainīt atalgojuma apmēru, bet tiesu vara neko, jo tiesu varai tas, kas ir iedots no likumdevēja caur izpildvaru, tas arī ir. Arī iepriekšējā tiesas sēdē, cik es sapratu, bija arī norāde par to, ka, piemēram, tiesnešiem ir citi sociālie nodrošinājumi, tie paši atvaļinājuma pabalsti un tā tālāk, tas arī ir viens no piemēriem, ka atšķirībā, teiksim, no izpildvaras, kur dienesti saņem 50 procentu apmērā atvaļinājuma pabalstu, tad tiesu varai piešķir pēc pārpalikuma principa un tie

ir 20 procenti. Pagājušogad bija vienīgais gads, kad gada beigās acīmredzot pāri palika un tad piešķīra līdz 50 procentiem. Tā kā pat tajā ir jau konstatējama atšķirība pat it kā vienlīdzīgajās atalgojuma sadaļās, kas pienāktos gan izpildvarai, gan tiesu varai tas piešķirums.

A. Laviņš.

Hipotētisks jautājums otrs, ņemot vērā jūsu sniegto argumentāciju. Tātad jūs minējāt, ka vēlama tiesnešu atalgojuma sistēma būtu tāda, kas spētu elastīgi reaģēt uz ekonomisko attīstību, iespējams, pat uz ekonomisko lejupslīdi. Ja, piemēram, sistēmu mainītu un ieviestu šādu elastīgu sistēmu, bet to atskaites punktu šobrīd absolūtajos skaitļos... tas gala rezultāts būtu tieši tāds pats, kā šobrīd ir pie esošās sistēmas. Absolūtajos skaitļos. Piemēram, tiesnesis ir saņēmis mēnesī pēc šīs sistēmas... nu, teiksim... 2000 eiro. Ieviešot citu, elastīgu sistēmu, arī absolūtajos skaitļos tie būtu 2000 eiro. Vai, jūsuprāt, tad zinot šo kontekstu, ka valsts tiešajā pārvaldē ir šis te kontrasts, kuru kolēģi mums norādīja... Tieslietu ministrija ir lejas galā un augšdaļā ir Zemkopības ministrija... un kuras tur vēl bija ministrijas... Vai tad, Tiesnešu biedrības prāt, tiesnešu neatkarības princips netiktu skarts vai apdraudēts, vai saskatīts pārkāpums pie šādas situācijas?

G. Ploriņš.

Tādā gadījumā viennozīmīgi Tiesnešu biedrība saskatītu Satversmes 107. panta pārkāpumu uz atlīdzinājuma saņemšanu, ņemot vērā pašreizējos šos te faktiskos apstākļus, kas ir konstatējami.

A. Laviņš.

Tā. Labi... Lai gan sūdzību nav par tiesiskās vienlīdzības principa ievērošanu... Bet tad man nākamais jautājums: kur tad ir tas sliekšnis, kur Tiesnešu biedrība varētu teikt, ka, lūk, šī ir tā summa x , kas nodrošina ekonomisko stabilitāti, ja reiz sistēmas maiņa pat nebūtu apmierinoša priekš Tiesnešu biedrības absolūto skaitļu viedokļa, tad mani interesē, kur tad tas sliekšnis ir?

G. Ploriņš.

Nebūtu apmierināti tad, ja paliktu tas pats un nekas nemainītos.

A. Laviņš.

Nē, es hipotētiski uzdevu jautājumu, ja sistēmu mainītu uz elastīgu, bet atskaites punkts šobrīd būtu tāds, ka tiesnesis saņemtu joprojām tos pašus... tik, cik viņš ir saņēmis... bet pie citas elastīgas sistēmas. Koeficientu iespējams noteikt likumdevēja rīcības brīvības ietvaros... diezgan plaša rīcības brīvība ir noteikt tādu, ka gala beigās to saskaitot, mēs nonākam pie tās pašas summas. Uztvērāt to jautājumu?

G. Ploriņš.

Pēc būtības mēs arī biedrībā par to esam runājuši un vismaz šīs tiesvedības ieskatā vienojušies, ka mēs nerunājam par konkrētiem cipariem. Mēs runājam par konkrētu sistēmu, par principiem un Satversmei atbilstošas sistēmas iestrādāšanu. Tas ir mūsu tas galvenais... Mēs nevaram pateikt precīzu ciparu. Biedrība nevarēs pateikt to.

I. Ziemeļe.

Tiesnesis Kučs. Lūdzu!

A. Kučs.

Turpinot vēl par principiem, kuru skāra jau kolēģa Laviņa jautājums. Es drusciņ gribēju precizēt tiešām tādā principu līmenī. Vai vispār pats fakts, neatkarīgi no konkrēta skaitļa, ka tiesneša atalgojums ir piesaistīts valsts pārvaldei, līdz ar to faktiski jebkurā situācijā nākotnē tiesu vara un tiesneši ir atkarīgi no tā, vai tie palielināts atalgojums valsts pārvaldes ierēdņiem vai netiek palielināts... Vai tas fakts jau pats par sevi nav kaut kādā veidā jautājums par tiesas neatkarību, ņemot vērā, ka tiesu vara ir neatkarīga un vienlīdzīga ar citām varām — ar likumdevēju varu, ar izpildvaru. Kā jūs to vērtējat?

G. Ploriņš.

Es pilnībā piekrītu. Tā arī ir, ka pats šis fakts, ka ir tikai un vienīgi, kā jau es teicu... pēc būtības šī sistēma ir radīta tā, ka mainīt viņu var nevis kaut kāds tiesiskais regulējums laika gaitā, bet maina vienīgi un tikai politiķu vēlme un griba kaut ko šajā jautājumā risināt. Un tas jau ir pats par sevi šī te, gan Satversmes 1., gan arī 83. panta pārkāpums.

I. Ziemele.

Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā... Jūs laikam nebijāt iepriekšējās tiesas sēdēs, bija cits pārstāvis. Iepriekšējā tiesas sēdē Valsts kontroles pārstāve sniedza ziņas par faktisko stāvokli, cik bieži tiek izmaksātas dažādas piemaksas ministrijās. Sakiet, lūdzu, kāds būtu jūsu tāds viedoklis... pareizāk sakot, vērtējums, ja piemaksa tiek izmaksāta 12 mēnešu gadā, jeb piemaksa tiek izmaksāta katru mēnesi. Vai tā ir uzskatāma par pastāvīgu piemaksu vai par kaut kādu tādu, ko piešķir vai nepiešķir... Ja 12 mēnešus gadā. Katru mēnesi tiek piešķirta piemaksa. Vai kļūst tādējādi par pastāvīgu?

G. Ploriņš.

Manuprāt, neatkarīgi no tā, vai tā ir vienreizēja vai pastāvīga, tā tomēr ir atalgojuma daļa kopīgā, kas tiek reāli izmaksāta. Tāpēc tas arī ietveras tajā atalgojumā. Manuprāt, tur nav tik svarīgi, vai mēs viņu nosauksim par ceturkšņa vai vienreizēju, vai pastāvīgu... Tā būs atalgojuma daļa kopējā.

G. Kusiņš.

Atbilstoši likumam viss tas ietveras kopīgā atalgojumā.

G. Ploriņš.

Jā.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav vairāk jautājumu.

I. Ziemele.

Paldies. Man būtu viens jautājums. Es jūsu viedoklī, kas izskanēja... jūs piesaucāt tādu lietu kā tiesneša statuss. Vai jūs, lūdzu, varētu viņu atklāt, kas, jūsaprāt, veido tiesneša statusu un saistītais ar šo pašu ir — cik svarīgi ir tiesiskā valstī izprast un nodrošināt atbilstošu tiesneša statusu?

G. Ploriņš.

Tiesneša statuss, pirmkārt, protams... statuss sastāv no vairākiem elementiem. Pirmkārt, ir augsti izglītots cilvēks, personība, jurists, ar nevainojamu reputāciju. Protams, lai par tiesnesi kļūtu, ir jāsasniedz zināms vecums, tātad nobriedusi personība, kura ir spējīga pieņemt attiecīgus lēmumus, atbildīga, taisnīga... un visas tās īpašības, kas ir nepieciešamas, lai strādātu par tiesnesi, turklāt, šī te īpašības tiesnesim jāievēro... tātad tiesnesis tajā skaitā ir pakļauts dažādiem ierobežojumiem. Pēc būtības tiesnesim ir jābūt sabiedrības piemēram gan tiešajos pienākumos, gan arī ārpus darba pienākumiem. Un ņemot vērā šo te... jo tiesnesis visu laiku ir tomēr uzmanības centrā, jo, kā jau es iepriekš teicu, ka tiesas nolēmumiem ir likuma spēks un tā ir arī vienlaicīgi ļoti liela atbildība. Un tas viss kopumā arī... no vienas puses tiesnesis gan ir atbildīgs, gan taisnīgs un, no otras puses, viņš arī grib par šo visu kādu atzinību gūt... Protams, es piekřītu, ka atalgojums nav tas vienīgais atzinības veids, bet tas tomēr ir viens no veidiem, kas tad sabiedrības acīs vai kuru sabiedrība kā novērtē... arī cita starpā tā ir atalgojuma sistēma. Un tāpēc arī tas atalgojums arī tiesnešu gadījumā ir svarīgs. Es nezinu, vai es atbildēju...

I. Ziemeļe.

Jūsprāt, tiesneša statuss Latvijā ir atbilstošs tam, ko mēs sagaidām vienā tiesiskā valstī... ka tiek nodrošināts...?

G. Ploriņš.

Manuprāt, noteikti nē... Un īpaši tas ir jūtams tajos brīžos, kad mēs satiekamies ar saviem kolēģiem, īpaši... tā kā Latvijas tiesnešu biedrībai ir ļoti draudzīgas attiecības ar Igaunijas un Lietuvas tiesnešu biedrību, un tad diemžēl katreiz jāatzīst, ka mēs jūtamies tā ļoti neērti, tādā pabērna lomā tieši šī te sociālā nodrošinājuma ziņā, ka mēs jūtamies... nu tiešām tādi nenovērtēti mūsu valstī. Nu, tāda sajūta ir iekšējā.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tad tiesnešiem nav vairs jautājumu. Lūdzu, pieteikuma iesniedzēju pārstāvei.

S. Harbaceviča.

Viens jautājums. Varbūt paturpinot šo te tēmu par sistēmu un sistēmas kritērijiem. Nu, pieņemsim, ja būtu šī teorētiskā situācija, ka sistēma tiek mainīta un tiek padarīta... algu principi tiek ielikti likumā, automātiska pielāgošanās reālajai ekonomiskajai situācijai un reālās vērtības nodrošināšana tiek ielikta likumā... Ja šim te principam būtu vēl klāt, piemēram... šī samērojāmība ar citiem varas zariem. Vai tas, jūsuprāt, arī ir būtisks kritērijs, kuram vajadzētu būt šajā jaunajā sistēmā jeb tas varētu būt sekundāri? Kā jums liekas?

G. Ploriņš.

Manuprāt, tas tomēr ir sekundārs, jo arī no Satversmes tiesas nolēmumiem ir secināms... un ne tikai no Latvijas, ka tā nav obligāta prasība, bet nu tā ir tā likumdevēja, visticamāk, izšķiršanās, vai šajā gadījumā tas būtu pielīdzināms... Viennozīmīgi, ka tiesnesis tomēr ir viena no augstākajām valsts amatpersonām nevis vidēja līmeņa, tāpēc tomēr..

S. Harbaceviča.

Jā, bet teiksim tā... sekundāri... Bet vai tam vajadzētu būt integrālai sistēmas daļai, piemēram, situācijā, lai Tiesnešu biedrība varētu paskatīties un teikt, ka jā, tagad mēs... no mūsu viedokļa tas atbilst...

G. Ploriņš.

Ja no tāda skatupunkta... tad, jā, protams, tad tomēr ir jābūt šai te pārskatāmībai ar salīdzināmām amatpersonu kategorijām... ka tā tad mūs šajā valstī novērtē.

S. Harbaceviča.

Paldies.

I. Ziemele.

Saeimas pārstāve, lūdzu!

I. Tralmaka.

Paldies. Es gribētu jūsu komentāru par... ir CEPEJ pētījums veikts, kurā ir salīdzinātas algas, vidējās algas konkrētās valstīs pret tiesnešu atalgojumu procentos. Un šis te modelis ir izvēlēts... ņemot vērā dzīves dārdzību, ekonomiskās attīstības līmeni valstīs un daudzās valstīs ar augstu demokrātijas līmeni tiesneši karjeras sākumā saņem apmēram.. Vācijā tas būtu 1 pret vidējo algu, saņem tik, cik valstī ir vidējā alga, Zviedrijā tas ir 1,7, Somijā — 1,6, Francijā — 1,2. Tātad šis te procents, kādu tiesnesis saņem pret vidējo algu, jāsaka, ir samērā mazāks nekā pat mūsu kaimiņvalstīs un Latvijā. Kā jūs to pamatotu? Vai tas, jūsuprāt, ir atbilstoši?

G. Ploriņš.

Es nezinu... viens varbūt ir tas, ka mēs redzam, ka tur ir vecās demokrātijas valstis un tad viņiem šie koeficienti ir mazāki. Iespējams, tas ir saistīts ar ēnu ekonomikas iespējamo mazāko apmēru un līdz ar to arī tā darba alga ir atbilstošāka tai valstij. Bet, ja mēs salīdzinām ar to pašu Igauniju, tad 3,4 un Lietuvā 2,9... tad tas, manuprāt...

I. Tralmaka.

Jūsuprāt, Latvijā arī būtu iespējams izvēlēties šāda te veida koeficientu 1,6, 1,2 un 1,7?

G. Ploriņš.

Likumdevējs ir izvēlējis cita veida koeficientus likumā... es domāju par Saeimas deputātiem, ministriem un citām amatpersonām, kuras tiek apstiprinātas. Tur tas koeficients ir sākot ar 4 komats un 3 komats... šie te 1 komats... kaut kā neiet kopā.

I. Tralmaks.

Jā... es runāju šobrīd par tiesnešiem, tāpēc, ka mēs neredzam šajās valstīs, kā tas ir citās...

Nākamais mans jautājums tad būtu par... Jūs minējāt 2012. gada spriedumu, kurā jūs norādījāt uz niansi, ka Satversmes tiesas lietas materiālos nav bijušas pietiekamas informācijas, lai secinātu, ka tiesnešu atalgojuma sistēma tobrīd būtu pretēja Satversmei. Tad man ir tāds jautājums. Vai, jūsuprāt, Satversmes tiesa, kura pati vāc lietas materiālus, būtu izbeigusi lietu, ja būtu konstatējusi vai būtu aizdomas,

ka šī te tiesnešu atalgojuma sistēma tajā brīdī varētu neatbilst Satversmei? Vai tas ir tas jūsu secinājums?

G. Ploriņš.

Satversmes tiesa vērtēja tikai un vienīgi atbilstību 107. pantam. Tas ir, neatbilstoša atalgojuma saņemšana vai atlīdzības... Un tajā brīdī, kad tā sistēma bija darbojusies tikai gadu un vēl pie tam bija valsts pārvaldē noteikti ierobežojumi likumā saņemt prēmijas un dažādas piemaksas, tad tajā brīdī tas līdzsvars vēl nebija izjaukts. Tāpēc uz to brīdi nebija arī pamata konstatēt šo atšķirību, jo 2011. gadā, ja šī atšķirība arī bija, viņa bija tik minimāla, ka to nevarētu konstatēt.

I. Tralmaka.

Vai jūs piekristu apgalvojumam, ka Satversmes tiesa tomēr šajā spriedumā secināja, ka atalgojums atbilst tiesnešu amata statusam, slodzei un tā tālāk?

G. Ploriņš.

2011. gadā?

I. Tralmaka.

Jā.

G. Ploriņš.

2011. gadā jā.

I. Tralmaka.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies, Ploriņa kungs, par jūsu viedokli.

A. Laviņš.

Vai drīkst vēl? Nupatās pie beidzamā jautājuma...

I. Ziemele.

Jā, lūdzu! Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Jūs minējāt, ka uz 2011. gadu tā situācija ir bijusi līdzsvarā starp tiesās valsts pārvaldes sistēmā strādājošajām personām attiecīgajā līmenī un tiesu varā. Mēs dzirdējām no Valsts kontroles pārstāves, ka ir diezgan sistēmiski... lai es nepārspīlētu kaut ko... sistēmiska nepareizība tajā, ka piemaksas tiek izmaksātas ar zināmu regularitāti, kas neatbilstot, kā mums tika teikts, tai tiesību normu interpretācijai, kurai vajadzētu būt. Tātad, no Valsts kontroles viedokļa... tātad šis te instruments par piemaksu izmantošanu varēja secināt, ka tiek izmantots īsti ne tā, kā tas ir domāts pēc tā mērķa. Ja tiesās pārvaldes iestādes ņemtu vērā Valsts kontroles ieteikumus un šīs te piemaksas būtu atbilstoši mērķim pēc padarītā darba un tad, kad novērtēts kādā laika posmā... pusgadā vienreiz vai pusgadā otrreiz... tās būtu divas reizes, tad iespējams, ka te neveidotos tas jūsu pieminētais disbalanss starp atalgojuma līdzsvaru. Un vai šādus argumentus par ne visai... tie gan ir Valsts kontroles vārdi... pareizu normu piemērošanu attiecībā uz atalgojuma piešķiršanu mēs varam šobrīd sasaistīt ar tiesnešu atalgojuma sistēmas neatbilstību... iespējamo neatbilstību konstitūcijai, jūsuprāt?

G. Ploriņš.

Man ir grūti pateikt par šīm te piemaksām, jo tā tomēr ir izpildvaras iekšējā lieta, kā viņi tālāk sadala atalgojumu. Mēs runājam par tiesnesi kā par vienu no valsts augstākajām amatpersonām un šeit, manuprāt, tālāk kā izpildvara nodrošina savu tālāko šo te amatpersonu sistēmu, tā jau ir tās izpildvaras iekšējā lieta un viņu arī maina... Ir dzirdēti gan pētījumi... un maina gan kategorijas no 12. uz 13.... ar vienu un to pašu amatu ieceļot... nu, tādā veidā palielina to atalgojumu un ietekmē to savu darbinieku atalgojumu.

A. Laviņš.

Un par šo aspektu, ka šī neveiksmīgā prakse ar piemaksu regulāru izmaksāšanu, kas šobrīd tiek sasaistīta ar tiesnešu atalgojumu, kā neatbilstību Satversmei?

G. Ploriņš.

Varbūt vēl precizējam par to jautājumu.

A. Laviņš.

Tātad tas, ko Valsts kontrole minēja, ka, viņuprāt, tāda regulāra prēmiju izmaksāšana neatbilst prēmijas jēgai kā tādai. Bet tas tiek darīts. Un mēs redzam to ainu, ka uz prēmiju rēķina tas atalgojuma līdzsvars ir izjaukts. Jūs to minējāt. Šī pati prakse attiecībā uz šādu piemaksu instrumentu izmantošanu, Valsts kontroles prāt, esot neatbilstoša šī prēmēšanas institūta jēgai. Tātad varētu arī kaut kur secināt, ka neatbilstu noteiktiem tiesību principiem. Tā varētu noteikti tādā ziņā to saprast. Vai šāda negatīva vai neveiksmīga tiesību piemērošanas prakse, kura rezultējas ar disbalansu starp atalgojumiem dažādās varās, jo tā ir sasaistīta, var tikt sasaistīta ar tiesnešu atalgojuma neatbilstību Satversmei?

G. Ploriņš.

Nu, tādā viedoklī, ka tiesnešu atalgojums ir sasaistīts ar izpildvaras konkrēto 12. grupu, tad tiešā veidā to arī varētu... jo tādā veidā tas arī, teiksim, ietekmē.

A. Laviņš.

Nu, labi... Katrā ziņā paldies.

I. Ziemeļe.

Tiesnesis Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Tad jautājumu pārformulēšu nedaudz savādāk. Vai, jūsuprāt, nebūtu pamats uzskatam, ka tā neatbilstība veidojas nevis likumu normas dēļ, bet Valsts kontroles konstatētās nepareizās piemērošanas dēļ? Ja tās piemaksas būtu... tad varbūt nebūtu tik liela atšķirība tagad tajā atalgojumā, kas šobrīd ir konstatēts?

G. Ploriņš.

Tas varētu būt attiecināms uz Satversmes 107. pantu, bet tajā gadījumā mēs tad konstatējam šos faktiskos apstākļus un tas ir Valsts kontroles, pirmkārt, viedoklis. Otrkārt, tiesību normas piemērotāju viedoklis acīmredzami atšķiras, jo visu laiku šīs

piemaksas tiek maksātas. Bet attiecībā par šo te atalgojumu sistēmu... teiksim... atalgojuma sistēma mūsu ieskatā tik un tā šādi neatbilst, jo tikai un vienīgi uz likumdevēja šīs te gribas, neparedzot ne mehānismus... kā iet laikam līdz vismaz inflācijas koeficienta gadījumā... nu, tas pats par sevi neatbilst, neatkarīgi no tā, vai tās piemaksas būtu maksājamas vai nebūtu. Vienkārši tie bija faktiskie apstākļi. Pēc būtības tie arī bija 2014. gadā, kad tiesneši... ļoti daudzi kursabiedri strādā valsts pārvaldē un tas bija tas pirmais solis, kad redzēju šo te nesamērību, kas sāka augt augumā un tāpēc tas viss tieši aktualizējās 2014. gadā un noslēdzās ar vēršanos Tieslietu padomē.

G. Kusiņš.

Paldies jums.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tagad gan, Ploriņa kungs jūs varat apsēsties. Paldies par sniegto viedokli.

Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrība ir nākamie. Tātad Lauma Paegļkalna. Lūdzu!

L. Paegļkalna.

Labdien, godātā tiesa!

Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrība ir pateicīga par pieaicināšanu šajā lietā un iespēju izteikt viedokli. Rakstveidā iepriekš, cik es sapratu no biedrības valdes, mums nebija iespēju izteikties...

S. Osipova.

Bija, bet jūs neiesniedzāt....

L. Paegļkalna.

Tad man nav precīzas informācijas, atvainojos, ka tā...

Nu, tad es mēģināšu izstāstīt to mūsu pozīciju mutvārdos.

Manuprāt, šai lietai ir divas dimensijas. Un viena no tām protams, ir šī te juridiskā, jeb to faktoru kopums, kas mums liek vērsties Satversmes tiesā un runāt par tiesnešu atalgojuma tiesiskā regulējuma neatbilstību Satversmes 83. un 107. pantam.

Un otra ir mantiskā, šī te materiālā dimensija, vai, vienkāršiem vārdiem sakot, faktiskās naudas līdzekļu pietiekamības aspekts, līdz kuram mēs visu laiku šajās te abās sēdēs nonākam. Un faktiski, kas bez piecām minūtēm septiņus gadus pēc apstrīdētās normas spēkā stāšanās ir novedis pie tiesnešu faktiskas atalgojuma samazināšanas.

Metot tiltu uz iepriekšējā tiesas sēdē dzirdēto, atkal un atkal nākas konstatēt, ka diemžēl valsts maka turētājiem ir ierobežota izpratne par tiesu varas vietu valsts varas orgānu sistēmā, kas diemžēl arī rezultējas veidā, kā tiek sadalīti naudas līdzekļi starp valsts varas orgāniem. Tiesu vara ir viens no Latvijas valsts konstitucionālajiem orgāniem un šeit svarīgi arī atzīmēt, ka arī rajonu, pilsētu tiesas un apgabaltiesas ir valsts varas orgāni, nevis Tieslietu ministrijas pagarinājumi, proti, tās iestādes. Attiecīgi arī tiesneši ir konstitucionāliem orgāniem piederošas valsts amatpersonas. Un tagad pārejot pie šī te strīdus jautājuma pēc būtības... Nu, tas tāds mazs prologs.

Katrai personai ir tiesības uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā tiesā un, kā zināms, neatkarība nav privilēģija, bet gan viens no principiāliem tiesnešu pienākumiem, kas izriet no cilvēku tiesībām uz taisnīgu tiesu. Un tieši tādēļ, kā jau to iepriekš atzinusi arī Satversmes tiesa, izvirzot tiesnešiem un mūsu profesionālajai darbībai augstas prasības, tiek nodrošinātas papildu garantijas tiesas spriešanai. Un tostarp tā ir gan šī iecelšanas un apstiprināšanas kārtība, tiesnešu neaizskaramība, arī institucionālā neatkarība, tiesu varas faktiskā neatkarība no izpildvaras un likumdevēja varas politiskās ietekmes, kā arī tiesnešu finansiālā drošība jeb šīs te sociāla un materiāla rakstura garantijas. Un vēlreiz uzsverams Satversmes tiesas norādītais, ka visas garantijas ir cieši saistītas un jebkuras garantijas nesamērīgs ierobežojums, protams, nozīmē šo neatkarības principa pārkāpumu, kas ir cēloniskā saistībā ar tiesas pamatfunkcijas veikšanas un cilvēktiesību nodrošināšanas apdraudējumu.

Tātad pati Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka pienācīga samaksa ietilpst Satversmes 83. panta tvērumā. Arī Venēcijas komisija vairākkārt ir norādījusi, ka tiesnešu adekvātu un stabilu ienākumu garantija ir būtisks tiesnešu neatkarības elements. Turklāt Satversmes tiesa jau ir norādījusi, ka tiesnešu atalgojumam ir jābūt samērojamam ar viņas profesijas prestižu un atbildības apjomu.

Un man gribas nedaudz pakavēties pie šī aspekta, atkal atsaucoties uz iepriekšējā tiesas sēdē dzirdēto par tiesnešu atbildības tvērumu un salīdzināmību ar ierēdņu atbildību. Un vispirms jau ir norādāms, ka tiesnesim ir izvirzāmas augstākas

kvalifikācijas prasības. Vispirms tā ir izglītība, pieredze, vecuma cenzs. Turklāt tiesnesim ir lielāki ierobežojumi, par ko jau arī tika runāts šodien — tā ir gan amatu savienošana, vārda brīvība, tā pati politiskā darbība. Tātad tiesnešu atalgojums ne tikai nodrošina neatkarību, bet arī kompensē likumā noteiktos ierobežojumus. Un minētajā kontekstā atkarīgos, ka tiesa sākas pirmās instances tiesā, tātad zemāko instanču tiesas tiesnešiem ir izvirzāmas vienlīdz augstas kvalifikācijas prasības. Vēl jo vairāk. Kopš tiesu sistēma ir pārgājusi uz tā dēvētajām tīrajām instancēm, pirmās instances tiesas tiesnešiem arī vispārējās jurisdikcijas tiesā nākas saskarties ar ļoti sarežģītiem tiesību jautājumiem un komplicētiem tiesiskiem strīdiem. Papildus norādāms, ka tiesnešu amats saistās ar ļoti augstu atbildības sajūtu. Ar nelielu emocionālu atkāpi atļaušos norādīt par tiesnešu darba specifiku un nepārtraukto atbildības spriedzi ik dienu lemjot un spriežot cilvēku likteņus, ir grūti aptvert tiem, kuru darbs nesaistās ar tādu lēmumu pieņemšanu, kas nav galīga rakstura un kam nav šādas ietekmes. Paturams prātā, ka tiesnesis, pat strādājot koleģiāli, lēmumu iekšēji pieņem pats un ir atbildīgs par to, jo arī viena tiesneša balss var būt izšķiroša strīdā. Turklāt šī specifiskā atbildības sajūta raksturo visu instanču tiesu tiesnešus, jo arī pirmās instances tiesas lēmums var būt galīgs gan tādēļ, ka tas nav pārsūdzams, gan tādēļ, ka tiesas klients var izvēlēties to nepārsūdzēt. Un vēlreiz ir uzsverams, ka tiesas spriedumam, kas ir stājies spēkā, ir likums spēks. Tālab nepiekrītam, ka tiesneša amata atbildība un specifika ir salīdzināma ar iestāžu nodaļu vadītājiem.

Tāpat tiesnešu atalgojumam ir jānodrošina zinošāko, spējīgāko un izcilāko juristu piesaiste tiesneša amatam. Taču, ja mēs paskatāmies uz realitāti, ne vienmēr tā ir iepriecinoša. Šobrīd mēs varam nodrošināt kvantitatīvos rādītājus, no kuriem daļu veido paši tiesneši, starp citu, kas piesakās uz tiesnešu amatiem citā pirmās instances tiesā. Tomēr mēs ne vienmēr spējam piesaistīt spējīgākos. Aprunājoties ar administratīvās rajona tiesas priekšsēdētāju Ilzi Freimani, noskaidroju, ka tie administratīvajās tiesībās, kas, starp citu, ir ļoti specifiska tiesību nozare, specializējušies un jau trīsdesmit gadus sasniegušie zinošie un talantīgie juristi, uzrunāti pieteikties konkursam, nav ieinteresēti finansiālu apsvērumu dēļ. Atsevišķos konkursos pat nav bijis iespējams nokomplektēt nepieciešamo kandidātu skaitu. Šeit es runāju gan par Augstākās tiesas palīgiem un tātad citiem, kas varētu turpināt šo te tiesnešu karjeras pēctecību, kā tas ir, piemēram, Skandināvijas valstīs.

Administratīvās tiesas ir raksturīgas ar to, ka par daļu no administratīvajiem tiesnešiem kļūst bijušie valsts pārvaldes iestādēs strādājošie. Diemžēl arī par šiem

tiesnešiem kļuvušie nereti zaudē finansiāli. Administratīvā rajona tiesā ir konkrēts piemērs. Tiesnesis, kas iepriekš bija strādājis Vides un reģionālās attīstības ministrijā par nodaļas vadītāju, tātad salīdzināmajā amatā, ar iecelšanu tiesneša amatā zaudēja precīzi 1721,10 eiro gadā. Šie dati ir redzami viņas amatpersonas gada ienākumu deklarācijā, ja paskatās 2014., 2015. un 2016. gadu. Vienlaikus tas nozīmē arī to, ka administratīvās tiesas tiesnešu mēnešalgas faktiski kļūst zemākas par valsts pārvaldes iestāžu amatpersonu, kas tātad nāk un pārstāv iestāžu intereses tiesās, mēnešalgu, kā rezultātā šis te faktiski tiesneša atalgojums ir mazāks nekā kontrolējamā.

Nepiekrītam, ka atlīdzības atšķirību kompensē tiesnešiem ar likumu noteiktās izdienas piemaksas. Šeit atkal jāatgriežas pie tiesneša amata specifikas, kā to atzinusi arī Satversmes tiesa. Tiesneša amats ir jurista karjeras augstākais punkts, vismaz tāda ir tā vēlamība. Un tiesneša amats ir mūža amats ar ļoti ierobežotām karjeras iespējām. Tādējādi, lai kompensētu no likuma izrietošos amata ierobežojumus un zināma mērā motivētu tiesnesi saglabāt uz mūžu piešķirto amatu, ir noteiktas izdienas piemaksas, kas iepriekšējā likuma "Par tiesu varu" regulējumā tika saukts par "kvalifikācijas klasēm". Taču šīs izdienas piemaksas ir simboliskas. Lai uzturētu to salīdzināmību ar piemaksu apmēru ierēdniecībai, minēšu piemēru attiecībā par sevi. Nākamgad apritēs desmit gadi, kopš esmu iecelta tiesneša amatā. Šobrīd manas izdienas piemaksas apmērs ir 14 procenti, tātad matemātiski par manu stāžu tie ir 1,4 procenti gadā. Ja mēs to salīdzinām ar Valsts kontroles piesauktajiem piemaksu apmēriem valsts pārvaldē un ja mēs paturam prātā ikgadējos inflācijas rādītājus, tad šo piemaksu apmērs nekompensē starpību starp tiesnesim noteikto amatalgu un ierēdņu faktiski saņemto atlīdzību.

Savukārt salīdzinājumam par citām sociālajām garantijām padziļināti nepievērsīšos, jo Saeimas pārstāve, atsaucoties uz tiem, nesniedza salīdzinājumu par ierēdņu sociālajām garantijām, tādēļ, manuprāt, šis arguments nepelna lielāku ievērību.

Tātad, apkopojot minēto, atzīstam, ka atalgojuma līmenis faktiski nav konkurētspējīgs un tas, grozot Atlīdzības likumu, faktiski pat vairs nav pielīdzināms augstāko ierēdņu atlīdzības līmenim. Un tātad ir noticis faktiski tā samazinājums.

Un citējot vienu no ASV pamatlicējiem un ASV Konstitūcijas autoriem un pirmo ASV finanšu ministru Aleksandru Hameltonu, ir atzīmējams, ka likumdevējs, protams, var mainīt tiesnešu atalgojumu atbilstoši apstākļiem, taču tieši atalgojuma

stabilitāte rada tiesnesim šo te drošības sajūtu, nodrošinot iespēju godprātīgi pildīt pienākumus un nebaidīties no sadzīves apstākļu pasliktināšanās.

Un šeit gribu atzīmēt, ka vairs nav konstatējami nopietni sociāli attaisnojami iemesli atalgojuma faktiskai samazināšanai, kas būtu pieļaujami, atbilstoši Satversmes tiesas iepriekš norādītajam.

Un vispirms jau mēs nepiekrītam arī šai te dažādu sociālo grupu pretnostatīšanai. Paturams prātā, ka jautājums ir par vienā tiesību aktā amatpersonu atlīdzības principa noteikšanu. Līdz ar to citu no valsts budžeta līdzekļiem finansēto amatu... tur ārstu, skolotāju... piesaukšana konkrētajā lietā nav pamatota.

Otrkārt, aplūkojot atlīdzības likuma sistēmu, konstatējams, ka likumdevējs nav izvēlējis vienotu pieeju un uz vienotiem vienlīdzības principiem balstītu atalgojuma sistēmu. Citiem konstitucionāliem orgāniem un neatkarīgajām iestādēm ir noteikta atlīdzība, piemēroti noteikti koeficienti vidējai strādājošai algai. Savukārt ierēdņiem ir noteikti konkrētai amatu grupai atbilstīgi maksimālā atlīdzinājuma griesti. Nu, tātad, kā mēs zinām, tiesnešu atlīdzības aprēķina bāze ir 12. amatalgu grupā noteiktā maksimālā alga. Šādas izvēles pamatojums, kāpēc tieši tāds, protams, mums nav saprotams, bet mēs arī neprasām noteikta veida sistēmas ieviešanu. Mēs vēlamies skaidrus un pārskatāmas spēles noteikumus, elastīgu mehānismu, kas piemērots valsts vispārējai ekonomiskajai situācijai.

Un kāpēc šāda sistēma, mūsaprāt, nav pieļaujama un kas pamato mūsu prasījumu... šo te mūsu vēlmi pēc citādiem atlīdzības noteikumiem?

Tātad, kā jau mēs šeit arī noskaidrojām, citu valsts augstāko amatpersonu atalgojums piemērojas ekonomiskajām svārstībām. Pieaugot valstī strādājošo vidējai darba samaksai, palielinās atalgojums. Attiecīgi tas var notikt arī pretējā virzienā.

Ierēdniecība to kompensē ar piemaksām, kā to uzskatāmi mums apstiprināja Valsts kontroles pārstaive. Un tas arī ir redzams no valsts pārvaldes iestādēs strādājošo amatpersonu gada ienākumu deklarācijām.

Taču tomēr, mūsaprāt, problēma nav piemērošanas praksē, bet gan tiesību normā, kura nav elastīga un nepiemērojas mainīgajiem ekonomiskajiem apstākļiem. Turklāt, tas norāda arī uz to, ka ir ierobežota tiesu varas pārstāvība un neatkarība no pārējām varām, jo faktiski bez izpildvaras un likumdevēja varas izpratnes un aktīvas rīcības atlīdzības apmēra izmaiņas nav iespējamās. Un to, citastarp, pierāda tas, ka šo teju septiņu gadu laikā tiesnešu atalgojuma līmenis nav pārskatīts un, kā redzams,

faktiski arī netiks pildīts Tieslietu ministrijas solījums piemērot tiesnešu mēnešalgu palielinājumu sākot ar 2018. līdz 2020. gadam.

Un kas šajā procesā no noskaidrojamā ir acīmredzami skaidrs? Ka arī faktiski šis te Tieslietu padomes dialogs... dialogs ar Tieslietu padomi ir formāls... tas netiek ņemts vērā. Tieslietu padomes lēmumi un vēlmes netiek respektētas. Un arī līdzšinējā prakse par tiesisko regulējumu, kas bija spēkā, līdz iepriekšējais mehānisms... faktiski tā arī nekad neieviests, tika atcelts, kas bija nostiprināts likumā "Par tiesu varu". Tātad ir tā, ka pat ar likumā iestrādātiem pārejas noteikumiem nekas nav īstenojies. Līdz ar to mums šobrīd nav ticamības, ka kaut kas tiks realizēts.

Un tā kā nav neviena konkrēta normatīvā akta grozījuma projekta, nav saprotams, vai tiesnešu atalgojuma jautājums ir izvērtēts kontekstā ar salīdzināmo personu atalgojuma līmeni. Šādu pārliecību neguvu arī pēc Finanšu ministrijas pārstāves paskaidrojumiem un atbildēm uz tiesas jautājumiem par pamatojumu atlīdzības apmēra pieaugumam.

Pašreizējā situācijā iespējams, ka kaut kāds simbolisks vienreizējs palielinājums tiks piešķirts bet tas nenozīmē, ka tādējādi ilgtermiņā tiks nodrošināta vienlīdzīga atalgojuma sistēma.

Un visbeidzot. Noslēgšu ar nelielu epilogu. Starp šīm tiesas sēdēm paspēju būt Oksfordā konferencē un nedaudz padiskutēt ar citu valstu tiesnešiem... gan administratīvo, gan vispārējās jurisdikcijas tiesas tiesnešiem, jo, protams, sistēmas ir dažādās Eiropas valstīs atšķirīgas. Un tomēr tādā emocionālā plāksnē šāda te absolūta tiesu varas interešu nerespektēšana vismaz veco Eiropas valstu kolēģus izbrīnīja.

Paldies par uzmanību.

I. Ziemeļe.

Paldies. Tiesnese Osipova.

Tā. Jūs tikko minējāt, ka Tieslietu padomei neizdodas dialogs. Dialogs ar ko?

L. Paegļkalna.

Nu, kā var novērtēt... šis te Tieslietu padomes lēmums par to, kādā veidā varētu tikt mainīta atalgojuma sistēma, jo lai cik arī... klausoties Tieslietu padomes pārstāvi, tālāk nekas jau nav virzījies. Dialogs ar pārējiem... protams, Tieslietu padome ir tāds...

S. Osipova.

Tieslietu padome ir forums, kurā piedalās likumdevējs un arī tieslietu ministrs vai tā pārstāvis... Vai pašā Tieslietu padomē tam dialogam nav jānotiek ar domu, ka tie attiecīgie izpildvaras un likumdevēja pārstāvji virzīs tālāk?

L. Paegļkalna.

Acīmredzot, jā. Bet, kā mēs redzam, nekas jau nenotiek, tā ir tā doma. Šis dialogs ne ar ko nerezultējas. Nav jau faktiskas rīcības, arī šie grozījumi par kaut kādu varbūtējo koeficientu nav atrodamī ne vienā tālākā politikā vai ne vienā tālākā normatīvā projektā... tādā taustāmā izpratnē. Tāpēc mums nav šīs pārliecības par to, ka varētu kaut kas notikt.

S. Osipova.

Skaidrs.

Tieslietu padome pieteikumu Satversmes tiesai gatavoja, ja es pareizi sapratu, pēc Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrības iniciatīvas. Noteikti tāpēc arī nebija šis rakstiskais viedoklis, ka lielā mērā viņš varētu sakrist ar pieteikuma tekstu.

Sakiet, lūdzu, kāpēc tieši tagad? Kāpēc tieši tagad Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrība izlēma, ka būtu nepieciešams Tieslietu padomei izmantot savas tiesības un vērsties Satversmes tiesā par tiesnešu algu jautājumu?

L. Paegļkalna.

Šis jautājums nav viennozīmīgs. Iepriekš... faktiski visas šīs trīs lietas tika iniciētas pēc sākotnējas Administratīvo tiesnešu iniciatīvas. Un tad pēc pēdējā Satversmes tiesas nolēmuma mēs tiešām gaidījām uz kaut kādu sadarbību, jo arī mūsu pārstāve Tieslietu padomē, Ilze Freimane, arī sarunājoties ar citiem kolēģiem, mēs sapratām, ka nu kaut kāda cerība ir, jo arī bija arī šīs te norādes par to, ka beidzot tas tiks pārskatīts. Un sajūtot, ka atkal tuvojas tas brīdis, kad vajadzētu faktiski realizēties solījumam par papildu atalgojuma, proti, par tā pārskatīšanu, nu, tābrīža valde pieņēma lēmumu virzīt to tālāk un iniciēt Tieslietu padomē.

S. Osipova.

Tātad jūsu iniciatīva vērsties Satversmes tiesā ir saistīta ar to, ka jūs redzējāt, ka ar politiskiem instrumentiem netiek cauri. Tas ir arī tas, ko šorīt tieslietu ministrs

stāstīja, ka bija jau vienojušies aptuveni par piesaisti vidējam atalgojumam valstī un koeficientu par trīs gadu izaugsmi un tajā brīdī, kad jums bija skaidrs, ka tas nevirzīsies tālāk...

L. Paeglkalna.

Jā, tieši tā.

S. Osipova.

Paldies.

I. Ziemele.

Tiesnesis Kusiņš.

G. Kusiņš.

Labdien! Man jums viens jautājums, tikai lai precizētu jūsu pozīciju. Iepriekš tiesas sēdē tika izteikts viedoklis, ka sākotnēji, saliekot šo sazobi ar 12. amatu kategoriju, tika panākts tāds aptuvens līdzsvars. Pieteikums, ko Tieslietu padome iesniedza, ir iesniegts šobrīd. Jūs nupat teicāt, ka bija cerības, ka kaut kas realizēsies. Līdz ar to mans jautājums: sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis... vai tā neatbilstība Satversmei izveidojās 2012., 2014. gada jeb tieši tajā dienā, kad Tieslietu padome vērsās Satversmes tiesā?

L. Paeglkalna.

Nē, tā, protams, nenotika tajā dienā, kad Tieslietu padome vērsās Satversmes tiesā. Tas notika pakāpeniski. Es, protams, nenosaukšu precīzu gada skaitli, bet tas notika ar šīm izmaiņām atlīdzības likumā, kad tika atjaunotas šīs piemaksas. Pēc tam tika noteikti vēl papildu citi atalgojuma griesti Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonām, un arī, protams, paskatoties, kā attīstās vidējā strādājošā alga, kā mainās Latvijas ekonomiskā izaugsme, par ko mūsu amatpersonas nepārtraukti un arī ārvalstīs informē, kā par pozitīviem panākumiem, mēs sapratām, ka faktiski mēs esam tādā stagnējošā situācijā un mēs esam faktiski vienīgās no šīm amatpersonām, kas attiecas uz šī te likuma tvērumu, kuras ir atstātas bez atalgojuma pārskatīšanas. Līdz ar to norma... nav jau stāsts par to, ka konkrētais risinājums ir nepareizs, stāsts ir par to, ka nav mehānisma, kādā, ejot laikam, mainoties faktiskajai situācijai, tiktu

pārskatīts atalgojuma apmērs. Un šai atalgojuma pārskatīšanai, protams, būtu jābūt vismaz kaut kādā salīdzināmā samērojamā apmērā, salīdzinot ar citām varām.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu jūsu atbildi, ka tas nozīmē, ka šī iespējamā neatbilstība tiesnešu neatkarības principam varēja būt iestājusies jau iepriekš... tad, kad tās piemaksas tika noteiktas.

L. Paegļkalna.

Jā.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

I. Ziemeļe.

Man būtu šāds jautājums. Attiecībā uz to, ko jūs tikko teicāt. Vai es pareizi sapratu. Jūs teicāt, ka normai jau nav nekāda vaina.

L. Paegļkalna.

Nē, tā es neteicu. Es teicu, ka sistēma varētu būt arī tāda, ka...

I. Ziemeļe.

Ka piesaista ierēdnim?

L. Paegļkalna.

Nu, tomēr es izvairīšos no tā, ka varētu piesaistīt tieši konkrētai ierēdņa amata kategorijai.

I. Ziemeļe.

Bet tas ir ļoti būtiski, jo norma ir precīzi tā arī veidota.

L. Paegļkalna.

Jā... veidota... Mēs nepiekrītam, ka mēs tiekam salīdzināti ar konkrēto kategoriju. Bet mēs neprasām noteiktu modeli, proti, vai tas būtu tāda koeficienta apmērs vai cita koeficienta apmērs.

I. Ziemeļe.

Tiesnešiem jautājumu šobrīd vairāk nav. Pieteikuma iesniedzēju pārstāve?

S. Harbaceviča.

Nē, paldies.

I. Ziemeļe.

Saeimas pārstāvei?

I. Tralmaka.

Paldies. Nebūs.

I. Ziemeļe.

Tā. Paldies jums.

Vai otrs kolēģis...? Skaidrs. Paldies.

Tātad mēs esam noklausījušies Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrību.

Un tagad es aicinātu zvērinātu advokātu Edgaru Pastaru. Lūdzu!

E. Pastars.

Labdien, godātā tiesa! Paldies par iespēju izteikt viedokli šajā lietā.

Ņemot vērā to, ka es esmu strādājis gan pie atlīdzības likuma izstrādes un pie komentāru autoriem... esmu šī likuma komentāru autors, gan arī lasu lekcijas šīm iestādēm, kuras šeit vairākkārt tika piesauktas, par to, kā šo likumu pareizi piemērot jeb kā to nedrīkstētu piemērot.

Objektivitātes labad man gan būtu jāpiebilst, ka pirms 2011. gada biju iesaistīts arī tiesvedībās par tiesnešu algām, pārstāvot Saeimu. Līdz ar to arī mans viedoklis būtu vērtējams tajā ziņā, ka esmu strādājis ar vienu no atbildētāja pusēm laikā, kad par šo bija tiesvedības.

I. Ziemele.

Mēs to paturēsim prātā noteikti.

E. Pastars.

Manai pozīcijai, ko es šodien paudīšu sākumā, varbūt vairāk līdzināsies atbildētāja pozīcijai, institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, pozīcijai. Bet noslēgumā es teiktu, kas piekristu pieteikuma iesniedzēju pozīcijai un es izstāstīšu arī, kādēļ.

Pirmkārt, ko es gribētu noteikti minēt, no sākuma būtu terminoloģija, kas būtu rūpīgi jāievēro Satversmes tiesas spriedumā, proti, ka mēs runājam par mēnešalgu grupām, nevis kategorijām, jo šajā sistēmā kategorijai ir cita nozīme. Tas ir pie ierēdņa novērtēšanas.

Otrkārt, arī noteikti nevajadzētu lietot jēdzienu “atalgojums”, jo šāda jēdziena šajā likumā vispār nav. Turklāt arī par vienotu atalgojumu šo likumu sauc vairāk tādā žargona līmenī, jo vārds “vienots” no šī likuma tika izslēgts pēc Saeimas Juridiskā biroja priekšlikuma, jo viņš neesot vienots, viņš būtu tikai kā līdzvērtīgs un ne vienmēr viņš arī ir faktiski līdzvērtīgs.

Un tāpat arī jēdziens “sociālās garantijas” likumā ir specifiski definētas un jāteic, ka tiesnešu un ierēdņu sociālās garantijas ir praktiski vienādas. Tiesnešiem viņas ir pat nedaudz labākas nekā ierēdņiem. Savukārt, zem šī jēdziena nevajadzētu saprast visu, ko bieži vien sadzīviski ar to saprot, jāskatās ir precīzi likuma terminoloģija, kas ar šo jēdzienu ir skaidrots.

Viena no lietām, ko noteikti vajadzētu piebilst, ir arī par to, kāpēc šī norma tapa un ka viņa iederas atlīdzības likuma sistēmā.

Iepriekšējā tiesas sēdē šos argumentus tiesas sēdē nedzirdēju. Tāpēc es mēģināšu viņus izklāstīt pēc tā, arī ko es atceros no šī procesa, lai gan ir pagājuši jau vairāk kā septiņi gadi.

Atlīdzības likuma galvenais mērķis patiesībā nebija algu sakārtošana. Algu sistēmas... mēnešalgu noteikšanas sistēmas pa lielam palika tādas pašas, bieži vien neizlīdzsvarotas un likumdevējam tur ir vēl daudz ko darīt. Viņa galvenais mērķis bija savākt šīs citas atlīdzības sastāvdaļas, radīt tādas kā vadības grožus, lai šo atlīdzības sistēmu varētu pārvaldīt, jo līdz tam tur bija vairāki simti atlīdzības sistēmu, katrai iestādei sava, ar citiem nosaukumiem. Tagad vismaz ir iespēja sistēmas savākt un vadīt. Jautājums, vai viņa iekšienē varētu būt uzlabotāka, vai viņai iekšienē nav

kļūdu? Viņā ir kļūdas, kuras ir labojamas. Bet sistēmas mērķis lielā mērā nebija tik daudz mēnešalgu sakārtošana, kā šīs pārējās atlīdzības sakārtošana. Mēnešalgu sistēmas pa lielam palika tādas pašas.

Un jāteic, ko jau arī iepriekš runātāji minēja... Finanšu ministrija atbildēs uz tiesas jautājumiem par to, ka no šī likuma iestādei nepalika nedz vairāk, nedz mazāk naudas, jo lielā mērā iestādes budžeti netiek veidoti pēc šī likuma. Viņi tiek veidoti pēc vēsturiskā principa. Līdz ar to šis likums ir vairāk instruments, nevis veids, kā tiek piešķirts finansējums attiecīgajai iestādei.

Finanšu ministrijai bija arī tiesas jautājums, kāpēc tad tiesnešiem atteicās no šīs koeficientu sistēmas. Atcerēsimies šos divus Satversmes tiesas spriedumus, kas tikko šeit tika piesaukti — 18. janvāra un 22. jūnija Satversmes tiesas spriedums, kas pateica, ka pēc būtības... rezultātā tas pateica, ka pat 18 procentu IKP samazinājums nevar būt pamats, lai tiesnešu algu pieaugumu kaut uz laiku apturētu un tiesnešu algu pieauguma apturēšana tika uzskatīta par šīs algas samazinājumu. Likumdevējs šajā brīdī saprata, ka... ir divas lietas. Pirmkārt, jāteic, ka Satversmes tiesas spriedumam, cik es atceros gan no preses publikācijām, gan no sajūtām Saeimā, ka nebija autoritātes parlamentā, kāda tam būtu bijusi nepieciešama šajā brīdī, jo uzskatīja, ka tiesneši neesot solidāri. Līdz ar to arī likumdevējs meklēja citas opcijas, ko varētu darīt, lai šo sistēmu sakārtotu citādāk, jo, ja var tā pārnestā nozīmē izteikties, likumdevējs sajūtās kā uzdzīts kokā, jo pēc būtības viņam nebija iespēju solidāri valsts pārvaldē šo atalgojuma sistēmu sakārtot. Tajā skaitā uz krīzes laiku. Tikai uz krīzes laiku. Līdz ar to likumdevējam nācās radīt jaunu atlīdzības sistēmu, jo samazināt esošo koeficientu viņš vairāk nevarēja. Divas iespējas bija izmēģinātas, abas bija zaudētas. Un tad likumdevējs piedāvāja jaunu pieeju, pieeju... kas starp citu, nav nekas unikāls.

Ja mēs paskatāmies 2002. gada tiesnešu atalgojuma sistēmas pamatojumu, koncepciju, tad kā tur tiek rēķināts tiesnešu atalgojums? Šis koeficients, kas visiem tā patika, ja mēs skatāmies, tad tas ir piesaistīts augstākās kategorijas ierēdņu mēnešdarba samaksai. Viņš nav uzrakstīts normāli gramatiski. Bet pēc būtības viņš ir pārrakstīts no turienes. Arī Finanšu ministrija teica, ka mēs atsaistīsimies no 12. mēnešalgu grupas, izrakstīsim ciparu likumā tāpat. No tā kaut kas mainīsies? Tas ir sajūtu jautājums. Vai sajūtas var būt konstitucionāla vērtība, kas ir aizsargājamas tiesas ceļā, tas ir cits jautājums. Bet pēc būtības vienmēr šī samaksa ir bijusi piesaistīta pēc būtības kā atskaites punkts ierēdņa darba samaksai. Jautājums, vai

tiesnešiem tas patīk vai nepatīk? Tas ir cits jautājums. Un vai tas ir bijis rakstīts normālā *expressis verbis*, bet apakšā tas vienmēr ir bijis. Līdz ar to likumdevējs pēc būtības paņēma līdzīgu pieeju, kāda jau bija aprakstīta 2002. gadā varbūt ne tādā matemātikā un sacīja, ka jā, mums ir grūti novērtēt, ar kādu automašīnu tiesnesim ir jābrauc, kādā dzīvoklī viņam ir jādzīvo un kādā restorāna viņam ir jāēd pusdienas. Šis ir standarts, kā bāzes cipars ierēdnim. Un lielā mērā tas mērķis bija pavisam vienkāršs. Paskatīsimies, kur tiesnešu koeficientu atalgojuma sistēma bija aizvedusi no 2002. gada, kad bija augstākā ierēdņa amata kategorijas alga bija kā bāze. Ierēdņiem šīs algas četrkāšojās treknajos gados, tiesnešiem viņas palika pie tās pašas augstākā ierēdņa kategorijas bāzes 2002. gadā. Un šīs normas mērķis... un viņu būtu bijis pareizi izvest tālāk likuma tekstā turpmākajos gados un pareizi piemērot, tad būtu bijis tā, ka nedrīkst būt dzīres valsts pārvaldē un trūkums tiesu varā. Viņas mērķis bija: ja algas ceļ, ja darba samaksu maina, maina abās pusēs vienādi, lai būtu šī līdzvērtība. Jautājums – vai tas tika nodrošināts? Pie tā es vēl atgriezīšos. Tas bija šīs normas mērķis — nodrošināt līdzvērtīgumu. Vai tas ir sanācis? Tas ir cits jautājums.

Finanšu ministrija, atbildot uz tiesas jautājumiem, arī jau teica, ka... laikam tiesnesis Kusiņš jautāja par to, vai koeficientu sistēma pēc būtības ir pieļaujama. Un Finanšu ministrijas atbilde bija, ka jā, ja tā ir nedaudziem. Un varbūt Finanšu ministrija nepateica īsto atbildi, jo pēc būtības šī sistēma ir slikta sistēma. Ja viņa ir daudziem, tad viņa sabojā kopējos ekonomiskos rādītājus. Kāpēc? Jo pēc būtības šīs algas aug tāpēc, ka aug algas. Tā ir pēc būtības spirālveida algu izaugsme. Ja viņa ir liela un lielam skaitam nodarbināto tas parāda to, ka tāpēc, ka jums šogad pieauga algas, nākošgad jums vēl pieaugs algas tāpēc, ka pieauga pagājušajā gadā. Turklāt, šī sistēma ir norāde uz aizpagājušo gadu. Ja šogad būtu krīze, tad visi, kas pēc šīs jaunās koeficientu sistēmas ir, vēl divus trīs gadus saņemtu lielās algas. Tad, ka visi būtu trūkmā, viņiem likums liktu gāzēt algas uz augšu, jo piesaiste iekavējas par diviem gadiem atpakaļ... par aizpagājušo gadu...

Līdz ar to šī sistēma nepatika... nav uzskatāma par labāko mehānismu, jo viņa pārāk strauji aug, vai pietiekami strauji nekrīt vai pārāk strauji krīt. Citiem vārdiem sakot, vienmēr likumā viņa ir piekoriģēta ar kaut kādiem pārejas periodiem, piesaistēm, arī tiesnešiem 2006. gadā tāpat bija. Tāpat arī pārējiem politiķiem, kas šeit ir, viņa tika regulāri koriģēta. Viņa brīvi darbojas tikai dažus gadus. Tā kā Satversmes tiesa teica, ka šo sistēmu koriģēt ik pa laikam ar kaut kādām iesaldēšanas metodēm nedrīkst, tad līdz ar to likumdevējs saprata, ka tiesnešiem šī sistēma īsti nedarbosies.

Viņa varētu darboties. Viņa nav nekonstitucionāla. Viņa principā ir iespējama un varbūt viņā var vēl veikt uzlabojumus, kā tas ir pensiju likumā, kur ieviests šis trešais koeficients, lai parādītu pensiju piesaisti aktuālajai ekonomiskajai situācijai, viņu samazinot vai palielinot, neļaujot pārāk strauji krist un ne pārāk strauji augt. Tur ir iespējas par to runāt. Bet jāatceras, kāpēc vispār tika ieviesta šī koeficientu sistēma likumā.

Viņai bija nedaudz... es atļaušos pat teikt... amorāls mērķis. Lai politiķiem algas celtos, bet viņiem par to nebūtu jābalso. Tas bija viens no mērķiem, kāpēc šo te Latvijas tiesībās pa lielam ieviesa. Jautājums, vai šo sistēmu nevar uzlabot tā, lai viņa kalpotu arī labākiem mērķiem, es teiktu, ka var... Bet vai tas ir konstitucionāls jautājums? Tas ir cita...

Ja mēs skatāmies tālāk par to... ko es esmu redzējis arī Tieslietu padomes pieteikumā... Un arī šodien tiesas sēdē dzirdēju... tā būtu neauglīga diskusija par to, kurš ir svarīgāks — tiesnesis vai ierēdnis. Tiesnešu lēmums ir... jā... var izpostīt vienu desmit cilvēku dzīves, savukārt ierēdņa lēmums bieži vien var izpostīt visas tautas likteni, nepareizi sagatavot lēmumus, kā rezultātā valdība un Saeima pieņem nepareizu politiku un kas ietekmē milzīgu cilvēku skaitu. Bet kurš ir svarīgāks vai mazāk svarīgs? Katrs ir svarīgs savā jomā, un es teiktu, ka atrast, kurš ir labāks un tāpēc viņam ir jāsaņem alga vairāk, man liekas, ka tā nebūtu tik auglīga diskusija.

Bet, kur es redzu, kur ir problēma... Un problēma patiesībā ir tajā, ka pats princips, lai atbilstu Satversmei, manuprāt, ir tas, ka viņu piesaistīt vai vismaz sākotnējo bāzi noteikt pie kaut kādas algas, piemēram, 12. mēnešalgu grupas un attiecīgajam amatam, kas apstrīdētajā normā ir minēts, tomēr tad, kad likumdevējs mainīja atlīdzības likuma 3. panta 7. daļu un viņu pārvērtā gandrīz kā ģenerāli atlīdzības pārskatīšanai, ņemot vērā ekonomisko situāciju, uz to, ka to dara institūcija pati... viņi pēc būtības pateica, ka tiesnešu atalgojums nav nekādā veidā sasaistīts... vai netiks aktualizēts atbilstoši aktuālajai ekonomiskajai situācijai. Tā ir problēma, kas šajā lietā ir atbilstoši 83. pantam, ka nav sistēmas skaidras, pārskatāmas procedūras, kādā tiesnešu atalgojums tiek mainīts, tajā skaitā uz augšu, ņemto vērā aktuālo ekonomisko situāciju. Līdzsvars attiecībā pret 12. mēnešalgu grupu pēc pēdējiem grozījumiem atlīdzības likumā, kur bija visa virkne, ir acīmredzami izjaukts. Jo 40 procentu kvalitātes piemaksu, naudas balvu mēnešalgas apmērā... speciālā piemaksa par stratēģiski svarīgiem cilvēkiem 100 procentu apmērā... jauni mēnešalgu grupas maksimāli lielumi VID darbiniekiem... tas acīmredzami parāda, ka šīs... ka darba

samaksas apjoms valsts pārvaldē tieši arī šīm 12. grupā nodarbinātajām personām ir nesamērīgi atšķirīgs no tā, kā likumdevējs to bija redzējis un gribēja redzēt tad, kad tiesnešus iekļāva atlīdzības sistēmā.

Pie tam, tad, kad šis lēmums tika pieņemts Saeimā, sekoja vēl divi vienlaicīgi lēmumi, kurus nedrīkstētu nepamanīt. Pirmais. Deputātus... Saeimas deputātus iekļāva šajā atlīdzības sistēmā, ļoti daudz mainot... viņu mainīgās atlīdzības sastāvdaļa tika integrēta algā un, otrkārt, Saeima atņēma valdībai pilnvaras regulēt amatu katalogu un mēnešalgu grupu... un veidu, kā darbinieks pārvietojas, ja tā var teikt, mēnešalgas grupas ietvaros... vai pa mēnešalgu grupām, to pārņemot likumdevēja līmenī, saprotot, ka nevar atstāt to valdībai, ja tiesneši iet uz tādu atlīdzības sistēmu.

Vēlākos grozījumos es atļaušos teikt, ka likumdevējs aizmirsā tiesnešus, veidojot tālākos atlīdzības likuma grozījumus. Viņi nebija darba kārtībā.

Un atgriežoties pie Satversmes 83. panta, kā jau es teicu, ka likumam būtu jāparedz sistēma, kādā tiek aktualizēta tiesnešu mēnešalga, ņemot vērā to, kādas ir izmaiņas ekonomikā.

Es noteikti gribētu teikt pret to, ka, ja aug inflācija, tad vienmēr ir jāaudzē algas. Pēc būtības no ekonomikas loģikas vienā brīdī ir jādara tieši pretējais. Ja inflācija stipri aug un ekonomika pārkarst, algas ir jābremzē.

Tāpēc sistēma, kas mehāniski visiem ceļ algas tikai tāpēc vien, ka ceļas inflācija, tas ir ceļš uz nekuriem. Juridiski varbūt izklausās labs mehānisms, bet ekonomiski viņš novedīs pie ekonomiskas krīzes. Ir jābūt mehānismiem, kas ļauj... kas neļauj ļoti plašai amatpersonu kategorijai algām celties automātiski, bet ir jābūt sistēmai arī attiecībā uz tiesnešiem, kas dod palāvību viņiem, ka viņiem kaut kāda veidā atalgojums tiek pārskatīts. It īpaši apstākļos, kad valdība *de facto*... es teiktu tā... ir akceptējusi to, ka netiek celtas mēnešalgas, bet tiek atlīdzība lielākoties izmaksāta tieši mainīgajā darba samaksas daļā. Tā ir konsekventa valdības politika un, kā es arī esmu to vērojis, to arī var redzēt likuma grozījumos, kas nāk. Nāk jaunas piemaksas, lielākas piemaksas, lielāki piemaksu apmēri, tas parādās, ka tā ir valsts politika šajā ziņā. Un tā iet tikai uz priekšu, nevis, tā tiek bremsēta. Sākotnēji likumdevējs bija domājis to ideālo scenāriju, ka tad, kad ekonomika ies uz augšu, tad arī šie mēnešalgu grupu cipari tiks celti un tiks novērsta situācija, ka vieniem algas ceļ, bet otriem tās paliek tādas, kādas viņas ir bijušas. Šobrīd likumdevēja mērķis ar šo apstrīdēto normu nav sasniegts. Un, lai viņu sasniegtu, noteikti ir jādomā kāda cita sistēma.

Ja gadījumā Tieslietu ministrija piedāvā atgriešanos pie koeficientu sistēmas, tad man liekas, ka... ja man būtu jārunā tiesnešu vārdā, tad es teiktu, ka tad būsīm konsekventi, kāpēc trīs komats koeficients? Satversmes tiesa toreiz, 22. jūnija spriedumā, pēdējā spriedumā par šo tiesību normu, tomēr aizstāvēja to atalgojumu, kur bija koeficients 4,5, ja nemaldos. Ja likumdevējs gribētu atgriezties pie koeficientu sistēmas tiesnešiem, tad konstitucionāli viņš var darīt jebkurā brīdī pēc būtības. Bet tad viņam būtu jāatgriežas pie tās sistēmas, kāda bija pirms šīs jaunās sistēmas veidošanas nevis ar koeficientu kaut kādu, kas arī būs izrēķināts no pārpalikuma principa pēc būtības. Tad, ja konsekventi, tad līdz galam, jo citādāk absolūtos skaitļos šeit nekas pēc būtības nemainīsies. Un būs koeficientu sistēma, bet piemaksas dzīvos tāpat, un tiesnešu atalgojums būs tāds, kāds viņš šobrīd ir. Varbūt gadā pieaugs par 6 procentiem. Varbūt. Līdz kādam brīdim.

Līdz ar to es teiktu, ka Satversmes 83. pantam noteikti neatbilst tas, ka šobrīd atlīdzības likumā vairs nav nevienas tiesību normas, lai arī agrāk viņa nebija pietiekami skaidra, bet vismaz viņa bija 3. panta 7. daļa, kas nodrošinātu tiesnešu algas vērtības saglabāšanu. Par to, vai detaļās šis pants atbilst vai neatbilst 83. pantam, tas, es domāju, ir Tieslietu padomes uzdevums pierādīt šeit šodien tiesas sēdē. Es redzu, ka tā ir vieta, kas likumā ir, ja tā var teikt, kā robs. Protams, šajā lietā būtu jānošķir jautājumi par konstitucionalitāti un lietderību, jo diskusija par to, kāda sistēma būtu labāka, ir viena lieta, bet par to, kura sistēma ir vai nav konstitucionāla, ir cita lieta. Esošā sistēma, kad viņa tika pieņemta, bija konstitucionāla, vēlāk es teiktu, pārkāpjot likumdevēja izvirzīto mērķi, kā likumdevējs to bija redzējis, šī sistēma šobrīd vairs nav konstitucionāla. Un viņa nav konstitucionāla arī tāpēc, ka nav mehānisma, kā tiesnešu algām nodrošināt faktiskās vērtības saglabāšanu vismaz kaut kādā līmenī.

Un jāteic, ka lielā mērā tas princips bija tāds, ka varbūt paļaušanās uz to, ka likumā grozījumi vēlāk būs labi un pareizi, un cerība, ka likumdevējs no gaļēdāja kļūs par veģetārieti, bet tā nenotika. Likumdevējs turpināja būt par to, kāds viņš vienmēr ir bijis.

Paldies. Esmu gatavs atbildēt uz tiesnešu un pušu jautājumiem.

I. Ziemeļe.

Tiesnese Osipova. Lūdzu!

S. Osipova.

Tā, zinot jūsu pienesumu apstrīdēto normu tapšanā un iepazīstoties ar jūsu kā pieaicinātās personas viedokli, man bija ļoti daudzi jautājumi sarakstīti. Un jūs savos šajos ievadvārdos uz ļoti daudziem no maniem jautājumiem jau atbildējāt. Bet daļa jautājumu joprojām ir palikusi.

Savā rakstiskajā viedoklī jūs norādījāt, ka apstrīdēto normu izstrādes procesā apspriestie alternatīvie tiesnešu atlīdzības apmēra noteikšanas varianti neguva atbalstu politisku iemeslu dēļ. Tālāk norādījāt, ka visi alternatīvie varianti varētu tikt apsvērti, taču šie apsvērumi būtu izdarāmi kompleksi vienlaikus pa vairākām amatpersonu grupām, tostarp, deputātiem. Nu un šāds komplekss vērtējums, kā jūs norādījāt, nenotika apstrīdēto normu izstrādes procesā politiskas neieinteresētības dēļ, jo tika uzskatīts, ka tiesnešu dēļ nav jācieš citiem, tas ir, deputātiem. Vai varat sniegt sīkākus paskaidrojumus šajā sakarā?

E. Pastars.

Jā, protams. Es domāju, ka arī audioierakstos to var atrast. Anotācijā... likumprojekta anotācijā ir atsauce uz vairāku ārvalstu praksi, kurā tika skatīta atalgojuma sistēma, un tur viena no valstīm bija Lietuva. Es pēc septiņiem gadiem to stāstu no atmiņas. Šobrīd Lietuva, kurā visas šīs amatpersonas ir tā ka koeficientu rangu sistēmā, un to, ar ko šo koeficientu reizinām, ja nemaldos, parlaments katru gadu nosaka budžeta likumā. Līdz ar to tā pieeja visiem ir vienāda un jautājums ir... tad parlaments izvērtē ekonomisko situāciju valstī un tad var pateikt: šogad reizināsim ar trīs simti vai četri simti, vai kādu tur citu skaitli. Tobrīd, lai kaut ko tādu ieviestu Latvijā, kas nebūtu slikts variants patiesībā un toreiz komisijas sēdē izskatījās pievilcīgs variants, tas nozīmēja, ka pēc būtības bija jāmaina atalgojumu sistēma visiem pārējiem un koeficients... gan deputātiem, gan ministriem. Un tobrīd viņi joprojām vēlējās saglabāt, arī komisijas sēdē to var dzirdēt... ka saglabāt sistēmu, ka mums atalgojums iet uz augšu, bet mēs par to paši nebalsojam. No šī principa neviens nebija gatavs atteikties. Tajā brīdī tas vēl bija iesaldēts. Ja mēs atceramies, tajos gados tas vēl bija piesaistīts 2009. gada vidējam algai valstī līdz pat kādam 2014. gadam. Šis iesaldējums bija ilgi. Jā... es teiktu tā, ka tā nebija vēlēšanās pārskatīt visu sistēmu kopumā. Bija soļi, ko bija gatavi spert, tajā skaitā deputātu atalgojuma sistēmā kā tādā, bet šo mainīgās sistēmas aprises uztaisīt labāku un darba samaksas sistēmu, kas pielāgojas ekonomiskajai aktivitātei un viņā novērš šīs blaknes, par kurām es minēju,

— pārāk liela algu celšana vai pārāk liela krišana, — to neviens tajā brīdī nebija gatavs diskutēt.

S. Osipova.

Tā... Jūs savā viedoklī un arī tagad uzstājoties minējāt likuma 3. panta 7. daļu. Un vai es pareizi saklausīju, ka ar šo brīdi, kad likumdevējs pastrādāja ar 3. panta 7. daļu, tika izjaukts līdzsvars starp varām, tātad patiesībā varētu rasties atkāpes no varas dalīšanas principa... tiesnešu neatkarības principa... No konstitucionālo pozīciju ieskata vērtējot, ko jūs varētu teikt?

E. Pastars.

Lai arī iepriekšējā 7. daļas redakcija nebija tāda, kas paredzēja konkrētu piemērošanas mehānismu, bet tajā vismaz bija iestrādāts princips, ka, mainoties noteiktiem ekonomiskajiem apstākļiem, tiek pārskatīta atlīdzība. Tāda imperatīva norma, ka tas ir jādara mainoties. Kā princips, ja tā varētu teikt. Tajā brīdī, kad viņu pārformulēja, ka pašas iestādes viņu pārskata, tad es teiktu, ka tiesu varai zuda pēdējā cerība šīs normas piemērošanas kontekstā ar apstrīdēto...

S. Osipova.

Tātad līdztiesība ar patvaļu tika aizstāta.

E. Pastars.

Ar līdztiesību ar mehānismu – tas nav pieejams tiesu varā. Tā to varētu teikt.

S. Osipova.

Skaidrs. Paldies.

Tā... savā viedoklī citastarp jūs rakstiskajā norādījāt, ka nevajadzētu salīdzināt tiesnešu un ierēdņu amata pienākumu veikšanai nepieciešamo radošumu, atbildības apmēru, jūs arī tagad runā minējāt par to, cik atbildīgus lēmumus pieņem ne tikai tiesneši, bet arī ierēdņi... Bet būtu jākoncentrējas uz to, vai tiesnešu atlīdzība atbilst tiesneša statusam. Vai jūs varētu paskaidrot, ko jūs saprotat ar jēdzienu “tiesneša statuss”?

E. Pastars.

Visupirms tajā ziņā, ka tiesnešu mēnešalgai būtu jāiet līdzī ekonomiskajai aktivitātei, ka tiesnešu statuss, ņemot vērā to ierobežojumu, kas noteikti tiesnesim un atbildību, kas viņam paredzēta. Neatkarīgi, vai viņa ir lielāka vai mazāka no ierēdņa atbildības. Tiesnesis ir vairāk ierobežots šajā ziņā. Tas ir nepārprotami. Un tiesneša statuss izslēdz iespēju viņam aktīvi pielāgot mainīgo darba samaksas daļu. Par pieciem pozitīviem spriedumiem — piemaksa 40 procenti. Nu, tā tiesnešiem mēs arī nevaram... Līdz ar to tiesneša statuss liedz iespēju viņam samaksāt vairāk tur, kur varbūt liktos, ka viņš ir pelnījis. Līdz ar to veids ir tikai fiksētas mēnešalgas veidā. Tas ir tas, kas šajā brīdī... uz ko būtu jāfokussējas, vai tiesnesim šajā gadījumā stāvoklis ir krietni pasliktinājies... vai pasliktinās, nekā tas būtu, kaut vai, ja viņu salīdzinātu ar attiecīgās mēnešalgas grupas ierēdņiem.

Un tīri subjektīvi vērtējot... jo tiesneši šeit vairākkārt jautāja par amata konkursiem... es teiktu, ka rajonu tiesu tiesneša amats... subjektīvi vērtējot, atalgojums, kāds šobrīd viņš ir, jau ir pārāk mazs, lai viņš piesaistītu profesionālus šajā tiesību jomā.

S. Osipova.

Jūsu atbildē jau gan izskanēja daļēji arī par nākamo manu jautājumu. Tātad Satversmes tiesa iepriekš ir atzinusi, ka Satversmes 83. pants aizsargā tiesnešu atlīdzības faktisko vērtību. Vai apstrīdētās normas tādas, kādas viņas mums ir šobrīd izskatīšanā, nevis visi tie solījumi, kas tiesas sēdē tiek izteikti, vai apstrīdētās normas atbilst 83. pantam šajā kontekstā? Vai tās paredz aizsargāt tiesnešu atlīdzības faktisko vērtību?

E. Pastars.

Pēc 3. panta 7. daļas jaunās redakcijas nav nekāda tiesiska pamata domāt, ka viņas to nodrošinātu.

S. Osipova.

Paldies. Vairāk nav.

I. Ziemele.

Paldies. Tiesneši, lūdzu. Tiesnese Rezevska.

D. Rezevska.

Tātad paturpinot pēdējo jautājumu, es tagad sapratu, ka jūs uzskatāt... varbūt jūs varēsiet tagad to koriģēt, ka apstrīdētās normas tomēr ir antikonstitucionālas.

E. Pastars.

Tajā brīdī, kad viņas tika pieņemtas, viņas tādas nebija. Pēc tam vēlāko grozījumu rezultātā, vērtējot visu likumu sistēmu kā tādu, jo, kā teica kādreizējie Latvijas konstitucionālo tiesību klasiķi, minot vienu piemēru, nevar domāt, ka cilvēkam, ja izrauj vienu zobu, viņš paliek negrozīts. Tāpat kā ar šo likumu un Satversmi. Ja tiek mainīta viena lieta, tas maina sistēmu kopumā. Un tas šajā gadījumā nav ieturēts likumā pilnībā, jo pēc tam, kad tiesneši iekļāvās šajā sistēmā, likumdevējam bija ļoti komplicēta situācija, bija nolikts ciets tilts pār divām varām, kas nebija sasaistīts... ka viņas nevar... darba samaksas dinamika nevar būtiski atšķirties abās varās. Pēc būtības viņas turpināja atšķirties, un tas šo cieto tiltu, ja tā var teikt, ir salauzis. Tas nozīmē, ka mērķis nav sasniegts. Ir ierobežotas personu tiesības vairāk, nekā likumdevējs to bija vēlējies.

D. Rezevska.

Tātad neatbilstība būtu konstatējama gan 83., gan 107. pantam, jūsu ieskatā?

E. Pastars.

Drīzāk es šobrīd teiktu par 83. pantu. 107. pants, manuprāt, tas būtu vēl vispār diskutējams arī iepriekšējās lietās. 107. pants bija vietā vērtēts, bet 83. pants noteikti ir tas, kas šajā gadījumā būtu... tas, uz ko es fokusētos.

D. Rezevska.

Labi. Un nākamais jautājums. Runājot par šo nākamo saistīto normu. Likuma 3. panta 7. daļu, kas tika izgrozīta un kas jūsu ieskatā tātad ir radījusi likuma robu, kas faktiski ir ar konstitucionalitātes problēmu, ja? Sakiet, lūdzu, izgrozot šo likuma pantu, vai princips par to, ka ir jāturpina šīs tiesnešu algas palielināt atbilstoši un līdzīgi, kā tas notiek valsts pārvaldē, vai šāds princips nerakstītā veidā neturpināja pastāvēt Latvijas tiesiskajā sistēmā?

E. Pastars.

Kā princips viņš noteikti pastāvēja, jo viņš izriet pats no 3. panta. Jautājums ir, vai viņš bija atspoguļots pakārtotajos tiesību aktos tādā veidā, lai viņš būtu praktiski piemērojams. Jo, kā mēs saprotam, ne visi principi, lai arī viņi ir ar tiešu piemērojamību bez pavadošā tiesiskā regulējuma, ir tādi, kuri ir un tādi, kuri nav. Šis tomēr prasītu... skaidra finansiāla procedūra ir aprakstāma *expressis verbis*, nevis atstājama tikai principa līmenī, jo, kā teiktu kāds grāmatvedis, ka principu attaisnojuma dokumentam nepieliksi klāt.

D. Rezevska.

Paldies.

I. Ziemele.

Man pašai būtu sekojoši jautājumi.

Atgriezoties atpakaļ tajā brīdī, kad notika darbs pie konkrētā likuma un apstrīdētajām normām. Vai nevienā brīdī vispār nepavīdēja tāda izpratne, ka atbilstoši Satversmei mums ir septiņi konstitucionālie orgāni. Ka būtībā tas ir tas atskaites princips. Un ir iemesls, kāpēc Satversmes sistēmā šie ir tie konstitucionālie orgāni. Un tas izriet no virknes principu, kas katrs attiecas uz viņiem un kas, protams, raksturo tiesisku un demokrātisku valsti. Tātad, ja šī ir tā bāze, teiksim, ja no viņas izriet... tad tur arī rodas versijas, kādā sistēmā ir jāsakārto attiecīgi atalgojums. Vai šāda pieeja nebija raksturīga tajā brīdī, kad tika strādāts pie normām?

E. Pastars.

Nē, nu jebkurā gadījumā... Atbilde būs sadalāma divās daļās.

Pirmā daļa. Par jautājumu par budžeta veidošanas procesu un konstitucionālajiem orgāniem tajā. Tur laikam būtu jāpaskatās uz diviem vai pat, ja nemaldos... diviem vismaz citiem Satversmes lietu nolēmumiem šajā sakarā un likuma "Par budžeta un finanšu vadību" attiecīgo normu, kā viņa ir formulēta, vai viņa jau pietiekami nodrošina rajona, apgabala tiesu tiesisko aizsardzību budžeta veidošanas procesā. Tas ir viens.

Un otrā daļa. Protams, ka, veidojot šo tiesību normu, tika ņemti vērā tiesu neatkarības principi kā tādi, un arī šī sistēma veidota pēc iespējas tuvāka tai, lai šos principus nodrošinātu.

Lielā mērā, ja mani atmiņa neviļ, tobrīd bija skaidrs, cik apmēram prasītu tiesnešu algu palielināšana... 17-18 miljoni eiro bija. Un šajā gadījumā bija diskusija un jā... arī izejot no praktiskajiem budžeta apsvērumiem, vai valsts tajā brīdī to varēja atļauties. Tā kā Satversmes tiesa bija liegusi iespēju šo algu uz laiku samazināt, tad likumdevējam nekas neatlika cits, kā meklēt pastāvīgu risinājumu. Un, kā es jau minēju, tobrīd Saeimā šiem Satversmes tiesas spriedumiem autoritātes nebija. Lai arī... es saprotu, ka tie arī pēc tam prasīja pozitīvu rīcību no likumdevēja kā tāda, un tas lielā mērā noteica šo politisko lēmumu arī vēlāk.

I. Ziemele.

Nu, labi. Es aptuveni sāku iedomāties, kas tur notika. Labi.

Tā. Mani interesē jūsu viedoklis. Tātad uz patreizējo brīdī mums ir konkrētas amatpersonu grupas, tātad Ministru prezidents, ministri, parlamentārie sekretāri, atsevišķu iestāžu vadītāji vēl... Valsts kontrolieris, Tiesībsargs, Centrālā vēlēšanu komisija un tā tālāk... un uz viņiem attiecas šī te algu ikgadējā automatiskā indeksācija un tas viss balstās uz vidējo algu, uz tām izmaiņām, kas ir sabiedrībā. Kāpēc šajā sarakstā nav tiesnesis?

E. Pastars.

Tāpēc, ka... Divas atbildes uz šo ir. Pirmā atbilde, kā to atbildēja Finanšu ministrija: ja šo amatpersonu būs pārāk daudz, tādā gadījumā šī sistēma var kaitēt kopējai valsts fiskālai disciplīnai, ja tā var teikt.

I. Ziemele.

Un kāpēc viņi ir... kāpēc tas uzskaitījums ir tik daudz? Un kā viņš atbilst Satversmei?

E. Pastars.

Es teiktu, ka šis uzskaitījums ir pārņemts vēsturiski. Es arī toreiz...

I. Ziemele.

Tas ir tas vēstures princips, ko jūs minējāt... ja?

E. Pastars.

Otrkārt, es arī tajā brīdī esmu iestājies par to, ka būtu nepieciešams veidot vienādu pieeju, bet ne tās pašas koeficientu sistēmas ietvaros. Ir jāveido vēl kaut kādi papildinājumi šai koeficientu sistēmai jau esošajai, lai novērstu šīs blaknes, kas veidojas, ja šī alga aug tāpēc, ka viņa vienkārši aug. Ja šādā veidā algu nosaka divdesmit amatpersonām valstī vai pat simts... tad viņa nevar atstāt būtisku ietekmi uz vidējo algu valstī. Ja tādu nosaka jau tūkstošiem vai desmit vai piecdesmit tūkstošiem mehāniski, tas rada... tas ir tas pats, par ko šeit tieslietu ministrs jau minēja. Tas būtu tāpat, kā piesaistīt algu sabiedriskā sektora vidējai algai..., kāpēc tad no viņas atteicās. Problēma ir tā pati, tikai ietekme ir mazāka... procentuāli.

I. Ziemeļi.

Jā, bet tā rezultātā jūs nemanāt, ka pašā sākumā, paša saknē tas princips nav pareizi identificēts.

E. Pastars.

Tajā brīdī veids, kā... kāpēc mums ir šī koeficienta sistēma tāda, kāda viņa ir šobrīd, ar visiem viņas trūkumiem... bet varētu radīt labāku šo sistēmu, protams...

I. Ziemeļi.

Par konstitucionālo principu... tieši konstitucionālais pamats, no kura izaug šī sistēma.

E. Pastars.

Es teiktu, ka nevarētu būt konstitucionāls princips, ka jābūt tieši tādai sistēmai, kāda eksistē Ministru prezidentam un tiesībsargam. Sistēmu, kādā veidā nodrošināt algas piesaisti aktuāli ekonomiskajai situācijai, var veidot pēc dažādām pieejām. Šī, kāda ir šobrīd likuma 6. pantā virknei amatpersonu, viņa nav ideāla, bet viņa viņiem ir. Protams, ka tiesu vara skatās uz to, ka viņa redz likumā... līdzvērtīgo. Bet, ja grib pie šīs sistēmas tiesnešus, tā teikt, atkal viņus ielikt tur iekšā, tad būtu arī nosacījumi... Šī sistēma būtu pati par sevi nedaudz jāreformē, lai novērstu to negatīvo ekonomisko ietekmi. Otrkārt, būtu jānodrošina tad to, ka tiesneši atgriežas pie tiem koeficientiem, kādi bija 2010. gada jūnijā, ja jau mēs tā skatāmies. Jo šobrīd veidot... tobrīd ar citiem

koeficientiem, tas nozīmētu, ka tā būtu tieša algas samazināšana. Tas veicinātu zināmu tiesisko nihilismu.

I. Ziemele.

Un pēdējais jautājums. Runājot par tiesnešu statusu... šo tēmu arī tiesnese Osipova pacēla, un jūs mēģinājāt ieskicēt. Sakāt, lūdzu, nu, tā globāli skatoties... vai Latvijā pašreiz ir nodrošināts un izveidojies tāds tiesnešu statuss, kas atbilst tiesiskas valsts principam?

E. Pastars.

Manā personīgajā ieskatā kā advokātam, jā. Bet ir jautājums, vai tiesneši paši to tā uztver.

I. Ziemele.

Paldies.

Tiesnesis Laviņš, lūdzu.

A. Laviņš.

Jā, beidzamais jautājums tāds globālāks bija. Tagad jānokoncentrējas, uz ko es iepriekš... tā tad gribēju vaicāt. Tā. Tā tad vai es pareizi sapratu no jūsu teiktā, ka to neatbilstību Satversmes 83. pantam jūs saskatāt tajā, ka atlīdzības likumā ietvertais regulējums neparedz mehānismu, skaidru mehānismu, kādā tiesnešu algas tiek pārskatītas, lai tās reaģētu uz dažādiem ekonomikas attīstības vai recesijas procesiem.

E. Pastars.

Jā. Ne tikai tāpēc, ka viņš neparedz apstrīdētajai normai *expresis verbis*, kur tas varētu arī nebūt, bet būtu vismaz cita tiesību norma, kas parāda, ka citā veidā caur citu ceļu tas notiek. Šī 7. daļa, kas bija vecajā redakcijā, tas mērķis bija tāds, ka šis režģis, ja tā var teikt, kurā ir arī mēnešalgu grupu maksimālie cipari, viņš tiek pārskatīts un uz ekonomikas pieaugumu reaģē ar algu pieaugumu nevis ar milzīgu piemaksu klāstu paredzēšanu.

A. Laviņš.

Jā... Un tā tad no šīs atbildes jau izriet secinājums, ka, jūsuprāt, pati par sevi tiesneša mēnešalgas pielīdzināšana 12. amatalgu grupai tā tad, jūsuprāt, nebūtu tāda, kas nonāk konfliktā ar Satversmes 83. pantu.

E. Pastars.

Jā. Pēc būtības...

A. Laviņš.

Mani interesētu tas drīzāk pamatojums, kāpēc nē?

E. Pastars.

Kāpēc nenonāktu, ja? Tad, kāpēc nonāktu... Pirmkārt, vēsturiski iemesli. Pirmkārt, kā es jau teicu, ka veids, kā nosaka, cik tad tiesnešu alga ir liela vai vērtā, ka mēs mērīsim... vai tas ir... ar kādu mašīnu, kādā restorānā tiesnesis ēd vai kāds uzvalks viņam ir jāpērķ...? Tas būtu viens no veidiem, kā to varbūt noteikt, bet šajā gadījumā tika skatīts tas, kāds ir tuvākais līdzvērtīgais bāzes cipars kaut kāda veida juridiskai profesijai kā tādai. Un šis tika atrasts kā līdzīgais. Jāteic, ka šāda veida pats aprēķins, kā jau es teicu, bija veidots arī 2002. gadā, tikai tajā laikā pie cita regulējuma un cita ierēdņu līmeņa. Viņš nebija gramatiski uzrakstīts, bet pēc būtības viņš tika no tā līdzvērtīgi secināts. Tātad es teiktu, ka, lai būtu... tika atrasts salīdzinājums mēnešalgas vismaz sākuma stadijā, kādas ir valsts pārvaldē, jo tika uzskatīts, ka tur šī atbildība jau ir ievērtēta, vismaz šī minimālā atbildība. Ir jautājums, vai tā varēja būt 12. vai 13. vai 14. algu grupa. Tas ir jau otrs... tas ir absolūto skaitļu jautājums, bet princips — viņa piesaiste kādam citam amatam, — sākuma līmenī, kur atbildība ir izvērtēta šai mēnešalgu grupai... jo mēnešalgu grupas nosaka nevis tikai pēc skaitļiem, bet no tās izriet atbildības pamatprincipi. Tika uzskatīts, ka šis ir tas tuvākais bāzes cipars, pie kā varētu pielīdzināties.

A. Laviņš.

Jā... Šīs normas skanējums tiešām var radīt dažādus viedokļus, un es domāju sasaistē ar tiešās valsts pārvaldes juridiskās struktūrvienības vadītāja mēnešatalgojuma līmeni... Šis pats princips, šādā veidā mēģināt noteikt tiesneša mēnešalgu... ievērojot jūsu plašās zināšanas, vai tas kā tāds sava veida princips arī

tiek izmantots citur pasaulē? Ņemsim Eiropas Savienības šobrīd... to mazāko kontekstu, ne pasaules, bet Eiropas Savienības kontekstu. Vai tas ir kā tāds sava veida princips, jo mēs esam dzirdējuši šeit arī jautājumus par tiesneša statusu un vai tiesneša statuss būtu kaut kādā veidā veiksmīgi sasaistīts ar šādu atalgojuma noteikšanas principu... valsts pārvalde un tiesas... tādā plašākā kontekstā. Varbūt nemaz nav veikts tāds pētījums?

E. Pastars.

Viņš tika pētīts tolaik, anotācijā uz to ir atsauce. Es vairs detaļās neatceros, bet es teiktu tā, ka ne koeficientu sistēmai... ne šai sistēmai... bet, liekas, nebija tā, ka mēs atrastu daudz līdziniekus. Kaut kādas bija valstis, kas tika izmantotas... tas būtu jāprasa precīzi likumprojekta anotācijas autoriem, kas ir veikuši šo salīdzinošo izpēti. Tas būtu viens.

Un otrais. Tas vien, ka tiesnešu mēnešalgu sasaista ar kādu citas atlīdzības sistēmā esošas personu grupas noteikto maksimālo mēnešalgu, pats par sevi nesaka, ka tagad tiesu vara vairs nav tiesu vara, ka tā ir izpildvara. Tā ir tikai... tas nav statusa nonivelēšana, pēc būtības tā ir mēnešalgas piesaiste un tas arī viss, tikai matemātika. Sajūtu līmenī es teiktu, ja es būtu tiesnesis... ka sajūtu līmenī man tas nepatiktu. Bet vai sajūtas var pārbaudīt konstitucionāli? Es teiktu, ka nē.

A. Laviņš.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Tiesnesis Kučs.

A. Kučs.

Par šo pašu, ja var precizēt. Vai ir korekti, es domāju... nu, ne korekti... bet arī tiesiski sasaistīt... Ņemot vērā, ka tiesnesim ir... es tagad nerunāšu, jūs pareizi teicāt, ka mums nebūtu jāsalīdzina ierēdņa atbildība un tiesneša atbildība... bet tiesnesim tiešām ir faktiski tas atalgojums, kas viņam ir, viņam nav citu iespēju šo atalgojumu palielināt, strādāt papildus, veikt kādu projektu darbu, vai kā citādi... nu, teiksim, finansiāli tas kopējais ierobežojums ir tikai šis atalgojums. Tomēr ierēdņiem vairumā gadījumu ir šādas iespējas to darīt.

E. Pastars.

Sāksim ar to varbūt, ka... varēja jau šo normu formulēt arī bez piesaistes. Vienkārši tā, kā Finanšu ministrija pagājušoreiz teica, uzrakstīsim vienkārši ciparu likumā. No tā... ja tas ir veids, kā šo normu padarīt konstitucionālu, tad absolūtos skaitļos tas neko nemaina. Un līdz ar to tas ir veids vienkārši kā gramatiski labāk izteikt šo tiesību normu. Viņu varēja arī tādu izteikt: re kur ir cipars, pārkopējam... un tāpat kā 2002. gada koncepcijā, mēs paskatījāmies vai vispār nav teikts, no kurienes to ciparu izdomājām... vienkārši tā mums likās pareizi... Tā kā absolūtos skaitļos tas to pieeju noteikti nemainītu. Drīzāk otrādi. Tad būtu vēl kaitīgāk. Iedomāsimies, ka būtu notikusi ideāla situācija un ierēdnim šo algu būtu cēlušies tā, kā būtu normāli jābūt, šo skalu lietojot uz augšu. Sistēma strādātu. Ja gadījumā būtu cipars atsevišķs uzlikts, tad ierēdņu atalgojums ietu vienā virzienā, tiesnešiem atkal kaut kur iepaliktu. Tas ir viens.

Otrais. Par projektu naudu. Es nebūtu tik viennozīmīgs šajā ziņā. Saskaņā ar interešu konflikta likuma 7. panta 3. daļā... tur blakus tiesnešiem ir virkne amatpersonu, un tur tajā skaitā ir ekspertu darbs ārvalstu projektos ir atļauts ar atsevišķu atļauju. Nu, ir specifisks regulējums, ka tas nav tas, uz ko vajadzētu tiesnešiem balstīties, lai nopelnītu sava darba samaksu. Bet fakts, ka problēma ir ar to, ka tiesnešu darba samaksa ir ierobežota vai limitēta apmērā un iestādē uz vietas nav iespēju ar viņu variēt, tā nav problēma piesaistē. Problēma ir viņas apmērā. Ja tur uzrakstītu arī koeficientu 3,2 un piesaistītu vidējai algai, kā jau Laviņa kungs uzdeva jautājumu iepriekšējiem runātājiem, absolūtos skaitļos amats nemainītos.

Tāpēc šeit ir svarīgi divi faktori: gan absolūtie skaitļi, tikai kā to konstitucionāli varētu novērtēt un otrais — ir pati metode. Un tas vien, ka mainās metode, nevaram teikt, ka reālie skaitļi mainīsies. Varbūt beigās būs tā: ja tiesnešiem būs šī piesaiste nākotnē ar trīs komats koeficientu... agrāk viņš bija 4,5 paredzētais... tas nozīmētu, ka likumdevējs, izejot vienu riņķi, būs spējis neizpildīt Satversmes tiesas spriedumu, precīzi ierakstot tagad citu koeficientu likumā... un tas, ka viņi pēc tam mainīsies, jo ierēdņiem varbūt pēc tam tiks piešķirtas piemaksas simt un divsimt procentu apmērā. Vai šis 6 procentu algas pieaugums gadā potenciālais... to atspēs... stipri šaubos. Tāpēc tas nav tikai par kalkulācijas maiņu jautājums, šajā gadījumā ir par tiesnešu neatkarību un par faktisko algu, kāda viņa ir. Katrā ziņā likumdevējam būtu jāveic pētījums tādā gadījumā un jāatgriežas pie 4,5, kas tika noteikts un arī tika

piesaistīts ierēdņu algām, kā mēs redzam no koncepcijas. Vai arī jāveic kaut kāda veida pētījums, lai saprastu, kāda tad vispār ir adekvāta tiesneša alga un pēc kāda... kas ir tas grozs, pēc kā to nosaka. Viss cits būs kosmētika.

I. Ziemeļe.

Vai tiesnešiem ir vēl jautājumi? Pieteikuma iesniedzēju pārstāve. Lūdzu!

S. Harbaceviča.

Paldies par šo ļoti izsmeļošo viedokli. Varbūt apkopojot. Es gribētu no jums dzirdēt, kādi tad būtu tie principi, ko šai sistēmai, vienai, kāda viņa būtu... ne ļoti konkrētās izpausmēs... kādiem principiem viņai būtu jāatbilst un tad arī varbūt kā "b" punkts šim te jautājumam tālāk ir, vai ir būtiski gan no procesuāliem aspektiem, kā tas tiek izdarīts, gan pēc būtības satura ziņā, ka šī sistēma garantētu paritāti starp varas zariem arī atlīdzības jomā.

E. Pastars.

Jā, sistēmas izveide šeit tiesas sēdē uz vietas... tas ir labs jautājums.

S. Harbaceviča

Nē, nē... tie principi...

E Pastars.

Protams, ka principi nozīmētu, ka ir jābūt, kā es jau iepriekš teicu, no 83. panta izrietošai vismaz kaut kādai iespējai likumā minētai šai te atlīdzībai tikt pārskatītai pēc ekonomiskiem rādītājiem valstī. Ar kādu regularitāti vai kādiem plus mīnus koeficientu ierobežojumiem, piemēram, pateikt, ka viņa ir vidējā alga valstī reiz koeficients, bet nedrīkst samazināties vai nu par pieciem procentiem un, piemēram, kā vairāk par pieciem procentiem. Bet tas būtu tad jābūt vienlīdzīgi visiem šādai koeficientu sistēmai.

Tas arī nozīmētu, ka nevajadzētu iejaukties individuāli lielu krīžu un lielu ekonomisko pieaugumu, tā kā izlēcienu gadījumā nebūtu nepieciešams pieturēt šīs algas. Jo gadījumā, ja ekonomika aug ārkārtīgi strauji, tad tur veidoties problēma, ja šādā sistēmā ir liels skaits.

Par ierēdņiem... par līdzvērtību ar pārējiem... ar paritāti... Es teiktu, ka tad būtu jāskatās, tad jāparēķina, kā jau arī te daudzi tiesas sēdē ir darījuši, kāda ir tā vidējā darba samaksa ierēdnim... vai ir atlīdzība līdzvērtīgās pozīcijās... tad tur ir jāskatās, ka diemžēl atlīdzības sistēmā... 12. mēnešalgu grupa juristiem neapstājas. Ir daži izredzētie, kuriem ir 16. amatalgu grupa. Un ir jautājums, kāpēc tas tā ir. Tad, protams, ka viņus varēja arī piesaistīt 16. algu grupai, bet ar citu koeficientu... Tas arī būtu runājams jautājums, kas jau ir kosmētiska. Līdz ar to, ja mēs skatāmies, kāda būtu reforma pēc būtības, nevis kāda viņa būtu kosmētiski.

Un tad būtu jāskatās, lai tiesneša tas neto cipars absolūtos skaitļos, viņš būtu līdzvērtīgs šim ierēdņa esošajam atalgojumam. Bet šajā gadījumā tāpat ir jāņem vērā, ka tas neaizliedz likumdevējam būtiski palielināt... nu, vai nu likumā veidot principu līdzīgu, kā tas 14. pantā jau ir, bet viņš neattiecas uz visām atlīdzības sastāvdaļām, 14. panta... 19., 20... pēdējām daļām, kurā ir pateikts, ka piemaksu summa drīkst pārsniegt 60 procentus, bet tas tik un tā neattiecas uz naudas balvām, kuras vēl nāk klāt. Tas tik un tā neattiecas uz vairākām piemaksām, tādām kā ministriem, kas ir paredzētas kā reprezentācijas izdevumi, kuri *de facto* ir naudas sastāvdaļa, nevis reprezentācijas izdevumi to īstenajā izpratnē.

Līdz ar to tad tur būtu jāskatās šīs te.. lai likuma normas gramatiski nodrošinātu šo paritāti arī mainīgajā darba samaksas daļā.

S. Harbaceviča.

Ja es drīkstu vēl vienu jautājumu. Par to 12. algu grupu... Vai ir, teiksim, tā ļoti skaidri akmenī iecirsts, izejot no likuma, likuma normām, teiksim, piemēram, nodaļas vadītājs ministrijā, atbildība viņam ir tāda un tāda attiecībā pēc... saskaņotība. Šī te algu grupa viņa hierarhija ministrijas sistēmā, viņa amata apraksts jeb arī tā ir lieta, kurā institucionāli ir iespējams variēt dažādās institūcijās un varbūt cik tālu tas praksē notiek?

E. Pastars.

Protams, ka ir iespējas variēt. Es pats esmu strādājis personāla daļā un ļoti labi zinu, kā to var darīt. Tas ir amatu aprakstā pievienot atbildīgus uzdevumus, kas ir ārpus juridiskā lauka un klasificēt nevis 21. saimē, bet, piemēram, rīcībpolitikas saimē attiecīgā amata papildu pienākumus un tādā veidā arī koriģējot atalgojumu. Vai arī vadītāja kādas funkcijas jau liekot papildus citas klāt. Tas teorētiski ir iespējams. Tas

nozīmē, ka *de facto* cilvēkam būtu jāveic arī kaut kas vairāk. Tas nozīmē, ka tas nav gluži tā kā fiktīvi. Viņš arī kaut ko darītu vairāk. Jāteic, ka juridisko daļu vadītāji bieži vien neaprobežojas tikai ar juridiskajiem pienākumiem. Bieži vien tie ir politikas veidošanas pienākumi, kas iet ārpus juridiskā lauka. Tas gan ir jāteic fakts, ja juristiem patīk darīt arī citas lietas. Viņiem laikam savā jurista profesija vienā brīdī apnīk un gribētu kaut ko vairāk, par ko viņi arī saņem vairāk.

Un par 12. grupu... jā... likums tāpēc arī šo amatu katalogu... jo katrai saimei mēnešalgu grupā, ir pateikts, cik katra saime drīkst būt minimāla vai maksimāla mēnešalgu grupā. Līdz ar to likumdevējs ar to ir saistīts... piemēram, saime "Tiesu darbinieki", viņiem maksimālā grupa laikam bija 14. vai 13... es īsti neatceros. 21. saimei, kas ir juridiskā saime, viņai var būt 16. grupa. Līdz ar to maksimāli iespējamā. Jo ir arī, teiksim, atsevišķu iestāžu juristi, kas ir ar specifiskām kompetencēm, tur ir norādīts, viņi ir 16. algu grupā. Vai tas ir pamatoti, vai nē, nu mums toreiz neizdevās šo jautājumu atrisināt, ja tā var teikt. Tāpēc, ka pilnīga līdzvērtība... tāpēc jau es teicu, ka šis nav vienotās atlīdzības likums, tas no nosaukuma kā likuma mērķis ir izņemts, tik augsts uzstādījums šim likumam šobrīd nav uzstādāms, jo jau 2006. gadā toreiz premjera Kalvīša valdība pieņēma lēmumu, ka viņam vajadzētu izlīdzināt atalgojuma fondus pa ministrijām. Tomēr tad saprata, ka viņus izlīdzināt nozīmētu... ka tiem, kuriem nav, tiem dot vairāk un nevis tiem, kuriem ir, tiem noņemt nost. Līdz ar to tur vajadzēja milzīgus budžeta līdzekļus, un krīzes priekšvakarā to nebija iespējams izdarīt. Bet, kamēr neizlīdzinās atalgojuma fondus, šis te likums nekad pilnībā nedarbosies.

I. Ziemeļe.

Saeimas pārstāvei, lūdzu.

I. Tralmaka.

Paldies. Mans jautājums pirmais par rīcības brīvību. Es saprotu, ka no 83. panta jūs arī uzskatāt, ka neizriet konkrēts modelis, kāds būtu jānosaka.

E. Pastars.

Es domāju, ka, ja papētītu pasaules valstis, teiksim tā... labi atalgotā pētījumā varētu atrast desmit, ja ne vairāk modeļus, kā šis atalgojums tiek noteikts.

I. Tralmaka.

Tad vai jūs piekristu tam, ka tas tomēr ir likumdevēja izšķiršanās jautājums, kāds šis modelis tiek noteikts.

E. Pastars.

Jā, protams.

I. Tralmaka.

Tad tie apsvērumi... Jo šobrīd es saprotu, ka mēs šeit tiesas zālē mēģinām atrast piemērotāko modeli... Tad šis jautājums vairāk būtu tiesību politisks, jūsuprāt, vai tas tiešām būtu konstitucionāls un juridisks jautājums par piemērotāko modeli?

E. Pastars.

Deviņdesmit procentos tiesību politisks un desmit procentos juridisks. Un juridisks šajos desmit procentos tajā daļā, kur viņš atbilst 83. pantā šim neatkarības statusam, no kura ir nepieciešams secināt šo algas faktiskās vērtības saglabāšanu. Tā varētu atbildēt uz jūsu jautājumu.

I. Tralmaka.

Paldies. Un tad mans otrs jautājums attiecas uz piemaksu, prēmiju un naudas balvu piešķiršanas praksi. Jo šobrīd Valsts kontrole, kā mēs dzirdējām pirmajā tiesas sēdē, secināja, ka šī te prakse īsti... Valsts kontrole neiet tik tālu, lai teiktu, ka tā ir pretlikumīga, bet, teiksim tā, tā neatbilst likuma mērķim. Vai, jūsuprāt, arī tas, kas ir ierakstīts likumā, ļauj secināt to, ka šīs te piemaksas, prēmijas un naudas balvas ir domātas masveidā izmaksāšanai un principā bāzes algas celšanai, neceļot bāzes algu.

E. Pastars.

Sadalot atbildi vairākās daļās... Tātad pirmā lieta būtu, ka bieži vien tad, kad ir Valsts kontrole secinājusi, ka tas ir lietderības jautājums, es teiktu, ka bieži tas ir arī likumības jautājums. Likuma 3. panta 6.9. daļa saka, ka piešķirot vairākas atlīdzības sastāvdaļas, nedrīkst viņas pārklāties. Dot naudas balvu par to pašu, par ko kvalitātes piemaksu. Ja viņā nav rakstīts neviens vārds pamatojumā, kā jūs zināt, ka tas ir par vienu un to pašu? Lielākajā daļā tas nav zināms, vai tas ir par vienu un to pašu, jo

nevienā no rīkojumiem pamatojuma nav. Tā kā bieži vien tas ir pat neiespējami pateikt.

Otrkārt... lielā mērā es teiktu, ka tas ir likuma piemērošanas jautājums. Bet es tomēr gribētu piebilst to, ka valdības politika, atbalstot vai pat rosinot grozījumus likumā, ir bijusi tā... mums nav naudas visu algu pacelšanai, arī tiesnešu, bet mēs varam ļaut iestādēm, kurām ir nauda, stimulēt savus labākos darbiniekus. Tā ir tāda nabadzības diktēta politika, nevis loģisks risinājums un vienkārši tāpēc, ka tā var izdarīt. Es teiktu, ka tas ir tikai piemērošanas jautājums līdz brīdim, kamēr tika pievienots VID darbinieku pielikums. To arī vēl varētu kaut kā saprast. Bet tad, kad tika ieviestas šīs speciālās piemaksas simts procentu apmērā, kuras, starp citu, var tikt kombinētas pilnā apmērā ar šo 40 procentu piemaksu, kvalitātes... viņas neizslēdz viena otru, viņas var būt par vienu un to pašu... nu, man liekas, ka tad nu ir drusku par daudz, tur jau likumdevēja... tur viņš nevar aizbildināties ar nekvalitatīvu piemērošanu. Ja viņš pats dod instrumentus, nedodot... tā kā dot ieroci bez instrukcijas, kā viņu piemērot. Nu, tā...

I. Tralmaka.

Tad jūsuprāt likumā iekļautie ierobežojumi, kas attiecas uz 5 procentiem šiem darbiniekiem, ka viņu regulārais pārskats tomēr ļauj piemērot viņu tā, kā tas tiek darīts?

E. Pastars.

Jā, lai gan vienlaikus tā paša 14. panta 12. daļā tur nekādu... agrāk arī tur bija 10 procentu ierobežojums darbinieku... bet tad bija liela problēma, ka iestādēs, kurās ir 15 darbinieku, kurš būs tas pusdarbinieks, kas viņu saņems? Tāpēc no šīs pieejas arī atteicās.

I. Tralmaka.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies.

A. Laviņš.

Ja es vēl drīkstētu...

I. Ziemeļe.

Jā, lūdzu.

A. Laviņš.

Tad noslēgumā man vēl tāds jautājums palika, klausoties jūsu atbildēs. Vai šis te mēnešalgu apmēra paritātes trūkums starp dažādās valsts varas atzaros strādājošajiem, jūsuprāt, ir juridiska nozīme, vērtējot šīs te apstrīdētās normas konstitucionalitāti?

E. Pastars.

Jā, jo likumdevējs, pieņemot apstrīdēto normu, to bija definējis kā mērķi. Man nav pieejami lietas materiāli, lai pateiktu, kurā lapaspusē tas ir rakstīts, bet manā atmiņā, tajā brīdī esot klāt un piedaloties, bija tā, ka nodrošināt līdzvērtīgumu darba samaksā abās varās, lai nebūtu tā, ka vienā ir dzīres un otrā ir trūkums. Šis likumdevēja mērķis nav sasniegts. Ciktāl šī likumdevēja mērķa nesasniegšanai ir konstitucionāla vērtība, nu, tas acīmredzami laikam ir jau.. tiesa vērtēs šos jautājumus.

A. Laviņš.

Paldies.

I. Ziemeļe.

Paldies. Paldies Pastara kungam par šo viedokli.

Un visbeidzot mēs aicinām ekonomisti Aiju Riebas kundzi... jā... pārbaudīt personu apliecinošu dokumentu... Lūdzu, Riebas kundze!

A. Rieba.

Labdien, godātā tiesa!

Es klausos ar interesi, ko stāsta citi runātāji un domāju, ka mans uzdevums ir bijis krietni vienkāršāks un vieglāks, jo mans uzdevums nebija spriest par principiem un par sistēmu, bet izvērtēt konkrētus skaitļus, konkrētus faktus, konkrētus datus trīs

gadu garumā par valsts pārvaldes iestādes juridisko struktūrvienību vadītāju atalgojumiem un izvērtēt tiesnešu atlīdzības.

Es lietošu terminus divus — es lietošu “mēnešalga” un es lietošu “atlīdzība”, kā jau tas ir likuma izpratnē. Tātad mēnešalga ir noteiktā mēnešalga, kas ir saistīta ar noteiktu grupu un atlīdzība — tas ir tas, ko cilvēkam grāmatvedība aprēķina un kurus datus es esmu redzējusi.

Un es esmu skatījusies ne tikai ministriju iesūtītos datus no 2014. līdz 2017. gada aprīlim par struktūrvienību vadītāju gan mēnešalgām, gan atlīdzībām, esmu arī skatījusies Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā pieejamās amatpersonu deklarācijas, kur mēs redzam visu kopā, kas ir sociālās garantijas, atlīdzība, atalgojums un tamlīdzīgi.

Gribētu sniegt tātad īsumā šīs te atbildes uz tiem četriem konkrētajiem jautājumiem, kuri man tika uzdoti un kurus es izvērtēju.

Veicot šo te datu analīzi, es sapratu, ka arī man jālieto kādi principi un kādas noteiktas metodes. Un tas princips, ko es biju spiesta lietot vai vienalga, pateicoties, ka tāds princips ir, es lietoju “skaldi un valdi” principu, jo atšķirība starp struktūrvienībām ir pārāk dažāda, lai es varētu teikt, ka ir tā. Ir struktūrvienības, kas saucās “departaments” un ir departamenta direktors, ir struktūrvienība, kas saucas “nodaļa” — juridiskā nodaļa un ir nodaļas vadītājs.

Un tā, īsumā savelkot kopā, manā rakstiskajā ziņojumā ir pa šīm te struktūrvienību vadītājiem detāli izvērts trīs gadu garumā. Īsumā savelkot, es teikšu tā.

Direktoru atalgojums ministrijās. Tātad mēnešalga, kas ir noteikta, tas ir, saskaņā ar likumu noteiktā mēnešalga. Direktoriem tā noteikti ir 13. vai 14. mēnešalgu grupa. Ja mēs tagad skatāmies to otro ciparu, kāda ir aprēķināta atlīdzība, tas ir arī tas, ko saka Valsts kontrole, nu tad es teikšu tā: ministrijā piemaksas dažādos gados, dažādām ministrijām sastāda 30 līdz 40 procenti, Valsts kancelejā, kur mēnešalga Juridiskā departamenta direktoram ir 16. grupā, augstāk vairs nevar, piemaksas dažādos gados ir bijušas līdz pat 70 procentiem. Manos pielikumos jūs varat apskatīties, tās ir departamentu direktoru...

Ja mēs skatāmies departamenta direktora vietnieku. Protams, ir ministrijas, kurās nav šāda amata, ir tikai nodaļas. Vai arī otrādi, Valsts kancelejā ir tikai direktori un direktoru vietnieki, nav nodaļu vadītāji. Bet ir jāņem vērā, ka tāda struktūrvienība kā tāda, nu ir... man gribētos, lai būtu konkrētāk, jo departaments ir viena lieta un

nodaļa ir cita. Ja mēs skatāmies direktoru vietniekus. Atkal ministrijās mēnešalga, kas ir noteikta kā bāze direktoru vietniekiem — 12. līdz 14. grupa. Tas ir 1569 līdz 1917 eiro. Ja mēs skatāmies atlīdzības, kas ir aprēķinātas, nu tad vidēji ir 15–20 procentu piemaksa. Nu, ja es tā rupji vērtēju, tad es teikšu tā: direktoram tās piemaksas ir augstākas, direktora vietniekam dažādās ministrijās ir dažādi un nedaudz zemākas. Bet ir arī atsevišķi izņēmumi, ir ministrijas, kur šīs piemaksas pārsniedz 40 procentus.

Ja mēs skatāmies tālāk nodaļu vadītājus. Nu... kompetents nodaļas vadītājs, kompetencei jābūt struktūrvienības vadītājam... jā... mēnešalga noteikta ministrijās ir 12.–13. grupa. Bet arī jau 13. grupa, kas ir augstāka nekā 12. Piemaksas. Ir ministrijas, kurās piemaksas nodaļu vadītājiem sastāda vairāk kā 50 procenti, jau jūsu pieminētās Vides un reģionālā, Aizsardzības ministrija, Zemkopības ministrija... es neminu Ārlietu ministriju, kurai ir piemaksas, kas saistās ar ārlietu piemaksām... Vairumam ir 20 līdz 40 procenti. Tātad prakse turpinās. Arī nodaļas vadītājam pie jau noteiktas 12., 13. mēnešalgu grupas nāk vairāk plus mīnuss 20 līdz 40 procentu piemaksa. Tā ir izplatītākā prakse, ja mēs atmetam augšējās ministrijas un zemāko. Un vienīgā ministrija, kurai piemaksas ir mazāk nekā 20 procenti nodaļu vadītājiem, juridisko nodalu vadītājiem, ir Tieslietu ministrija.

Ja es tālāk skatos nodaļu vadītāju vietniekus tajās ministrijās, kurās viņi ir... nu, tad tur nodaļu vadītāju vietniekiem ir 11., 12. mēnešalgu grupa, kas ir noteikta, piemaksas trešdaļai — 20–25 procenti, divām trešdaļām — vairāk kā 30 procenti. Un es saku... nu, man ļoti gribētos būt atturīgai jebkādos emocionālos spriedumos, jo galu galā tie ir tikai cipari. Mani tomēr pārsteidz tas, ka mēs pamanāmies mēnešalgu grupā, kura ir pieļaujama, nepārsniedzot, radīt šādu te procentu piemaksu. Un tas nav tikai vienu mēnesi, divus mēnešus. Es pētu trīs gadu garumā katru mēnesi atlīdzības datus un salīdzinu ar mēnešalgu noteikto. Tātad, vizuāli paskatoties, ir lietas kārtībā. Mēnešalga... normāli... 11., 12., 13. grupa... nu, reizēm augstāk un tas ir ļoti iespējams, ka to grupu var dabūt arī nedaudz augstāku, jo Ministru kabineta noteikumi par valsts un pašvaldību darbinieku atlīdzību... jā, reglamentē tos līmeņus, kas ir jāprot. Un es varu citēt, ja tas ir vajadzīgs, bet man liekas, ka tas ir lieki... sniegt ekspertīzi, piedalīties sēdēs un tamlīdzīgi.

Nu un tad tā mana nākošā pieeja bija tāda. Tātad es saskaldīju: noteiktā mēnešalga un atlīdzība, kas ir faktiski. Tos datus es jums prezentēju.

Tad es darīju vēl arī tādu metodi, un salīdzināšu... jo man ir jādod atbilde, vai ir iestāžu atlīdzībā speciālistam augstāka nekā 12. mēnešalgu grupa... tad es domāju,

ka šīs te faktiski aprēķinātās atlīdzības man ir jāpielīdzina kaut kam tādām, kas ir stabils. Nu, kas var būt stabilāks par šīm te 16 mēnešalgu grupām, kuras ir ierakstītas likumā? Un tad es to naudu, ko faktiski juridiskās struktūrvienības vadītājs, kas viņam ir aprēķināta, es pārvēršu mēnešalgu grupā. Un tā faktiskā lieta ir tāda, ka visās ministrijās direktoriem tas aprēķinātais ir sākot no 13. grupas, līdz pat krietni pārsniedzot 16. Manās piezīmēs tas ir 16 plus iet pāri... Valsts kancelejā konsekventi — 16 plus. Direktora vietniekam ministrijās — no 13. līdz 16. plus. Valsts kancelejā konsekventi 16 plus. Tā nosacītā kategorija, nosacītā grupa. Nodaļas vadītājiem — 13.–16. plus atkarībā no ministrijas un atkarībā no gada. Nodaļu vadītāju vietniekiem — 12.–14. Tātad faktiski mēs varam runāt par to, ka atlīdzība, ko saņem šis kvalificētais speciālists, robežās no 12.–14. ir nodaļas vadītāja vietniekam. Tas ir tas konsekventais secinājums, ko es varu izdarīt.

Un, ja mēs runājam, cik procentos iestāžu atlīdzība speciālistam ir augstāka nekā 12. mēnešalgu grupai, tad man ir jāsaka tā: simtprocentīgi visiem direktoriem, simtprocentīgi visiem direktoru vietniekiem, simtprocentīgi visiem nodaļu vadītājiem un 70 procentos gadījumu nodaļu vadītāju vietniekiem. Tas ir par to daļu skaldi un valdi, par valsts pārvaldes iestāžu juridisko struktūrvienību vadītājiem.

Un tagad ļoti īsi par tiesnešiem. Kaut gan jāsaka, ka tiesnešu ir krietni vairāk un viņu Valsts ieņēmumu dienesta deklarācijās iesniegtie dati arī bija krietni apjomīgāki. Bet tie secinājumi man ir īsumā šādi.

Tātad par tiesnešiem noteikto mēnešalgu. Atkal tas pats princips — kāda tiesnešiem ir mēnešalga noteiktā. 2016. gada dati, 520 kopskaitā tiesneši. 12. kategorija — 313 jeb tas ir 60 procentiem. Nevienam nav zemāka par 12. mēnešalgu grupu. Tātad ir ievērotas prasības.

13. mēnešalgu grupa ir 40 tiesnešiem... man ir jārunā par tādu nosacīto mēnešalgu grupu, jo es lietoju to pašu skalu arī attiecībā uz tiesnešiem. 40 tiesnešiem jeb mazai daļai — 8 procentiem un 14. mēnešalgu grupa — 167 tiesnešiem jeb atlikušajiem 32. Mēnešalgas augstākas par 14., protams, tiesnešiem nav.

Ja mēs tagad skatāmies, kas mainās, ja es vērtēju tiesnešu saņemto atlīdzību. Nu, tad situācija, protams, uzlabojas, jo tiesnešu atlīdzībā iet iekšā visas piemaksas, par izdienu un tamlīdzīgi.

Tādā gadījumā 12. kategorijā — 44 tiesneši jeb 8 procenti. Lauvas tiesa ir 13. un 14. kategorijā — 152 un 155 jeb 29 un 30 procentu ierēdņi. Tātad, ja tas attiecas uz

mani kā uz pētījumu un uz analītiķi, es sakoncentrējos uz šo te 14. un 13. grupu un detalizēti pētīlāk, kas tas tie ir par tiesnešiem, kurās tiesu instancēs un tamlīdzīgi.

Un, pabeidzot tātad šo te ar piemaksām vērtētās atlīdzības, jā, ir neliels skaits tiesnešu 15. grupā — 3, neliels skaits ar 16. atlīdzības grupu un 163 tiesneši jeb 30 procenti ir ar to 16 plus. Realitātē.

Ja mēs tagad paanalizējam un skatāmies izvērstāk, kas tad tur ir... Tātad, 13. un 14. tajā manis ievestajā nosacītajā mēnešalgu grupā mums ir 252 tiesneši, tas ir lauvas tiesa, 13. — 69, 14. — 183 no tiem 500.

Un ja es paskatos, kas tad ir tā dominējošā, tad, protams, šī te... nosacītā atlīdzība, ko tiesnešu lielākais vairums saņem — 13., 14... kā jūs atceraties, ir salīdzināma ar valsts pārvaldes institūcijās nodaļu vadītāju vietnieku līmeni.

Tie tātad ir tie mani kopsavilkumi un īsie secinājumi. Bet izvērstā veidā pa gadiem, kur var redzēt, vai palielinās mēnešalgas vai nepalielinās, cik procentu ir vai nav kādai ministrijai piemaksās, to var redzēt izvērstajā ziņojumā un man liekas, ka šis ziņojums drīzāk noderētu priekš tās jaunās sistēmas izstrādes, kad mēs gribam apzināt esošo situāciju un faktus.

Paldies. Tas man būtu īsumā viss.

I. Ziemeļe.

Paldies, Riebas kundze. Vai tiesnešiem būtu jautājumi? Tiesnese Osipova.
Lūdzu!

S. Osipova.

Jā. Tas tā ļoti optimistiski izklausās, kaut gan tiesnesim vajadzēja būt pielīdzinātam 12. amatu grupā vadītājam plus ar koeficientu. Faktiski šajā amatu grupā atrodas nodaļas vadītāju vietnieks pēc reālās... un tiesnesis... ir daļa tiesnešu, kuri ir tajā pašā situācijā, neraugoties uz to, ka viņiem pienāktos koeficients.

A. Rieba.

Par kādiem koeficientiem iet runa? Ja es paskatos tos koeficientus, ar ko atšķiras zemesgrāmatas tiesnesis un apgabala tiesnesis, tie koeficienti ir stingri ievēroti. Tie koeficienti, nosakot pie Tiesu administrācijas...

S. Osipova.

Es uzdotu jautājumu pēc reālās atlīdzības, jo tiesneša mēnešalgai, piemēram, rajonu tiesas tiesnesim... tur iet 1,1... tas ir priekšsēdētāja vietnieks...

A. Rieba.

Nu, acīmredzot tādā veidā arī tiesnešiem izveidojas tas 16 plus, ka mēs skatāmies šos koeficientus par attiecīgo amatu, ko tiesnesis ieņem... priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks... plus vēl arī piemaksas par izdienu. Tādā veidā arī ir tie 30 procenti tiesnešu, kas tiek skalas augšpusē 16 plus. Bet man liekas, ka tā uzmanība, protams, ir tie 59 jeb 60 procenti, kas viss ir 13., 14. grupa un kas ir līdzvērtīgi valsts pārvaldes iestāžu nodaļu vadītāju vietniekiem.

S. Osipova.

Ierēdņu algās ar piemaksām ieguldīja ievērojamus līdzekļus uz Latvijas prezidentūru Eiropas Savienībā. Vai ir redzams kritums pēc tam un vai tās piemaksas bija pamatotas?

A. Rieba.

Es to varu atbildēt tūlīt, ieskatoties, piemēram, ja jāizdala ir 2015. gads. Man atmiņa saka, ka es nepamanīju “pīķi” 2015. gadā. Dati liecina, piemēram, par diezgan lielu stabilitāti, ja mēs skatāmies... direktoru vietniekiem — diezgan liela stabilitāte, direktoriem — diezgan liela stabilitāte. Es, vienīgais, ko varu varbūt izdarīt pārsteidzīgu secinājumu, ka jau kopš 2014. gada ir sasniegta laba stabilitāte, kurā mēs visu laiku turamies. Nē, 2015. gada prezidentūra šeit neizceļas.

S. Osipova.

Varbūt tas nav jautājums ekonomistam, bet sakiet, lūdzu, jūs redzat arī šos jaunos pirmās instances tiesnešus. Vai 30-gadīgs karjeras cilvēks ir motivēts doties ar tiesnesi, vai labāk doties valsts pārvaldes virzienā?

A. Rieba.

Jautājums ļoti interesants, ko es varu atbildēt cipariski, bet nevaru atbildēt pēc būtības. Tas ir jāprasa Tiesu administrācijai. Mani pārsteidz, ka rajonu (pilsētas) tiesas tiesnesis, kas ir lielākā daļa, bez stāža — tādi 2017. gadā bija 42 un viņiem visiem ir

noteikts 12. kategorijas maksimums 1647. Bet 31 tiesnesim no šīs pašas rajona, pilsētu tiesu tiesnešu grupas ir noteikts atalgojums 1399, kas ir 85 procenti no 12. maksimuma. Es nevaru atbildēt, kāpēc, bet likums nav pārkāpts. 12. grupa ir. Tā kā nevaru komentēt šo, jo es redzu, ka tiesneši, kuri ir bez pieredzes, reizēm saņem vairāk nekā tie 31 tiesnesis, kas ir ar 28 procentu piemaksu par stāžu. Bet es nezinu, kāda ir būtība šai atšķirībai, jo tas ir jāpēta dziļāk.

I. Ziemeļe.

Mēs paskatīsimies.

Tiesnesis Kučs.

A. Kučs.

Vēl par statistiku. Jūs teicāt, ka jūs analizējāt valsts pārvaldes trīs gadu garumā.

A. Rieba.

Jā, 2014., 2015. un 2016. 2017. es vairs nevarēju ņemt vērā, jo trīs mēneši gada sākumā bija viens pret vienu noteiktais — mēnešalga un atlīdzības sakrita.

A. Kučs.

Vai bija daudz, teiksim, tādu ministriju, kur tās piemaksas ir katru mēnesi? Teiksim, ja mēs ņenam trīs gadu garumā? Visās?

A. Rieba.

Visās simtprocentīgi direktoriem... visās simtprocentīgi direktoru vietniekiem, visās simtprocentīgi nodaļu vadītājiem.

A. Kučs.

Visus trīs gadu?

A. Rieba.

Jā.

A. Kučs.

Jā. Paldies

I. Ziemele.

Vai tiesnešiem, lūdzu, vēl būtu jautājumi? Pieteikuma iesniedzējiem?

S. Harbaceviča.

Nē, paldies.

I. Ziemele.

Saeimas pārstāvei? Lūdzu!

I. Tralmaka.

Daži jautājumi. Es skatos uz jūsu statistiku par tiesnešiem. Sakiet, lūdzu, vai tajā ir arī Augstākās tiesas tiesneši un zemesgrāmatu tiesneši?

A. Rieba.

Apgabaltiesas, zemesgrāmatas, rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši... tas ir... manā analīzē ir iekļauti visi, kuriem es varēju publiskajā internetā pieiet.

I. Tralmaka.

Tad tur nav iekšā Augstākās tiesas tiesneši. Skaidrs.

Es varbūt atbildēju uz jautājumu par to... tie ir tiesneši stažieri, kam ir noteikts zemāks... tas ir atlīdzības likuma 5. panta...

A. Rieba.

Jo es savā analīzē neizmantoju šo te gadījumu, kad 28 procentu piemaksa par stāžu... un tas ir tomēr zemāks nekā sākumā...

I. Tralmaka.

Un jautājums ir vēl tāds. Skatoties uz departamentu direktoriem, uz nodaļu vadītājiem. Sakiet, lūdzu, es saprotu, ka jūs neesat... jūs skatāties tikai algas, jūs neskatījāties amatu aprakstu kaut kādas izmaiņas. Atsevišķās vietās jums ir pateikts,

ka ir savienoti amati un to jūs esat atspoguļojusi, bet tas nav tāds komplekss izvērtējums...

A. Rieba.

Manās iekšējās tabulās, protams, man ir fiksēts, kuru no tās 21. juridiskās.. es skatos, vai tas ir 6 vai 6A grupa vai 5A... to es skatījos, bet vēlāk es to atmetu kā nevajadzīgu.

I. Tralmaka.

Paldies

I. Ziemeļe.

Ja jautājumu vairāk nav, paldies Riebas kundzei.

Tādējādi Satversmes tiesa ir noslēgusi lietas izskatīšanu pēc būtības. Mēs tuvojamies tiesas debatēm.

Bet es ierosinu pārtraukt tiesas sēdi līdz pulksten 14.30 un abām tiesas dalībniecēm sagatavoties tiesas debatēm. Paldies

Pārtraukums līdz 14.30.

(Pārtraukums.)

I. Ziemeļe.

Lūdzu, sēdieties.

Turpinām lietas izskatīšanu.

Mēs esam nonākuši līdz tiesas debatēm. Es gribētu pajautāt lietas dalībniekiem, cik būs nepieciešams laiks?

S. Harbaceviča.

Man ir ļoti grūti prognozēt, bet noteikti daudz mazāk par pusstundu.

I. Ziemeļe.

Paldies. Un Saeimas pārstāvei.

I. Tralmaka.

Es palūgšu 20 minūtes.

I. Ziemele.

Jā. Labi. Tātad mēs arī varam par šo laiku vienoties.

Un visupirms es dodu vārdu tātad pieteikuma iesniedzējas pārstāvei Harbacevičas kundzei. Lūdzu!

S. Harbaceviča.

Paldies, godātā tiesa!

Mēs esam pavadījuši divas garas un ļoti intensīvas darba dienas un ir pateikts ļoti daudz informācijas un ir izteikti ļoti daudz vērtējumi, tāpēc es centīšos neatkārtoties ne vienos, ne otros.

Bet vienu lietu, ko es varbūt pati sākotnēji vēlētos pateikt un vēlreiz uzsvērt ir tas, ka Tieslietu padome šeit ir nākusi runāt par prioritāras sistēmas un nevis par ciparu jautājumiem. Un atalgojuma jautājums, kā jau mēs to teicām, ir gan tiesnešu, gan tiesas neatkarības jautājums un tiesību uz taisnīgu tiesu garantija un priekšnoteikums. Tas ir tas mūsu izejas rāmis šajā te kontekstā.

Ja mēs runājam par atalgojuma sistēmu kā tādu, tad es atkal, kā jau tika minēts un kā mēs to pilnībā atzīmējām, tad mēs neesam šeit nākuši lūgt vai prasīt kaut kādu konkrētu sistēmu. Teiksim, tas, ko mēs gribētu pateikt un kas ir ļoti svarīgi un ko mēs arī gribētu dzirdēt no tiesas, eventuāli ir tas, ka, protams, parlamentam ir rīcības brīvība, bet tajā pašā laikā arī rīcības brīvība ir arī zināmā mērā ierobežota ar tām konstitucionālajām imperatīvām, kas ir jāsasniedz un arī ar vienu otru starptautisko standartu, ko mēs jau esam šobrīd pieminējuši. Un tāpēc vienalga, par kādu sistēmu konkrēti lai izšķirtos un arī vienalga, kādā procedūrā, es domāju, ka tas, kas ir svarīgi pasakāms, ir tas, ka atalgojumam ir jāizriet no likuma vai kā ENCJ dokumentos ir minēts — pat vajadzētu būt... kā atsevišķās valstīs tas ir.. un tad varbūt, iespējams, tas būtu jārada un jābūt regulētam konstitucionālā līmenī. Bet tas arī nav nekas konkrēts, ko mēs šobrīd pieprasītu. Jebkurā gadījumā ir jābūt... šim atalgojumam ir jābūt pārredzamam, paredzamam un skaidram. Teiksim, tāda situācija, ka šis pats pirmās instances tiesnesis, jauns pirmās instances tiesnesis, kas nāk uz sistēmu, ienāk šajā sistēmā, kas principā ir mūža karjera, kurai vajadzētu būt mūža karjerai, saprazdams un zinādams, ar ko viņš var rēķināties un ar ko viņš var rēķināties perspektīvā.

Tāpat es gribētu teikt, ka, vienalga, lai kāda arī būtu sistēma, šai sistēmai ir jāparedz šīs te algas reālās vērtības nodrošinājums un tāpat es gribētu teikt, ka šim reālās vērtības nodrošinājumam būtu jābūt automātiskai adaptācijai, teiksim, piemēram, vai par kritēriju izvēlas ekonomikas izaugsmi vai par kritēriju izvēlas inflāciju, vai kādu citu. Es neesmu ne ekonomists, ne finansists, to, iespējams, kāds var pateikt kompetentāk, bet es gribētu teikt, ka šajā situācijā šobrīd šīs automātiskās adaptācijas trūkums arī zināmā mērā demonstrē to *de facto* nelīdzsvarotību starp varas zariem, jo gan likumdevējam, gan izpildvarai šī adaptācija ir automātiska, bet tiesu varai ir jāiet lūgt un jāiet lūgt principā, ja mēs skatāmies uz šīm te pirmās instances tiesām, tad jāiet lūgt caur izpildvaru. Tāpat šīs te konkrētais algu jautājums un adaptācija. Nu, un cik efektīvs tas process ir... nu, mēs dzirdējam no tieslietu ministra, kas arī atzina diemžēl tā paša atlikuma principa eksistenci.

Un, protams, teiksim... šie te kritēriji... bet ir jāmin arī tā pietiekamība un samērojamība ar citiem varas zariem, gan no tāda viedokļa... Jā, arī jūs esat iepriekš teikuši, ka tiesnešu prestižam šajā ziņā ir ļoti liela nozīme, gan arī ar to, ka ir jābūt līdzsaram starp varas zariem un ir principā jābūt arī solidaritātei. Un tas var attiekties gan, teiksim, uz absolūtiem cipariem, gan, piemēram, arī no šī te samērojamības viedokļa var analizēt arī eventuāli koeficientu.

Mēs runājam... šeit tika pieminēts tā imperatīva, kas atsevišķiem praktiķiem šķiet esam gandrīz vai svarīgāka realitāte par satversmību... teiksim, tas, ko mēs saucam pa fiskālo telpu. Mēs visi esam nodokļu maksātāji un mēs visi apzināmies, ka ir ļoti svarīgi, lai valsts resursi tiktu izlietoti lietderīgi un lai valsts resursi tiktu izlietoti efektīvi. Par to absolūti nav nekāda strīda. Es vienkārši gribētu teikt... ja mēs būtu teorētiskā situācijā, kur šī fiskālā telpa ir ļoti, ļoti liela, arī tajā situācijā sadales principiem un šai paritātei starp varas zariem, viņai būtu nozīme. Bet situācijā, kurā mēs esam, šaurā fiskālā telpā... šiem kritērijiem ir vēl progresīvi pieaugošāka nozīme. Viņi ir vēl svarīgi, jo mums šīs naudas ir maz. Tā. Ja no tāda viedokļa...

Tad vēl varbūt pāris vārdi burtiski par normu un par normas piemērošanu. Te mēs atkal runājam tādās tā kā esības un jābūtības kategorijās. No vienas puses mums ir norma, kas nosaka, teiksim, šo te algu regulējumu un viņas sasaisti ar civildienesta algu, tad ir tā teorētiskā interpretācija, ko varbūt liek priekšā Saeima un tad ir tā praktiskā interpretācija, kādu mēs to esam redzējuši gan no tā, ko runāja šodien cienījamā ekonomiste, gan no tā, ko iepriekš stāstīja Valsts kontrole. Tāpat ir realitāte, kas ļoti, ļoti atšķiras no sākotnējā likuma mērķa vai varbūt no šīs te teorētiskās

interpretācijas, kas varētu tikt piedāvāta. Un te, man liekas, ir būtiski, ka šī realitāte ir zināma. Šis te pirmais Valsts kontroles pētījums jau tika veikts vairākus gadus atpakaļ. Un arī tas, ka par šo realitāti... par šiem valsts izpildvaras tēriņiem īstenībā nav īpaši efektīva kontroles mehānisma. No vienas puses tai, protams, būtu jābūt katras institūcijas finanšu disciplīnai, no otras puses... ja tas atpaliek un parādās citas prerogatīvas, tad kas mums ir? Mums ir Valsts kontrole, kas iejaucas *post factum* ar savu analīzi, kas ir ļoti interesanta un faktoloģiska, bet varbūt kuras juridiskajiem secinājumiem vienā otrā situācijā negribētos piekrist, vai tas ir tikai normas interpretācijas un labas pārvaldības principa pārkāpums jeb tas ir viena otra no situācijām par šīm te piemaksām jau ir pašas normas pārkāpums. Bet varbūt tālāk par to vairs nē...

Es vienkārši gribētu teikt, ka jā, kā jau mēs atzinām, parlamentam ir tiesības... parlamentam ir tiesības izvēlēties modeļus, ievērojot zināmus kritērijus, parlamentam ir rīcības brīvība, bet parlamentam ir arī pienākums rīkoties, lai nodrošinātu esošās dzīves situācijas atbilstību Satversmei. Tā kā arī likumdošanai ir jābūt pietiekami detalizētai un pietiekami aktuālai. Un tad tur ir atkal jautājums par to, ciktāl to var izlabot ar interpretāciju un ciktāl tiešām ir nepieciešami likuma grozījumi.

Un te atkal... tāds vispārējs deleģējums Ministru kabinetam piedāvāt sistēmas pilnveidošanu bez varbūt ļoti konkrētām vadlīnijām... tas ir labi, bet jautājums ir — vai tas ir pietiekami.

Te es atkal nonāku pie tieslietu ministra piedāvājuma Tieslietu padomei vērsties Saeimā ar piedāvājumu. Es tā īsti nesapratu, vai mums šajā situācijā sagaidītu konkrētu modeli jeb no mums sagaidītu, teiksim, to pašu principu atkārtojumu, par ko mēs jau esam runājuši un kas jau ir izsmeļoši minēti arī Satversmes tiesas iepriekšējos spriedumos. Bet es gribētu teikt, ka atkal šī te Tieslietu padomes realitāte ir atšķirīga no tā, kāda viņa sākotnēji tika iecerēta pirms iestāšanās Eiropas Savienībā, veidojot šo likumu “Par tiesu iekārtu”, kur tas tiešām bija tāds zināmā mērā tā kā tieslietu sistēmas pārvaldes orgāns. Šobrīd es gribētu teikt, ka Tieslietu padome ir konsultatīvs orgāns, kas piedalās politikas veidošanā un kurā *ex officio* ir pārstāvēti gan likumdevēja, gan izpildvaras pārstāvji. Tā kā dialogs noteikti notiek arī pašā Tieslietu padomē, tikai jautājums ir, kādas ir šī te dialoga reālās sekas un cik efektīvi tas ir tajā brīdī, kad tieslietu ministram ir jāiet un kaut kas šīs te sistēmas vārdā ir jāizdara tieši tiesnešu algu jautājumā.... sistēmas jautājumā. Tā ir tā realitāte.

Vēl viens realitātes aspekts ir par konkursiem, ko es gribēju arī minēt. Man diemžēl... atkal tieši tāpat, kā mums nebija apkopojuma, arī man šobrīd nav apkopuma, ko piedāvāt par konkursiem, bet es vakar arī parunāju ar Kvalifikācijas kolēģijas priekšsēdētāju, apjautājoties tiešām par šo viņa iespaidu un viedokli par to, kādus kandidātus tad viņš redz galu galā no tiem tiesnešu kandidātiem, kas atnāk kārtot jau... nu, viņš redz to situāciju, kad atnāk kārtot jau kvalifikācijas eksāmenu... Un praktiski tas, ko man teica Vīganta kungs, ir, ka tas, ko viņi redz, ir tiesnešu palīgi. Un nav nedz šo te privāto juridisko profesiju, kas pieder pie tieslietu sistēmas, ne arī, kas ir ļoti interesanti, tā kā neesot pēdējā gada laikā redzēts arī absolūti neviens no valsts pārvaldes. Ir bijis viens prokurors, kas ir kļuvis par tiesnesi Cēsu tiesā, bet tas esot arī praktiski bijis vienīgais gadījums, kas pagājušogad esot bijis kaut kas ārpus gluži tieslietu sistēmas esošs, kāds, kas nav bijis palīgs.

Tas atkal viņa vērtējumā... nozīmē, protams, to, ka šie cilvēki ir kvalificēti un ir ļoti labi, ka tiek izmantots šis te palīgu resurss, bet tajā pašā laikā šie ir ļoti jauni cilvēki savas karjeras sākumā un atkal ar viņa vārdiem... ļoti daudzas no tām īpašībām, ko mēs vēlētos tai jābūtības ziņā redzēt šajos te amata kandidātos, viņos tiek vairāk izstrādātas un izkoptas viņu reālajā tiesnešu darbā.

Tad vēl varbūt divi vārdi par tiesnešu... par šo te 12. mēnešalgu grupu. Es nezinu, vai tas būtu risinājums... Kā teica Pastara kungs... ka 12. grupa vai 13. grupa, kā nu tur nosaka... cik es saprotu no šīs budžeta konsultāciju situācijas šobrīd, piemēram, pat ja nākamajā gadā mums ir šī te *ad hoc* naudiņa, ko varētu it kā ielikt sistēmā, problēma ir tā, ka šobrīd ir jāatrod cits risinājuma modelis kaut vai tāpēc, ka šajā 12. algu kategorijā arī šo te pielikumu īsti nevar ietilpināt. Tas vienkārši nozīmē, ka katru reizi, piemēram, kad mums būs kaut kāds pozitīvas attīstības modelis vai tas būs sistēmisks vai *ad hoc*, mēs katru reizi mainīsim šo te grupu? Tas arī būtu diezgan smieklīgi.

Tie tādad kopumā ir pavisam īsi mani apsvērumi.

Es vienkārši gribētu vēl pateikt vienu lietu. Man liekas, ka tā kopumā, sistēmiski domājot, tas, ko mēs redzam, ir tiešām šis jautājums par konstitucionāliem orgāniem un par to, ka tieslietu sistēma diemžēl citu varu acīm netiek atpazīta kā tāda, netiek atpazīta kā līdzvērtīga vara, un kā tādai viņai arī netiek dots pietiekams respekts, kas izpaužas pavisam konkrētos lēmumos. Un varbūt no tāda viedokļa atkal... teiksim tā... ar lielu līkumu atnākot atpakaļ pie tā, ko es sākotnēji teicu, man ir mazliet kauns būt šeit te... piektajā piegājienā atkal runājot par tiesnešu algām, bet nu

šī te pedagoģiskā funkcija, nepārtraukti atkārtotojā funkcija, atkal ir kaut kas, no kā acīmredzami Satversmes tiesai arī zināmā mērā neizdosies izvairīties, jo tas ir nepieciešams sabiedrībai.

Pavisam nerātns apsvērums šajā kontekstā būtu varbūt pedagoģiskāk... varētu daudz izdarīt... ja būtu tāda situācija, kā to izdarīja, teiksim, mūsu kaimiņi lietuvieši, vienkārši uzskatot šo nesamaksāto par parādu, ko tiesu sistēmai ir palikusi parādā valsts kā tāda. Bet nu... tas jau ir tāds teorētisks aspekts, un es negribētu tajā iedziļināties īpaši..

Vienkārši, tiešām... Tieslietu padome ir nākusi ar lūgumu pēc sistēmiskām vadlīnijām.

Paldies.

I. Ziemeļi.

Paldies, Harbacevičas kundze.

Lūdzu, Saeimas pārstāve, Tralmakas kundze.

I. Tralmaka.

Paldies.

Godātā tiesa!

Es savu uzrunu centīšos sadalīt trijās daļās: pagātnes daļā, tagadnes daļā un nākotnes daļā. Pavisam īsi to nobeigumā.

Saeimas ieskatā šajā tiesas sēdē ir četri aspekti, kuri ir pieminēšanas vērti. Pirmais būtu likumdevēja izvēle piesaistīt tiesnešu atalgojumu valsts pārvaldē nodarbināto augsti kvalificēto juristu mēnešalgai, otrs aspekts ir vēlākie grozījumu atlīdzības likumā un šo grozījumu būtība. Trešais aspekts ir tas, vai atlīdzības likums šobrīd saglabā līdzsvaru starp valsts pārvaldē nodarbinātu juristu atalgojumu un tiesnešu atalgojumu. Visbeidzot ceturtais — vai tiesnešu atalgojums šobrīd nodrošina viņiem pienācīgu ekonomisko neatkarību.

Runājot par pagātni. Šajā lietā ir daudz runāts par to un ir daudz ir jautāts, vai likumdevēja 2010. gadā izdarītā izvēle piesaistīt tiesnešu atalgojumu valsts pārvaldē augsti kvalificētu nodarbinātu juristu mēnešalgai ir bijis veiksmīga, vai tā ir bijusi taisnīga un vai tā ir bijusi atbilstoša Satversmei.

No Pastara kunga mēs dzirdējām par apstākļiem, kādā veidā tapa šis likums. Nenoliedzami, likumdevējam tajā laikā bija svarīgi arī finansiālie apsvērumi, tomēr

likumdevējs izvēlējās šo modeli atbilstoši Satversmes tiesas atziņām, izvērtējot tiesnešu slodzi, atbildības līmeni un nepieciešamo kvalifikāciju. Un šī vērtējuma rezultātā izvēlējās piesaistīt tiesnešu mēnešalgu 12. mēnešalgu grupas maksimālajam apmēram.

Arī Satversmes tiesa 2012. gadā atzina, ka likumdevēja izvēle piesaistīt tiesnešu atalgojumu mēnešalgu grupai, kurā atradās tajā laikā visaugstāk kvalificētie juridisko funkciju veicēji valsts pārvaldē, pati par sevi nebija uzskatāma par netaisnīgu vai pretēju Satversmes 83. pantam un 107. pantam. Tātad likumdevējs var izvēlēties šādu atalgojuma sistēmas modeli, un šāda modeļa izvēle nepārkāpj likumdevējam piešķirtās rīcības brīvības robežas.

Tāpat atšķirīga atalgojuma modeļa pastāvēšana starp konstitucionālajiem orgāniem pati par sevi arī nav pretrunā taisnīguma principam. Likumdevējs var paredzēt atšķirīgu mēnešalgas noteikšanas modeli Saeimas deputātiem, Ministru kabineta locekļiem, Valsts prezidentam, Valsts kontrolierim, tiesnešiem un arī citām augstākajām amatpersonām. Šāda modeļa izvēlē nav būtiski tas, kādam lielumam tiek piesaistītas konkrētas amatpersonas mēnešalga. Galu galā viens vai otrs koeficients arī nozīmēs to, ka šis koeficients ir jāizvēlas attiecīgajā lielumā un arī tas tiks pielīdzināts vienai vai otrai amatpersonai.

Šajā sistēmas izvēlē ir svarīgs tas, vai mēnešalgas apmērs ilgtermiņā nodrošina attiecīgās amatpersonas statusam, atbildībai un tiesnešu gadījumā, protams, arī neatkarības prasībām atbilstošu atalgojumu. Un šeit es uzsveru — ilgtermiņā. Tātad mēnešalgai ir jābūt atbilstošai ne tikai uz likuma pieņemšanas brīdi, bet arī saprātīgi paredzamā nākotnē, ņemot vērā valsts ekonomisko situāciju un citus mainīgus apstākļus.

Vērtējot šo pašu tiesnešu atalgojuma sistēmu, kurā tiesnesis piesaistīts 12. mēnešalgu grupai un 5A līmeņa juridisko funkciju veicēju amata aprakstam, kurš nav mainījies, Satversmes tiesa 2012. gada 28. marta spriedumā atzina, ka tiesnešiem noteiktais atalgojums... tas bija lēmums, es atvainojos... atzina, ka tiesnešiem noteiktais atalgojums ir samērīgs ar amata atbildību, slodzi, neatkarības prasībām, no amata izrietošiem ierobežojumiem un arī amatu rāmju konstitucionāli tiesiskā iekārtā. Tāpat Satversmes tiesa secināja, ka tobrīd atalgojuma sistēma ļauj piesaistīt tiesnešu amatam spējīgus un kompetentus juristus un ļauj tiesnešiem baudīt pienācīgu ekonomisko neatkarību.

Tātad runājot par senāku pagātni, Satversmes tiesa savu vērtējumu ir devusi un ir atzinusi likumdevēja izvēli par taisnīgu un atbilstošu Satversmei.

Tālāk savas uzrunas pagātnes daļā es pakāpšos mazliet uz nesenāku pagātni, proti, uz 2012., 2014. un 2016. gada grozījumiem atlīdzības likumā. Šo grozījumu būtību es šajās tiesas sēdēs jau skaidroju un tā, manuprāt, nav maznozīmīga šajā lietā. Attiecībā uz valsts amatpersonām piešķiramo vispārējo un speciālo piemaksu, naudas balvu un prēmiju izmaksu likumdevējs ir skaidri noteicis ierobežojumus un limitus. Tās ir izmaksājamas īpašos gadījumos ar pienācīgu pamatojumu un to jēga un būtība ir motivēt spējīgākos un kvalificētākos darbiniekus. Šādu darbinieku motivēšana ir pieļaujama un nepieciešama, jo šādiem darbiniekiem aizejot no valsts pārvaldes, varētu kristies arī pārvaldes darbības kvalitāte kopumā, tajā skaitā arī pieņemto normatīvo aktu kvalitāte. Saeima uzskata, ka piešķirot piemaksas, prēmijas un naudas balvas atbilstoši to mērķim un jēgai, līdzsvars starp tiesnešiem un pārvaldes darbiniekiem noteikto atalgojumu līmeni nebūtu apdraudēts. Tātad grozījumi atlīdzības likumā šo līdzsvaru neizjauc.

Tas man liek pievērsties tagadnei. Pieteikuma iesniedzēju sūdzība attiecas uz šobrīd pastāvošo situāciju. Tomēr attiecībā uz šo sūdzību ir būtiski uzsvērt to, ka Tieslietu padome savā pieteikumā neapgalvo to, ka tiesnešu atalgojums kā tāds ir nepietiekams. Sūdzības būtība ir tajā, ka šis atalgojums nav līdzsvarā ar valsts pārvaldē nodarbināto augsti kvalificēto juristu atalgojumu, proti, tiesnešu atalgojums faktiski ir mazāks par valsts pārvaldē nodarbināto juristu atlīdzību.

Kā mēs dzirdējām šajā tiesas sēdē, šai situācijai varētu būt divi galvenie iemesli. Pirmais no tiem — juridisko struktūrvienību vadītājiem tiek noteikts augstāks mēnešalgu kategorijas nekā tiesnešiem, un otrs — piemaksu piešķiršanas prakse valsts pārvaldē paceļ juristu vidējo atalgojumu.

Godātā tiesa! Šajā sakarā es gribētu minēt vairākus apsvērumus. Vispirms, runājot par mēnešalgu kategorijām, ir redzams tas, ka juridisko struktūrvienību vadītāju mēnešalgas tiek piesaistītas 13. un 14... un atsevišķos gadījumos tā ir pat augstāka mēnešalgu grupa. Tomēr šīs izmaiņas ir jāaplūko arī kontekstā ar to, ka juridisko struktūrvienību vadītāji vairs neveic tikai juridiskas funkcijas. Juridisko struktūrvienību vadītājiem šobrīd tiek noteiktas papildus funkcijas un no viņiem tiek pieprasīta papildus kvalifikācija, papildus kompetence un arī papildus atbildība. Amata aprakstā, ko es citēju tiesas sēdē, juridiskā departamenta vadītājam bija noteikta atbildība par politikas plānošanu trijās atsevišķās jomās: atbildība par

civildienesta reglamentējošo normatīvo aktu piemērošanas uzraudzība padotības iestādes un arī atbildība par Latvijas Republikas kā Eiropas Savienības dalībvalsts saistību izpildi konkrētās ministrijas kompetencē esošajos jautājumos. Šīs funkcijas nav tikai juridiskas funkcijas, un tās prasa krietni plašākas zināšanas un prasmes. Tās arī ietver krietni lielāku atbildību. Līdz ar to daudzu valsts institūciju juridisko departamentu vadītāju amats vairs neaptver to, ko Satversmes tiesa 2010. gada 18. janvāra spriedumā interpretēja ar jēdzienu “jurista karjera”.

Runājot par otro aspektu. No Valsts kontroles mēs dzirdējām, ka jau 2013. gadā un atkārtoti 2016. gadā tā ir vērsusi uzmanību uz to, ka piemaksu un prēmiju piešķiršanas prakse nav vienveidīga. Valsts kontrole ir tas orgāns, kura kompetencē ietilpst budžeta līdzekļu izlietojuma izvērtēšana. Līdz ar to savā ziņā tā uzrauga arī atlīdzības likuma ievērošanu attiecībā uz piemaksu, prēmiju un naudas balvu piešķiršanu. Savas kompetences ietvaros Valsts kontrole ir iepazinusies ar iestāžu grāmatvedības datiem, ir sastādījusi revīzijas ziņojumus. Ja mēs palasām šos ziņojumus, tajos ir atrodama gan atlīdzības likuma interpretācija, gan piemaksu piešķiršanas nosacījumu skaidrojums, gan arī konkrēti ieteikumi iestādēm šīs te prakses uzlabošanā. To šajā tiesas sēdē apliecināja arī Valsts kontroles pārstāve. Tātad Valsts kontrole savas funkcijas ir pildījusi, un uzraudzības mehānisms ir darbojies tā, kā tam ir jādarbojas.

Nenoliedzami, attiecībā uz nepilnībām atlīdzības likuma piemērošanā par šiem ziņojumiem 2013. un atkārtoti 2016. gadā ir tikusi informēta arī Saeima. Saeima ir vērtējusi un vairākkārt arī grozījusi atlīdzības likumu, atbilstoši attiecīgā brīža prioritātēm un ņemot vērā tābrīža valsts budžeta iespējas. Vienlaikus Saeima ir tikusi informēta arī par Valsts kontroles izteiktajiem ieteikumiem, kuri, tāpat kā atlīdzības likuma normas, valsts iestādēm ir atbilstoši jāievieš. Saņemot par nepilnībām likuma normu piemērošanā, Saeimai ne vienmēr ir nepieciešams tūlītēji grozīt normatīvos aktus. Saeima uzskata, ka attiecībā uz normām, kas reglamentē vispārējo un speciālo piemaksu piešķiršanas kārtību, likums nav neskaidrs, tas nav nesaprotams un tādēļ tas arī nebūtu jāgroza. Tā vietā ir jāmaina nevis jāakceptē problemātiska prakse. Arī Valsts kontrole veic revīzijas un izvērtē valsts budžeta līdzekļu izlietojumu atbilstoši tam, kas likumā ir skaidri ierakstīts un ir saprotams. Līdz ar to likumdevējs nav uzskatījis par nepieciešamu mainīt vispārējo vai speciālo piemaksu piešķiršanas regulējumu, to mērķi, to jēgu un piešķiršanas nosacījumus.

Tātad, kā Saeima šajā tiesas sēdē jau vairākkārt ir norādījusi, likumdevēja pieņemtie grozījumi atlīdzības likumā nav izjaukuši atlīdzības sistēmas līdzsvaru. Problēmas ir konstatētas likuma piemērošanas praksē, nevis pašā likumā. Arī kontrolējošā iestāde vairākkārt ir norādījusi uz nepieciešamību mainīt tieši likuma piemērošanas praksi.

Bez tam Saeima šajā tiesas sēdē ir norādījusi arī uz to, ka tiesnešu atalgojuma sistēma kopumā, un ar to jāsaprot ne tikai mēnešalgas, bet arī citas garantijas, tā nav tik neadekvāta, ka tā apdraudētu tiesnešu neatkarību tiesas spriešanā. Arī Tiesnešu biedrības pārstāvis norādīja, ka tiesneši tiesas spriešanā ir neatkarīgi un nav apdraudēti.

Es atļaušos vēlreiz uzskaitīt galvenās garantijas, kas ir pieejamas tiesnešiem.

Vispirms ir tās garantijas, kuras šajā tiesas sēdē tika raksturotas kā finansiālās neatkarības ikdienas garantijas, tātad tās, kuras ir pieejamas tiesnesim, kurš savu dienestu ir uzsācis rajonu vai pilsētas tiesā. Pirmkārt, tiesnešu finansiālo drošību nodrošina mēnešalga, kas ir noteikta 12. mēnešalgas grupas maksimālajā apmērā. Otrkārt, to garantē arī liegums šo te mēnešalgu samazināt visā tiesneša karjeras laikā. Treškārt, likumdevējs ir atzinis, ka tiesnešu darbs prasa papildus slodzi un noteicis tiesnešiem pagarinātu apmaksātu atvaļinājumu, kas turklāt pieaug attiecībā no amatā nostrādāto gadu skaita. Un visbeidzot, tiesnešiem piešķir atvaļinājuma pabalstu, piemaksas par papildus darbu dežūras dienās vai svētku dienās. Arī Pastara kungs norādīja, ka sociālās garantijas tiesnešiem ir pat augstākas nekā ierēdņiem.

Tālāk. Ir arī finansiālās garantijas, kas nodrošina tiesnešu atalgojuma pakāpeniski palielināšanos. Tās, saskaņā ar atlīdzības likumu, ir divas. Vispirms tiesnešiem, kāpjot pa karjeras kāpnēm un ieņemot tiesas priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka amatu, mēnešalgas apmēram tiek piemērots augstāks koeficients. Otrkārt, tiesnešiem tiek piešķirta izdienas piemaksa atkarībā no amatā nostrādāto gadu skaita. Tiklīdz tiesnesim ir tiesības saņemt šādu piemaksu, tā tiek izmaksāta katru mēnesi papildus attiecīgajai tiesnesim noteiktajai mēnešalgai. Visbeidzot, tiesneša karjeras beigās, sasniedzot pensijas vecumu, likumdevējs piešķir tiesnešiem izdienas pensijas. Tādā veidā vismaz daļēji tiek kompensēti karjeras laikā noteiktie ierobežojumi.

Šīs ir galvenās tiesnešu atalgojuma sistēmas sastāvdaļas, un tām jānodrošina tiesnešu neatkarība visā tiesnešu karjeras laikā, atbilstoši tiesneša statusam, pieaugošajam atbildības līmenim un noteiktajam amata savienošanas ierobežojumam.

Šajā tiesas sēdē ir norādīts arī uz citiem ierobežojumiem, kas izriet no tiesneša amata un kurus nav iespējams izmērīt vai finansiāli atlīdzināt. Šādi ierobežojumi, kas attiecas uz vārda brīvību, sabiedrisko aktivitāti, biedrošanās brīvību vai politisko darbību ir noteikti vairākām profesijām, piemēram, tiesnešiem, militārpersonām, policistiem, KNAB darbiniekiem un citām amatpersonām.

Šie pamattiesību ierobežojumi vienmēr būs katra cilvēka, kurš uzņemas veikt vienu vai otru amatu, personīgs ziedojums šim amatam, neatkarīgi no tā, kādas finansiālās garantijas valsts nodrošina attiecīgās profesijas pārstāvim. Manuprāt, šos ierobežojumus finansiāli atlīdzināt vispār nav iespējams.

Tādēļ, ņemot vērā manis uzskaitītās garantijas, kas izriet no atlīdzības likuma, Saeima uzskata, ka šobrīd likumā ietvertu tiesnešu finansiālās drošības garantiju apjoms nav tāds, kas apdraudētu tiesnešu ekonomisko neatkarību. Tas arī nav tāds, kas neļauj piesaistīt tiesneša amatam personas, kuras atbilst likumdevēja noteiktajiem profesionālās kvalifikācijas standartiem. Līdz ar to apstrīdētās normas atbilst Satversmes 82. un 107. pantam.

Visbeidzot es nonāku pie nākotnes. Šajā tiesas sēdē Saeima ir atzinusi, ka mēnešalgu apjoms 12. un augstākā grupā nav pārskatīts jau kopš 2011. gada. Šo situāciju likumdevējs jau konstatēja 2016. gada decembrī un atzina, ka valsts pārvaldes augstākajos līmeņos nodarbināto atalgojums nav konkurētspējīgs salīdzinājumā ar augsti kvalificētu speciālistu atalgojumu privātā sektorā. Tādēļ Ministru kabinetam ir dots konkrēts uzdevums līdz 2017. gada 31. decembrim iesniegt Saeimā likumprojektu, ar kuru ir paredzēts pilnveidot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu darbinieku atlīdzības sistēmu. Nenoliedzami, šiem grozījumiem būtu jāskar arī tiesnešu atalgojums. Tāpat Ministru kabinetam, plānojot izmaiņas atalgojuma sistēmā, ir pienākums sadarboties ar pieteikuma iesniedzēju, ar Tieslietu padomi.

Godātā tiesa! No tā var secināt, ka darbs pie tiesnešu atalgojuma pārskatīšanas notiek, tam ir jānotiek un pozitīvām izmaiņām tiesnešu atalgojuma sistēmā būtu jābūt sagaidāmam jau visdrīzākajā laikā.

Tādēļ Saeima lūdz Satversmes tiesu atzīt Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu darbinieku atlīdzības likuma 4. panta devīto daļu un 6.¹ panta pirmo daļu par atbilstošām Satversmes 83. un 107. pantam.

Paldies.

I. Ziemele.

Paldies Tralmakas kundzei.

Līdz ar to tiesu debates ir noslēgušā.

Tagad ir iespēja lietas dalībniekiem izteikt repliku. Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāve vēlētos izteikt kādu repliku?

S. Harbaceviča.

Nē, paldies

I. Ziemele.

Saeimas pārstāve?

I. Tralmaka.

Es arī to neizmantošu.

I. Ziemele.

Paldies.

Līdz ar to mēs esam noslēguši šīs lietas izskatīšanu publiskajā tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Es ierosinu, ka spriedums tiktu pasludināts 26. oktobrī pulksten 10.00, ja tas ir pieņemams...

Tā. Līdz ar to es pasludinu tiesas sēdi par slēgtu.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Marija Paula Pēce